

การเตรียม
ความพร้อม
เพื่อการศึกษาต่อของ
นักเรียนระดับมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 และปีที่ 6

การเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อ
ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6

โดย

กองวิจัยตลาดแรงงาน

กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

กันยายน 2557

<http://lmi.doe.go.th>

จัดพิมพ์โดย

กองวิจัยตลาดแรงงาน

กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

(สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย)

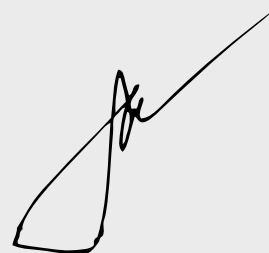
กรมการจัดหางาน

คำนำ

สถานการณ์ตลาดแรงงานของประเทศไทยในปัจจุบัน มีปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างอุปสงค์กับอุปทานของตลาดแรงงาน กล่าวคือ บางสาขาการผลิตมีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงาน บางสาขามีอุปทานแรงงานมากกว่าอุปสงค์แรงงาน กรณีดังกล่าวได้ก่อให้เกิดทั้งปัญหาการว่างงานและการขาดแคลนแรงงานในเวลาเดียวกัน รวมถึงถึงปัญหาการทำงานต่ำกว่าระดับอุดมศึกษาด้วย กรณีดังกล่าวหากไม่ได้รับการแก้ไขจะทำให้ศักยภาพในการแข่งขันของประเทศไทยลดลง จนถึงขั้นที่ไม่อาจแข่งขันได้ในอนาคต ซึ่งสาเหตุใหญ่ส่วนหนึ่งของปัญหาน่าจะมีผลมาจากการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของปัญหา

ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ชัดเจนว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 มีการเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่ออย่างไรหรือไม่ และมีปัจจัยอะไรเข้ามาเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกสาขาวิชา ที่จะศึกษาต่อของนักเรียนบ้าง กรมการจัดหางานโดยกองวิจัยตลาดแรงงาน จึงได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ขึ้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางและมาตรการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

กรมการจัดหางาน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานการศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามสมควร หากมีข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะประการใดกรุณาแจ้งให้ทราบด้วย กรมการจัดหางานยินดีน้อมรับทุกความเห็นเพื่อนำไปปรับปรุงงานวิจัยให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

(นายสุเมธ มโหสถ)

อธิบดีกรมการจัดหางาน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัย เรื่อง การเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูอาจารย์ ตลอดจนนักเรียนทุกคน ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ความสะดวกและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ทั้ง ๆ ที่ในช่วงการจัดเก็บข้อมูลนั้น เป็นสัปดาห์สุดท้ายของการเรียนและจะมีการสอบไล่ในสัปดาห์ถัดไป กรณีนี้ หากไม่ได้รับความอนุเคราะห์จากผู้บริหาร คณะครู อาจารย์ และความร่วมมือของนักเรียน ก็จะทำให้งานวิจัย ต้องเลื่อนออกไป และไม่เป็นตามเจตนารมณ์ที่ต้องการจัดเก็บข้อมูลในสัปดาห์สุดท้ายของการเรียน เพื่อให้ได้ ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด จึงขอขอบคุณทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

สำหรับบุคคลอีกคณะหนึ่งที่มีความร่วมมือ ช่วยเหลือผู้วิจัย ในการจัดเก็บและบันทึกข้อมูลจำนวนมาก คือ คณะเจ้าหน้าที่ของศูนย์ข่าวสารตลาดแรงงาน และคณะเจ้าหน้าที่ของกองวิจัยตลาดแรงงาน จึงขอขอบคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย

บุญเลิศ วีระตระกูล

ผู้อำนวยการกองวิจัยตลาดแรงงาน

บทสรุปผู้บริหาร

การวิจัยเรื่อง การเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 2) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 และ 3) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาปรับปรุงระบบการแนะแนวอาชีพของกรมการจัดหางาน โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1,610 คน และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,358 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-square : χ^2)

ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80.09) จะศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 (สายสามัญ) และมีร้อยละ 19.91 จะศึกษาต่อในระดับ ปวช. ในด้านการกำหนดเป้าหมายในชีวิต พบว่า มีเป้าหมายที่จะรับราชการหรือทำงานในรัฐวิสาหกิจมากที่สุด ร้อยละ 36.03 อย่างไรก็ตาม มีจำนวนถึงร้อยละ 31.18 ที่ยังไม่ได้กำหนดเป้าหมายในชีวิต เมื่อพิจารณาแยกกลุ่มระหว่างกลุ่มที่จะศึกษาต่อในสายสามัญกับกลุ่มที่จะศึกษาต่อในสายอาชีวศึกษา พบว่า นักเรียนที่จะเลือกศึกษาต่อในสายสามัญมีเป้าหมายที่จะรับราชการหรือทำงานรัฐวิสาหกิจมากที่สุด ส่วนนักเรียนที่เลือกศึกษาต่อสายอาชีวศึกษา มีเป้าหมายเพื่อทำงานในบริษัทเอกชนและประกอบธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด นอกจากนี้ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ยังไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อเท่าที่ควร กล่าวคือ ส่วนใหญ่ไม่เคยทดสอบ IQ และไม่เคยทดสอบ EQ รวมทั้งไม่เคยทดสอบความถนัดทางอาชีพ และไม่ได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพสำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ เพศ เกรดเฉลี่ยสะสม อาชีพของผู้ปกครอง รายได้ของผู้ปกครอง หนี้สินของครอบครัว การทดสอบ IQ และการทดสอบความถนัดทางอาชีพ

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่จะศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี โดยมีเพียงร้อยละ 9.87 ที่จะศึกษาต่อในระดับ ปวส. (สายอาชีวศึกษา) โดยภาพรวมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีเป้าหมายที่จะรับราชการหรือทำงานรัฐวิสาหกิจ รองลงมาคือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว และร้อยละ 15.61 ยังไม่ได้กำหนดเป้าหมายเมื่อพิจารณาแยกกลุ่มระหว่างกลุ่มที่จะศึกษาต่อในระดับ ปวส. (สายอาชีวศึกษา) กับกลุ่มที่จะศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี พบว่า นักเรียนที่จะศึกษาต่อในระดับ ปวส. (สายอาชีวศึกษา) มีเป้าหมายเพื่อประกอบธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด ส่วนนักเรียนที่จะเรียนต่อในระดับปริญญาตรีมีเป้าหมายที่จะรับราชการหรือทำงานรัฐวิสาหกิจมากที่สุดในประเด็นการเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อ พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่เคยทดสอบ IQ และ EQ รวมทั้งเคยทดสอบความถนัดทางอาชีพ และเคยได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ สำหรับปัจจัย ที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 คือ เกรดเฉลี่ยสะสม จำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดา อาชีพของผู้ปกครอง รายได้ของผู้ปกครอง การทดสอบ EQ การทดสอบความถนัดทางอาชีพ และการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สำคัญ คือ ประการแรก ภาครัฐควรกำหนดนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนในการบริหารการศึกษาของประเทศ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เพราะจากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการที่จะศึกษาต่อในสายสามัญ หรือศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี มากกว่าที่จะศึกษาต่อในสายอาชีวศึกษา ซึ่งจะทำให้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานระดับอาชีวศึกษายังคงอยู่ และจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นในอนาคต ประการที่สอง ควรที่จะมีการแนะแนวการศึกษาและอาชีพแก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างทั่วถึง โดยเน้นให้นักเรียนได้รู้จักตนเองอย่างแท้จริงด้วยการจัดให้มีกิจกรรมการทดสอบ IQ EQ การทดสอบความถนัดทางอาชีพและการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ เพราะนักเรียนในระดับนี้อยู่ในช่วง “หัวเลี้ยวหัวต่อ” ในการตัดสินใจดำเนินชีวิตในภายภาคหน้าว่าจะเลือกไปทางใด ซึ่งผลการวิจัยพบว่า มีจำนวนมากที่ยังไม่ได้กำหนดเป้าหมายในชีวิตหรือกำหนดเป้าหมายที่ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของตลาดแรงงาน ส่วนหนึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการไม่รู้จักตนเอง ไม่รู้จักโลกของอาชีพ รวมถึงตลอดถึงข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และทิศทางของตลาดแรงงาน ประการที่สาม หากมีข้อตกลง ความร่วมมือระหว่างกรมการจัดหางานกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ควบคุม กำกับ ดูแล สถานศึกษาระดับโรงเรียนในสังกัด กำหนดให้การแนะแนวการศึกษาและอาชีพแก่นักเรียนทุกคนเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณของโรงเรียน ก็จะทำให้บรรลุผลสำเร็จโดยเร็วขึ้น นอกจากการทำข้อตกลงความร่วมมือดังกล่าวแล้ว อาจเสนอรัฐบาลพิจารณากำหนดเป็นมติคณะรัฐมนตรี หรือกำหนดไว้ในบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการศึกษาของชาติให้สถานศึกษาทุกแห่ง ต้องดำเนินการให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทุกคนได้รับการเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อ ตามกระบวนการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ก็จะทำให้สามารถหวังผลในความสำเร็จได้มากขึ้นและจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและประเทศชาติโดยส่วนรวม และประการที่สี่ การแนะแนวการศึกษาและอาชีพแก่นักเรียนทั้งระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 นั้น นอกจากการทดสอบความพร้อมทางอาชีพแล้ว ควรให้ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดแรงงานแก่นักเรียนให้มากที่สุด เพื่อให้เด็กมีความเข้าใจสภาพที่แท้จริงของตลาดแรงงานและสามารถเลือกเรียนในสาขาวิชาที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(1)
กิตติกรรมประกาศ	(2)
บทสรุปผู้บริหาร	(3)
สารบัญ	(5)
สารบัญตาราง	(7)
สารบัญแผนภูมิ	(9)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	7
1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิดและทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	8
2.2 แนวคิดและทฤษฎีด้านอาชีพ	10
2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการตัดสินใจ	17
2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของความฉลาดในด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อบุคลิกภาพ	20
2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	33
3.1 ประชากรและตัวอย่าง	33
3.2 วิธีการสุ่มตัวอย่าง	34
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	34
3.4 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	36
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	36
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	37

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 พลการศึกษา	38
ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์การเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3	39
ส่วนที่ 1.1 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ภาพทั่วไปของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3	39
ส่วนที่ 1.2 ผลการวิเคราะห์การศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3	40
ส่วนที่ 1.3 ผลการวิเคราะห์การทดสอบศักยภาพ ความถนัด และการได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3	42
ส่วนที่ 1.4 ผลการวิเคราะห์เหตุผลในการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3	44
ส่วนที่ 1.5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3	46
ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์การเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6	52
ส่วนที่ 2.1 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ภาพทั่วไปของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6	52
ส่วนที่ 2.2 ผลการวิเคราะห์การศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6	54
ส่วนที่ 2.3 ผลการวิเคราะห์การทดสอบศักยภาพ ความถนัด และการได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6	56
ส่วนที่ 2.4 ผลการวิเคราะห์เหตุผลในการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6	59
ส่วนที่ 2.5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6	61
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	68
5.1 สรุปผลการวิจัย	68
5.2 อภิปรายผล	71
5.3 ข้อเสนอแนะ	73
บรรณานุกรม	บ-1
ภาคผนวก	พ-1
แบบสอบถาม	พ-2

สารบัญ ตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 3.1	ขนาดตัวอย่างจำแนกตามระดับของนักเรียน	33
ตารางที่ 3.2	ผลการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจำแนกตามหน่วยงานที่รับผิดชอบ	36
ตารางที่ 4.1	สถานภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3	39
ตารางที่ 4.2	การศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3	40
ตารางที่ 4.3	เป้าหมายในชีวิตภายหลังจากสำเร็จการศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3	41
ตารางที่ 4.4	เป้าหมายในชีวิตภายหลังจากสำเร็จการศึกษาของนักเรียนที่จะศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 (สายสามัญ)	41
ตารางที่ 4.5	เป้าหมายในชีวิตภายหลังจากสำเร็จการศึกษาของนักเรียนที่จะศึกษาต่อในระดับปวช. (สายอาชีวะ)	42
ตารางที่ 4.6	เหตุผลในการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 5 อันดับแรก	45
ตารางที่ 4.7	เหตุผลในการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3	45
ตารางที่ 4.8	ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3	47
ตารางที่ 4.9	ความสัมพันธ์ระหว่างเกรดเฉลี่ยสะสมกับการศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3	47
ตารางที่ 4.10	ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพผู้ปกครองกับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3	48
ตารางที่ 4.11	ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของผู้ปกครองกับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 (เฉพาะกลุ่มที่ทราบรายได้ของผู้ปกครอง)	49
ตารางที่ 4.12	ความสัมพันธ์ระหว่างหนี้สินของครอบครัวกับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 (เฉพาะกลุ่มที่ทราบหนี้สินของครอบครัว)	49
ตารางที่ 4.13	ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3	50
ตารางที่ 4.14	ความสัมพันธ์ระหว่างการทดสอบ IQ กับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3	50
ตารางที่ 4.15	ความสัมพันธ์ระหว่างการทดสอบ EQ กับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3	51
ตารางที่ 4.16	ความสัมพันธ์ระหว่างการทดสอบความถนัดด้านอาชีพกับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3	51
ตารางที่ 4.17	ความสัมพันธ์ระหว่างการแนะแนวการศึกษาและอาชีพกับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3	52
ตารางที่ 4.18	สถานภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6	53
ตารางที่ 4.19	การศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6	54

สารบัญ ตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.20 เป้าหมายในชีวิตภายหลังสำเร็จการศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6	55
ตารางที่ 4.21 เป้าหมายในชีวิตภายหลังสำเร็จการศึกษาของนักเรียนที่จะศึกษาต่อในระดับ ปวส.	55
ตารางที่ 4.22 เป้าหมายในชีวิตภายหลังสำเร็จการศึกษาของนักเรียนที่จะศึกษาต่อในระดับ ปริญญาตรีด้านวิชาชีพ	55
ตารางที่ 4.23 เป้าหมายในชีวิตภายหลังสำเร็จการศึกษาของนักเรียนที่จะศึกษาต่อในระดับ ปริญญาตรีด้านวิชาการ	56
ตารางที่ 4.24 เป้าหมายในชีวิตภายหลังสำเร็จการศึกษาของนักเรียนที่จะศึกษาต่อในระดับ ปริญญาตรีด้านการศึกษา	56
ตารางที่ 4.25 เหตุผลในการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 5 อันดับแรก	59
ตารางที่ 4.26 เหตุผลในการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6	60
ตารางที่ 4.27 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6	61
ตารางที่ 4.28 ความสัมพันธ์ระหว่างเกรดเฉลี่ยสะสมกับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 6	62
ตารางที่ 4.29 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของผู้ปกครองกับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 6	63
ตารางที่ 4.30 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของผู้ปกครองกับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 6 (เฉพาะกลุ่มที่ทราบรายได้ของผู้ปกครอง)	63
ตารางที่ 4.31 ความสัมพันธ์ระหว่างหนี้สินของครอบครัวกับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 6 (เฉพาะกลุ่มที่ทราบหนี้สินของครอบครัว)	64
ตารางที่ 4.32 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกับการศึกษาต่อ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6	65
ตารางที่ 4.33 ความสัมพันธ์ระหว่างการทดสอบ IQ กับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 6	65
ตารางที่ 4.34 ความสัมพันธ์ระหว่างการทดสอบ EQ กับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 6	66
ตารางที่ 4.35 ความสัมพันธ์ระหว่างการทดสอบความถนัดด้านอาชีพกับการศึกษาต่อของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6	67
ตารางที่ 4.36 ความสัมพันธ์ระหว่างการแนะแนวการศึกษาและอาชีพกับการศึกษาต่อของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6	67

สารบัญ แผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 4.1 การทดสอบศักยภาพ ความถนัดและการได้รับการแนะแนวด้านการศึกษา และอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3	42
แผนภูมิที่ 4.2 การได้รับการทดสอบ IQ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกรายภูมิภาค	43
แผนภูมิที่ 4.3 การได้รับการทดสอบ EQ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกรายภูมิภาค	43
แผนภูมิที่ 4.4 การได้รับการทดสอบความถนัดด้านอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกรายภูมิภาค	44
แผนภูมิที่ 4.5 การได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกรายภูมิภาค	44
แผนภูมิที่ 4.6 การทดสอบศักยภาพ ความถนัด และการได้รับการแนะแนวด้านการศึกษาและอาชีพ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6	57
แผนภูมิที่ 4.7 การได้รับการทดสอบ IQ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกรายภูมิภาค	57
แผนภูมิที่ 4.8 การได้รับการทดสอบ EQ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกรายภูมิภาค	58
แผนภูมิที่ 4.9 การได้รับการทดสอบความถนัดด้านอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกรายภูมิภาค	58
แผนภูมิที่ 4.10 การได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกรายภูมิภาค	59

1.1 ที่มาและความสำคัญของการวิจัย

ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาด้านความไม่สมดุลของตลาดแรงงาน บางอุตสาหกรรมเกิดการขาดแคลนแรงงาน ขณะเดียวกันเมื่อมองภาพรวมของอุปทานแรงงาน หรือการผลิตกำลังคนก็เกิดความไม่สอดคล้องกับความต้องการแรงงานของภาคอุตสาหกรรม ทำให้เกิดปัญหาส่วนเกินของอุปทานแรงงานในบางสาขา ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมยังคงต้องการแรงงานอยู่ ลักษณะดังกล่าวทำให้การบริหารจัดการแรงงานซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งการเกิดปรากฏการณ์ดังกล่าวในตลาดแรงงาน อาจทำให้ระบบเศรษฐกิจประสบปัญหาชะงักงัน เนื่องจากตลาดแรงงานเป็นแหล่งที่ทำให้เกิดอุปสงค์แรงงานและอุปทานแรงงาน ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการที่จะสามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศได้

ปัญหาตลาดแรงงานไทยในปัจจุบัน พบว่า 1) เกิดการดึงตัวของตลาดแรงงานที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง 2) ผู้มีงานทำมีสัดส่วนของคนที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไปถึงร้อยละ 70 และเป็นแรงงานไร้ฝีมือถึงกว่าร้อยละ 80 สะท้อนถึงโครงสร้างการผลิตที่ยังอาศัยแรงงานเข้มข้น 3) ตลาดแรงงานมีความไม่สอดคล้องระหว่างอุปสงค์และอุปทานด้านทักษะและประสบการณ์ (Skill mismatch & Skill shortage) จากข้อมูลสัดส่วนจำนวนการขาดแคลนต่อจำนวนความต้องการ พบว่า ประเทศไทยขาดแคลนแรงงานในทุกกลุ่มทั้งแรงงานไร้ฝีมือ กึ่งมีทักษะ และที่มีทักษะ อุปทานของแรงงานกึ่งมีทักษะ (Semi - skilled labour) เข้าสู่ตลาดแรงงานไม่เพียงพอต่อความต้องการ เนื่องจากนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนปลาย ปวช. และ ปวส. นิยมศึกษาต่อระดับปริญญาตรีทำให้กำลังแรงงานกึ่งมีทักษะขยายตัวน้อยกว่ากำลังแรงงานที่มีทักษะ เนื่องจากคนไทยมุ่งเรียนในระดับสูงมากขึ้นเพื่อรับค่าตอบแทนที่สูงขึ้น เนื่องด้วยการกำหนดค่าจ้างจะกำหนดตามวุฒิการศึกษาที่สำเร็จมากกว่าความสามารถและประสบการณ์ของแรงงาน ในขณะที่ความไม่สอดคล้องของอุปสงค์และอุปทาน ด้านการศึกษาและประสบการณ์ของแรงงานประเภทที่มีทักษะ เป็นผลมาจากระบบการศึกษาผลิตแรงงานที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาด กล่าวคือตลาดแรงงานต้องการแรงงานที่จบสายวิทยาศาสตร์มากกว่าสายสังคมศาสตร์ ขณะที่จำนวนผู้ศึกษาต่อสายวิทยาศาสตร์ต่อสายสังคมศาสตร์อยู่ที่ร้อยละ 30 ต่อ 70 รวมทั้งคุณภาพของแรงงานยังขาดความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น การเรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยตนเอง การมีวินัย ความกระตือรือร้นในการทำงาน ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ และการสื่อสาร 4) ไทยยังประสบปัญหาด้านคุณภาพแรงงาน และคุณภาพการศึกษาอีกด้วย เมื่อเปรียบเทียบกับหลายประเทศในภูมิภาคเดียวกันคุณภาพการศึกษาไทยยังด้อยกว่าประเทศอื่นๆ ประกอบกับแรงงานยังเลือกงานและไม่ต้องการทำงานหนัก ประเภท 3 ส. คือ งานเสี่ยง งานในที่สูง และงานสกปรก (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2554) สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2555) ได้ศึกษาปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างอุปสงค์แรงงานและอุปทานแรงงาน สรุปรายละเอียดได้ดังนี้

กรุงเทพมหานคร แรงงานผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า มีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงานค่อนข้างมาก รองลงมา แรงงานผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับ ปวช. มีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงานเช่นกันแต่จำนวนไม่มากนัก ในขณะที่แรงงานผู้จบการศึกษาระดับ ปวส. ระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโทขึ้นไป มีอุปทานแรงงานมากกว่าอุปสงค์แรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตแรงงานผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางของการศึกษาในระดับนี้

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และแม่ฮ่องสอน พบว่าอุปสงค์แรงงานในระดับ ปวส. และปริญญาตรี มีน้อยกว่าอุปทานแรงงานเป็นอย่างมาก ในขณะที่แรงงานในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่าและมัธยมศึกษาตอนปลายยังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ส่วนในระดับ ปวช. เท่านั้นที่พบว่าอุปสงค์มากกว่าอุปทานของแรงงานไม่มากนัก

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ประกอบไปด้วย จังหวัดน่าน พะเยา เชียงราย และแพร่ พบว่า มีปัญหาความไม่สอดคล้องเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า มีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงานเป็นอย่างมาก ส่วนแรงงาน ผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับ ปวช. มีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงานเช่นกันแต่จำนวนไม่มากนัก ในขณะที่แรงงานผู้จบการศึกษาระดับ ปวส. และระดับปริญญาตรี มีอุปทานแรงงานมากกว่าอุปสงค์แรงงานค่อนข้างมาก มีเพียงแรงงานผู้จบการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปเท่านั้นที่ความต้องการกำลังคนและการผลิตกำลังคนค่อนข้างสอดคล้องกัน เนื่องจากอุปสงค์และอุปทานของแรงงานในกลุ่มจังหวัดนี้มีจำนวนใกล้เคียงกัน

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ประกอบด้วยจังหวัดตาก พิษณุโลก สุโขทัย เพชรบูรณ์ และอุตรดิตถ์ มีความไม่สอดคล้องระหว่างอุปสงค์และอุปทานแรงงาน โดยพบว่าแรงงาน ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่าและแรงงานระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น มีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงาน ส่วนแรงงานในระดับ ปวส. ระดับปริญญาตรี และปริญญาโทขึ้นไป กลับพบว่าอุปสงค์แรงงานยังน้อยกว่าอุปทานแรงงานที่มีในกลุ่มจังหวัดนี้อยู่มาก และพบว่าความต้องการแรงงานในระดับการศึกษาระดับล่างนั้นก็ยังคงเป็นที่ต้องการมากกว่าแรงงานที่มีระดับการศึกษาสูง มีเพียงในระดับ ปวช. เท่านั้นที่พบว่ามีความสอดคล้องระหว่างอุปสงค์และอุปทานของแรงงานในกลุ่มจังหวัดนี้

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 ประกอบด้วย 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร นครสวรรค์ และอุทัยธานี พบว่า มีปัญหาความไม่สอดคล้องเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงาน ผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่ามีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงาน เป็นอย่างมาก ส่วนแรงงานผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับ ปวช. มีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงานเช่นกันแต่จำนวนไม่มากนัก ในขณะที่แรงงานผู้จบการศึกษาระดับ ปวส. ระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโทขึ้นไป มีอุปทานแรงงานมากกว่าอุปสงค์แรงงาน

จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 ประกอบด้วย จังหวัดอุดรธานี หนองบัวลำภู หนองคาย และเลย พบว่าแรงงานในระดับ ปวส. และระดับปริญญาตรี มีอุปสงค์แรงงาน น้อยกว่าอุปทานแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานในระดับ ปวส. ที่เห็นได้อย่างชัดเจนว่าอุปทานแรงงาน ในกลุ่มจังหวัดนี้มีมากเกินกว่าความต้องการเป็นอย่างมากจากความไม่สอดคล้องในลักษณะนี้ ส่งผลให้เกิดการว่างงานและมีการเคลื่อนย้ายแรงงาน ส่วนแรงงานที่เป็นที่ต้องการเป็นอย่างมาก คือ แรงงานในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า ซึ่งอุปทานของแรงงานในระดับนี้ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่มีได้ แต่ในกลุ่มจังหวัดนี้มีแรงงานในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเท่านั้นที่มีความสอดคล้องระหว่างอุปสงค์และอุปทานแรงงาน

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ประกอบไปด้วย จังหวัดนครพนม มุกดาหาร และสกลนคร ซึ่งเป็นกลุ่มจังหวัดริมโขง พบว่า มีปัญหาความไม่สอดคล้องเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า มีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงานเป็นอย่างมาก และแรงงานผู้จบการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปมีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงานเช่นกันแต่มีจำนวนไม่มากนัก ส่วนแรงงานผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับ ปวช. ระดับ ปวส. และระดับปริญญาตรี มีอุปทานแรงงานมากกว่าอุปสงค์แรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานผู้จบการศึกษาระดับ ปวส. ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 มีการผลิตกำลังคนมากกว่าความต้องการกำลังคนค่อนข้างมาก

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ประกอบด้วย จังหวัดร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม และกาฬสินธุ์ มีลักษณะความไม่สอดคล้องระหว่างอุปสงค์และอุปทานแรงงานเช่นเดียวกับกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 ที่อุปสงค์แรงงานมีน้อยกว่าอุปทานแรงงานเป็นอย่างมาก ได้แก่ แรงงานในระดับ ปวส. ระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโทขึ้นไป ส่งผลให้เกิดปัญหาการว่างงานและเคลื่อนย้ายแรงงานไปสู่พื้นที่ที่มีความต้องการแรงงานในระดับการศึกษาต่าง ๆ เหล่านี้ ยกเว้นแรงงานในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า และมัธยมศึกษาตอนปลายที่อุปสงค์แรงงานยังคงมีมากกว่าอุปทานแรงงานเป็นอย่างมาก

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ประกอบไปด้วย จังหวัดสุรินทร์ นครราชสีมา บุรีรัมย์ และชัยภูมิ ซึ่งบางจังหวัดได้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างเห็นได้ชัด พบว่า มีปัญหาความไม่สอดคล้องเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า มีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงานเป็นอย่างมาก ส่วนแรงงานผู้จบการศึกษาระดับ ปวช. และระดับปริญญาโทขึ้นไป มีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงานเช่นกัน แต่มีจำนวนไม่มากนัก ในขณะที่แรงงานผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับ ปวช. และระดับปริญญาตรี มีอุปทานแรงงานมากกว่าอุปสงค์แรงงาน

จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ประกอบด้วย จังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ และอำนาจเจริญ พบว่า มีปัญหาความไม่สอดคล้องเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงาน ผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า มีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงาน เป็นอย่างมาก ส่วนแรงงานผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับปริญญาโทขึ้นไป มีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงานเช่นกัน แต่มีจำนวนไม่มากนัก ในขณะที่แรงงานผู้จบการศึกษาระดับ ปวส. และระดับปริญญาโทขึ้นไป มีอุปทานแรงงานมากกว่าอุปสงค์แรงงาน มีเพียงแรงงานผู้จบการศึกษาระดับ ปวช. เท่านั้นที่ความต้องการกำลังคนและการผลิตกำลังคนค่อนข้างสอดคล้องกัน เนื่องจากอุปสงค์และอุปทานของแรงงานในกลุ่มจังหวัดนี้มีจำนวนใกล้เคียงกัน

จังหวัดภาคกลางตอนบน 1 ประกอบด้วย จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา และสระบุรี พบว่า มีปัญหาความไม่สอดคล้องเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแรงงานระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่าและในระดับปริญญาโทขึ้นไป มีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงาน เป็นอย่างมาก ส่วนแรงงานในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับ ปวช. นั้น มีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงานเช่นกัน แต่มีจำนวนไม่มากเท่ากับสองระดับการศึกษาข้างต้น แต่ในระดับปริญญาตรีในกลุ่มจังหวัดนี้มีความต้องการกำลังคนและการผลิตกำลังคนค่อนข้างสอดคล้องกัน เนื่องจากอุปสงค์และอุปทานของแรงงานในกลุ่มจังหวัดนี้มีจำนวนใกล้เคียงกัน ส่วนในระดับ ปวส. นั้น กลับพบว่าความต้องการกำลังคนมีจำนวนน้อยกว่าการผลิตกำลังคนค่อนข้างมาก

จังหวัดภาคกลางตอนบน 2 ประกอบ ด้วยจังหวัดชัยนาท ลพบุรี สิงห์บุรี และอ่างทอง พบว่า มีปัญหาความไม่สอดคล้องเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า มีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงานเป็นอย่างมาก ส่วนแรงงาน ผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับ ปวช. นั้น มีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงานเช่นกันแต่จำนวนไม่มากเท่ากับแรงงานผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า แต่ความต้องการกำลังคนและการผลิตกำลังคนของผู้จบการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปค่อนข้างสอดคล้องกัน เนื่องจาก อุปสงค์และอุปทานของแรงงานในกลุ่มจังหวัดนี้มีจำนวนใกล้เคียงกัน ส่วนแรงงานผู้จบการศึกษาระดับ ปวส. และระดับปริญญาตรีนั้น กลับพบว่าความต้องการกำลังคนของกลุ่มจังหวัดนี้ มีจำนวนน้อยกว่าการผลิตกำลังคนเป็นอย่างมาก

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ประกอบด้วย จังหวัดฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว นครนายก และสมุทรปราการ พบว่า มีปัญหาความไม่สอดคล้องเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่าและระดับ ปวส. มีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงานเป็นอย่างมาก แรงงานผู้จบ

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับปริญญาโทขึ้นไป มีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงาน เช่นกัน แต่จำนวนไม่มากเท่ากับสองระดับข้างต้น ส่วนความต้องการกำลังคนและการผลิตกำลังคนของแรงงาน ผู้จบการศึกษาระดับ ปวช. และระดับปริญญาตรีนั้นในกลุ่มจังหวัดนี้มีค่อนข้างสอดคล้องกัน เนื่องจากอุปสงค์และอุปทานของแรงงานในกลุ่มจังหวัดนี้มีจำนวนใกล้เคียงกัน

จังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 ประกอบด้วยจังหวัดกาญจนบุรี นครปฐม ราชบุรี และสุพรรณบุรี พบว่า ปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างอุปสงค์และอุปทานแรงงานในทุกระดับการศึกษา โดยเฉพาะความต้องการแรงงานในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่ามีจำนวนมากกว่าอุปทานแรงงานที่มีในกลุ่มจังหวัดมากที่สุด ส่วนแรงงานในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับ ปวช. และระดับปริญญาโทขึ้นไปนั้นอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงานเช่นกัน ปงชี้ให้เห็นถึงความขาดแคลนด้านปริมาณของแรงงานในกลุ่มจังหวัดนี้ แต่แรงงานในระดับ ปวส. และระดับปริญญาตรี กลับพบว่ามีอุปสงค์แรงงานน้อยกว่าอุปทานแรงงาน โดยเฉพาะในระดับ ปวส. ที่มีจำนวนอุปทานแรงงานส่วนเกินมากที่สุด

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2 ประกอบด้วย จังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และ ประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งหลายจังหวัดมีอุตสาหกรรมการผลิตจำนวนมาก พบว่า มีปัญหาความไม่สอดคล้องเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่าและระดับปริญญาโทขึ้นไปมีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงานเป็นอย่างมาก แรงงานผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับ ปวช. มีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงานเช่นกัน แต่ไม่มากเท่ากับสองระดับข้างต้น ส่วนความต้องการกำลังคน และการผลิตกำลังคนของแรงงานผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีค่อนข้างสอดคล้องกัน เนื่องจากอุปสงค์และอุปทานของแรงงานในกลุ่มจังหวัดนี้มีจำนวนใกล้เคียงกัน แต่แรงงานผู้จบการศึกษาระดับ ปวส. มีอุปทานแรงงานมากกว่าอุปสงค์แรงงานเป็นอย่างมากซึ่งแตกต่างกับระดับการศึกษาอื่นๆ

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ประกอบด้วย จังหวัดจันทบุรี ชลบุรี ระยอง และตราด ซึ่งเป็นกลุ่มจังหวัดที่อยู่ในพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก พบว่า มีปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างอุปสงค์และอุปทานแรงงาน เช่นเดียวกับกลุ่มจังหวัดอื่น ๆ ที่กล่าวมา และที่ชัดเจนมากที่สุดคือแรงงานในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า มีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงานมากที่สุด เช่นเดียวกับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับ ปวช. ที่มีอุปสงค์มากกว่าอุปทานแรงงานเช่นกัน แต่แรงงานระดับ ปวส. และระดับปริญญาตรี อุปสงค์น้อยกว่าอุปทานแรงงานมาก ส่วนในระดับปริญญาโทขึ้นไป มีอุปสงค์น้อยกว่าอุปทานแรงงานค่อนข้างมาก

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ประกอบด้วย จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และพัทลุง พบ ปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างอุปสงค์และอุปทานแรงงาน ในทุกระดับการศึกษา โดยแรงงานในระดับ ปวส. มีอุปทานแรงงานมากกว่าอุปสงค์แรงงานค่อนข้างมาก และแรงงานในระดับปริญญาตรี กลุ่มจังหวัดภาคใต้ ฝั่งอ่าวไทยมีอุปทานแรงงานมากกว่าอุปสงค์แรงงานเช่นกัน แต่เป็นจำนวนที่ไม่มากนัก ส่วนแรงงานในระดับ การศึกษาในระดับอื่น ๆ ได้แก่ แรงงานในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า มัธยมศึกษาตอนปลาย ปวช. และปริญญาโทขึ้นไปนั้น อุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงาน

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ประกอบด้วย จังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ และตรัง ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก พบว่า มีปัญหาความไม่สอดคล้องเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงาน ผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่าและระดับปริญญาโทขึ้นไป มีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทาน แรงงานเป็นอย่างมาก แรงงานผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับปริญญาตรี มีอุปสงค์แรงงาน มากกว่าอุปทานแรงงานเช่นกัน แต่จำนวนไม่มากเท่ากับสองระดับข้างต้น ส่วนความต้องการกำลังคนและการผลิตกำลังคนของแรงงานผู้จบการศึกษาระดับ ปวช. ค่อนข้างสอดคล้องกัน เนื่องจากอุปสงค์และอุปทานของ

แรงงาน ในกลุ่มจังหวัดนี้มีจำนวนใกล้เคียงกัน แต่แรงงานผู้จบการศึกษาระดับ ปวส. กลับพบว่า มีอุปทานแรงงานมากกว่าอุปสงค์แรงงาน

กลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สงขลา และสตูล พบว่า มีปัญหาความไม่สอดคล้องเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า มีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงานเป็นอย่างมาก ในขณะที่แรงงานผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมีอุปทานแรงงานมากกว่าอุปสงค์แรงงานอย่างมาก ส่วนแรงงานผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับ ปวช. มีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงานเช่นกันแต่จำนวนไม่มากเท่ากับระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า ส่วนแรงงานผู้จบการศึกษาระดับ ปวส. และระดับปริญญาตรี มีอุปทานแรงงานมากกว่าอุปสงค์แรงงาน ทำให้เห็นถึงความไม่สอดคล้องของการผลิตกำลังคนในกลุ่มจังหวัดนี้ค่อนข้างชัดเจน

สำหรับความไม่สอดคล้องระหว่างตำแหน่งงาน ผู้สมัครงาน และการบรรจุงาน จากการบริการจัดหางานของกรมการจัดหางาน ก็เกิดขึ้นเช่นเดียวกัน มีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลแสดงความไม่สอดคล้องระหว่างตำแหน่งงาน ผู้สมัครงาน และการบรรจุงาน ครั้งแรก ปี 2557

ประเภทอาชีพ	ตำแหน่งงาน (อัตรา)	ผู้สมัครงาน (คน)	บรรจุงาน (คน)	ตำแหน่งงานที่ยังไม่ได้รับการบรรจุ (อัตรา)	ผู้สมัครงานที่ยังไม่ได้รับการบรรจุ (คน)
1. ผู้บัญญัติกฎหมาย ข้าราชการระดับอาวุโส ผู้จัดการ	3,652	7,216	3,012	640	4,204
2. ผู้ประกอบวิชาชีพด้านต่าง ๆ	10,580	13,675	8,448	2,132	5,227
3. ช่างเทคนิคและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	23,359	27,657	19,567	3,792	8,090
4. เสมียนเจ้าหน้าที่	54,378	47,287	32,913	21,465	14,374
5. พนักงานบริการ พนักงานขายในร้านค้าและตลาด	36,575	48,305	32,637	3,938	15,668
6. ผู้ปฏิบัติงานฝีมือด้านการเกษตรและประมง	776	1,312	467	309	845
7. ผู้ปฏิบัติงานโดยใช้ฝีมือในธุรกิจต่าง ๆ	15,342	14,295	9,249	6,093	5,046
8. ผู้ปฏิบัติงานในโรงงาน ผู้ควบคุมเครื่องจักร และผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ	14,899	15,088	11,832	3,067	3,256
9. อาชีพงานพื้นฐาน	61,361	100,921	59,507	1,854	41,414
ผู้ฝึกงาน	156	229	99	57	130
รวม	221,078	275,985	177,731	43,347	98,254

ที่มา : กองวิจัยตลาดแรงงาน

จากข้อมูลตำแหน่งงานว่าง ผู้สมัครงาน และการบรรจุนงาน ในช่วงครึ่งแรกของ ปี 2557 (ม.ค. - มิ.ย.) พบว่า มีผู้สมัครงานมากกว่าตำแหน่งงานว่าง คิดเป็นร้อยละ 24.84 หรือ มีผู้สมัครงานมากกว่าตำแหน่งงานว่าง จำนวน 54,907 คน แต่สามารถบรรจุนงานได้ 177,731 คน จะเห็นได้ว่าถึงแม้จะมีตำแหน่งงานว่างมากกว่า ผู้สมัครงาน แต่สามารถบรรจุนงานได้เพียง จำนวน 177,731 คน ยังคงมีผู้สมัครงานคงเหลือที่ยังไม่สามารถ บรรจุนงานได้ จำนวน 98,254 คน ซึ่งกลุ่มผู้สมัครงานเหล่านี้อาจมีคุณสมบัติไม่ตรงตามความต้องการของนายจ้าง หรือผู้สมัครงานไม่พอใจต่อค่าจ้าง สวัสดิการ หรือเหตุผลด้านสังคม หรือด้วยเหตุผลส่วนตัว ปรากฏการณ์นี้ แสดงให้เห็นถึงความไม่สอดคล้องของภาวะตลาดแรงงานในขณะนั้น เมื่อพิจารณากลุ่มผู้สมัครงานที่ยังไม่ได้รับการ บรรจุนตามประเภทอาชีพ ปรากฏว่า อาชีพงานพื้นฐาน มีผู้สมัครงานที่ยังไม่ได้รับการบรรจุนมากที่สุด รองลงมา พนักงานบริการ พนักงานขายในร้านค้าและตลาด เสมียนเจ้าหน้าที่ ช่างเทคนิคและผู้ปฏิบัติงาน ที่เกี่ยวข้อง และผู้ประกอบการวิชาชีพด้านต่าง ๆ เมื่อเปรียบเทียบตำแหน่งงานว่างที่ยังไม่ได้รับการบรรจุนและ ผู้สมัครงานที่ยังไม่ได้รับการบรรจุน พบว่า เกือบทุกประเภทอาชีพ มีผู้สมัครงานที่ยังไม่ได้รับการบรรจุนมากกว่า ตำแหน่งงานที่ยังไม่ได้รับการบรรจุน ยกเว้น เสมียนเจ้าหน้าที่ และผู้ปฏิบัติงานโดยใช้ฝีมือในธุรกิจต่าง ๆ

จะเห็นได้ว่าเกือบทุกภูมิภาคจะมีปัญหาด้านความไม่สอดคล้องกันระหว่างอุปสงค์แรงงานและอุปทาน แรงงาน นอกจากปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างอุปสงค์กับอุปทานแรงงานดังกล่าวแล้ว ประเทศไทยยังมีปัญหา เรื่องการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนด้วย นกตล สุตันตวิญชัยกุล (บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึง ความพร้อมด้านเทคโนโลยีของสถานศึกษาไทยเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน พบว่า การเตรียมความพร้อม ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาไทยด้านการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนจาก 3 ระดับ มาก น้อย ไม่พร้อมหรือไม่ เปิดสอนนั้น ส่วนใหญ่ในด้านหลักสูตรต่าง ๆ จะอยู่ในระดับน้อย ยกเว้น หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และ ปวส. จะอยู่ในระดับมาก หรือในส่วนของความพร้อมในด้านการกำหนดนโยบายและแผนกลยุทธ์ของ สถานศึกษาอาชีวศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมการผลิตช่างฝีมือส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อยเช่นกัน ทั้งนี้ เพราะสถานศึกษาอาชีวศึกษาของไทยมีนโยบายที่เน้นไปในการผลิตช่างฝีมือหรือแรงงานฝีมือ ทั้งในด้าน ปริมาณและคุณภาพ จึงทำให้ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่เน้นแรงงาน ระดับชำนาญการ (Specialist)

จากปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างอุปสงค์กับอุปทานของตลาดแรงงานดังกล่าวข้างต้นได้ก่อให้เกิด ทั้งปัญหาการว่างงาน การขาดแคลนแรงงาน และการทำงานต่ำกว่าระดับวุฒิการศึกษา ในเวลาเดียวกัน สาเหตุ หรือต้นเหตุใหญ่ของปัญหาส่วนหนึ่งอาจมาจากวิธีการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ดังนั้น เพื่อให้มีความชัดเจนในเรื่องนี้กรมการจัดหางานจึงมอบหมายให้ กองวิจัยตลาดแรงงาน ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ขึ้น ทั้งนี้ เพื่อค้นหาว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ ปีที่ 6 มีการเตรียมความพร้อม เพื่อการศึกษาต่ออย่างไร และมีปัจจัยอะไรเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของ นักเรียนบ้าง ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลแก่หน่วยงานต่างๆ ในการพิจารณาแก้ไขปัญหในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมในการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6
- 1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6
- 1.2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาปรับปรุงระบบการแนะแนวอาชีพของกรมการจัดหางาน

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

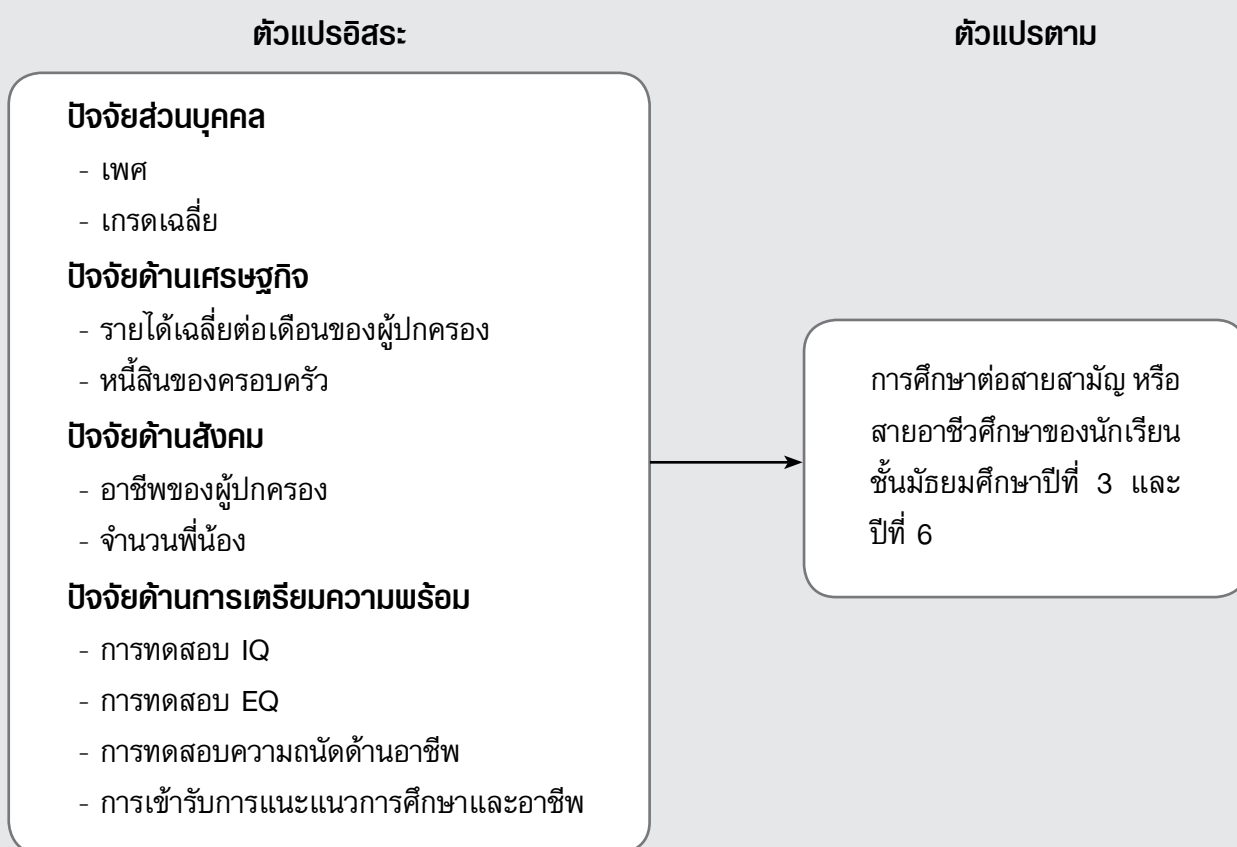
1.3.1 ขอบเขตประชากร นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปี พ.ศ. 2555 ทั่วประเทศ

1.3.2 ขอบเขตเนื้อหา

1) ศึกษาการเตรียมความพร้อมในการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ในประเด็นเกี่ยวกับการทดสอบความถนัดด้านการศึกษาและอาชีพ ประกอบด้วย การทดสอบ IQ การทดสอบ EQ การทดสอบความถนัดด้านอาชีพ และการได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ

2) ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยด้านการเตรียมความพร้อม ที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีข้อมูลสำหรับการดำเนินการเพื่อพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5.2 กรมการจัดหางานมีแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงระบบการแนะแนวอาชีพให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อให้นักเรียนสามารถเตรียมความพร้อมในการศึกษาต่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางประกอบการวิเคราะห์การศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีด้านอาชีพ
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ
- 2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของความฉลาดในด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อบุคลิกภาพ
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

2.1.1 แนวคิดการลงทุนทางการศึกษา (Investment in education)

อัมรงค์ อุดมไพจิตรกุล (อ้างในทรงเกียรติ ปักเคทา, 2548 : 11) ได้อธิบายถึงการลงทุนทางการศึกษาไว้ในเอกสารประกอบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไว้ว่า

คน คือ ทรัพยากรสำคัญของชาติ คนเป็นพลังการสร้างสรรค์ทุกด้านของชาติ คนเป็นทรัพย์สินของชาติ คนดังกล่าวได้มาโดยการลงทุนทางการศึกษา การลงทุนทางการศึกษาให้กับประชาชนคือ วิธีการลงทุนที่ดีที่สุดของการสร้างความเจริญก้าวหน้าสำหรับอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Theodore W. Schultz หรือ F.H. Harbison ที่ได้ผลสรุปเช่นเดียวกัน การลงทุนทางการศึกษานั้นจะต้องสร้างทุนปัญญา (Intellectual Capital) ไม่ใช่ลงทุนซื้อปัญญา หรือนำเข้าซึ่งปัญญา การลงทุนทางการศึกษาต้องนำเอาภูมิปัญญาดั้งเดิมของสังคมมาผสมผสานกับองค์ความรู้สากล เพื่อให้รู้จักตนเองและรู้เท่าทัน ที่สำคัญเป็นการพัฒนาปัญญาบนพื้นฐานของภูมิปัญญาดั้งเดิม อีกประการหนึ่งการลงทุนทางการศึกษาต่อไปนี้จะต้องบูรณาการความรู้ภายใต้บริบทของการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม แต่ขณะเดียวกันต้องมีความเชี่ยวชาญด้านหนึ่งด้านใดด้วย ผู้ได้รับผลประโยชน์การลงทุนทางการศึกษาจะต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ

- 1) มีความสามารถในการเรียนรู้ โดยสามารถเรียนรู้ได้ในทุกโอกาสและทุกรูปแบบ
- 2) มีความสามารถในการริเริ่มและจัดกระบวนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเคารพในศักยภาพ

ในตนเองและผู้อื่นเพื่อก่อให้เกิดกระบวนการปฏิสัมพันธ์

3) มีความสามารถในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ (Learning networks) เพราะโลกในอนาคตเป็นระบบเครือข่ายที่ใหญ่ที่สุด การเรียนในห้องเรียนหรือโรงเรียนที่มีขอบเขต ปิดกั้นตนเองแบบเก่าไม่เพียงพอ

4) มีความสามารถทางจิตวิทยา (Mentality) ที่เชื่อว่าสู้เขาได้และต้องทำได้ต้องตระหนักว่าการทำงานที่ใช้สติปัญญาเป็นเครื่องนำทางนั้น จะให้ผลตอบแทนที่สูงกว่าการทำงาน ที่ใช้ความจำหรือกำลังแรงงาน เพราะฉะนั้นการลงทุนทางการศึกษาจะต้องสร้างความมีอิสระ อย่าเข้าไปควบคุม ให้มีโอกาสตัดสินใจได้เอง และจะมีความรับผิดชอบตามมากก็จะสร้างความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง

การศึกษาเป็นการลงทุนเพราะสิ่งที่ได้คือ ทุนมนุษย์ (Human Capital) ที่มีส่วนประกอบของทุนปัญญา (Intelligence Capital) และทุนทางจริยธรรม (Ethical Capital) ซึ่งถือว่าเป็นทุนทางสังคม (Social Capital) เหล่านี้ เกิดขึ้นจากการลงทุนทางการศึกษา ซึ่งจะเป็นผลดีทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

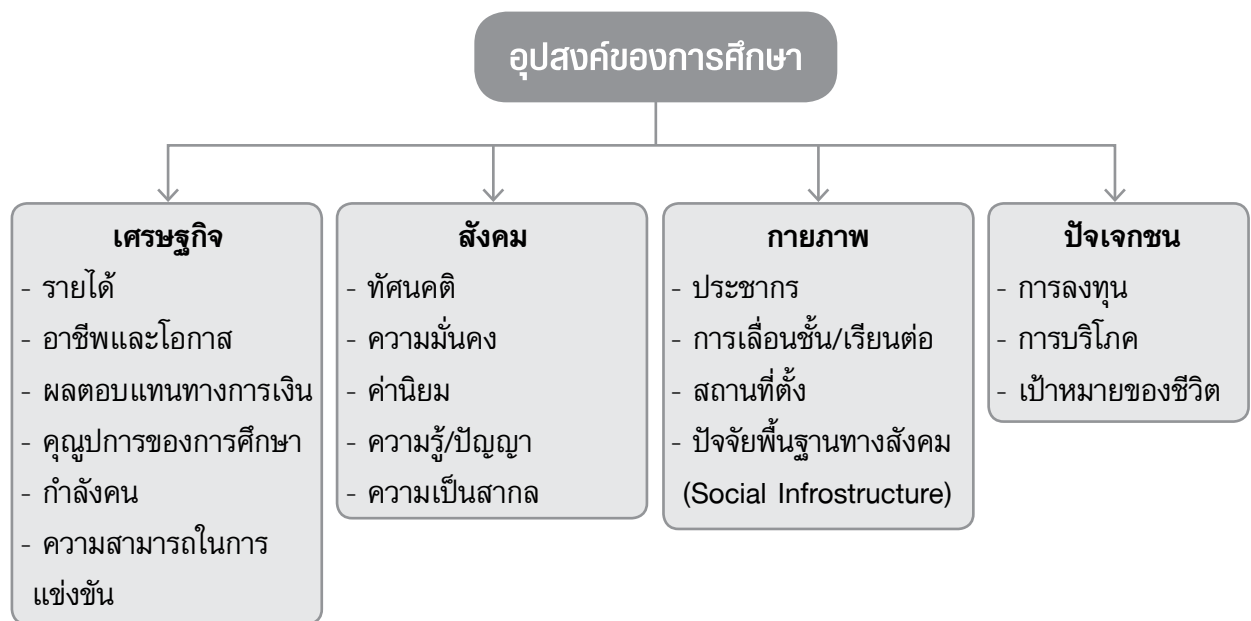
การลงทุนทางการศึกษา หรือค่าใช้จ่ายทางการศึกษามีผู้รับผิดชอบคือ รัฐ ซึ่งรับภาระแทนสังคม (Social investment Cost) กับเอกชนในฐานะผู้รับการศึกษา (Private investment Cost) ค่าใช้จ่ายหรือการลงทุนทางการศึกษาของส่วนนี้จะปรากฏ 2 ลักษณะการใช้จ่ายคือ

- 1) ค่าใช้จ่ายที่เป็นตัวเงิน (Out-of pocket expense)
- 2) ค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนที่เสียโอกาส (Opportunity Cost) ซึ่งไม่ได้จ่ายออกไปเป็นตัวเงิน

เพราะเป็นรายได้ที่ควรได้แต่ยอมเสียไป (Foregone earning) เพราะไม่ได้ทำแต่ไปเลือกทำ อย่างอื่นแทน (Trade-off)

2.2.2 ภาวะอุปสงค์การศึกษา (Demand for Education)

อุปสงค์การศึกษาเป็นทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาความต้องการทางการศึกษาของแต่ละบุคคล และความต้องการทางการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยและเงื่อนไขต่าง ๆ อุปสงค์ทางการศึกษานั้นเป็นอุปสงค์ต่อเนื่องหรือบางครั้งเป็นอุปสงค์ขั้นนำซึ่งมีผู้อธิบายทฤษฎีอุปสงค์การศึกษาไว้ ดังนี้

โดยอุปสงค์ของการศึกษาสามารถศึกษาได้จาก 3 แนวทาง คือ

1) การวิเคราะห์ความต้องการของสังคม (Social demand approach) การวิเคราะห์ด้วยวิธีนี้เป็นการประมาณหรือคาดการณ์ความต้องการการศึกษาหรืออุปสงค์การศึกษาในอนาคต โดยยึดจำนวนประชากรเป็นฐาน อุปสงค์การศึกษาขึ้นอยู่กับจำนวนประชากรตามช่วงอายุ 0-40 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุในวัยเรียน การเพิ่มขึ้นของประชากรในกลุ่มดังกล่าวหมายถึงความต้องการทางการศึกษาที่เพิ่มขึ้น อุปสงค์การศึกษาจะเพิ่มตลอดเวลาตามความต้องการของผู้เรียน สถาบันการศึกษาทำหน้าที่ตอบสนองของผู้เรียนโดยไม่คำนึงถึงตลาดแรงงาน เพียงแต่ประมาณประชากรเพิ่มเท่าใด จะเข้าเรียนเมื่อใด โดยใช้ข้อมูลในอดีตและปัจจุบันเป็นเครื่องมือในการประมาณอุปสงค์ของการศึกษา

2) การวิเคราะห์ความต้องการกำลังคน (Manpower requirement approach) วิธีการนี้เป็นวิธีการวิเคราะห์ประเภทและระดับของกำลังคนที่ต้องการของตลาดแรงงานว่าต้องการกำลังคนประเภทใด ระดับใด อย่างละเท่าใด โดยอาศัยโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะต้องเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์งานที่จะทำให้ทราบลักษณะงาน (Job description) และคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาศัยความเจริญของแต่ละสาขาเศรษฐกิจ จากโครงสร้างเศรษฐกิจเป็นฐานในการวิเคราะห์โดยเฉพาะตัวเลขรายได้ที่คำนวณโดยวิธีประมาณจากผลผลิต (Product approach)

3) การวิเคราะห์ผลตอบแทนของการศึกษา (Return on education approach) วิธีการนี้เป็นการวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นหรือผลตอบแทนจากการลงทุนการศึกษา เพราะการศึกษาคือการลงทุนเพื่อสร้างทุนมนุษย์ (Human capital) เพื่อไปผลิตสินค้าและบริการอีกทอดหนึ่ง โดยวิธีนี้จะใช้ข้อมูลในอดีตเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการลงทุนทางการศึกษาและผลที่เกิดขึ้น

อุปสงค์ทางการศึกษานั้นเป็นอุปสงค์ต่อเนื่อง กิจกรรมการผลิตทางเศรษฐกิจจะทำให้เห็นช่องทางการสร้างงาน สร้างอาชีพ และความต้องการแรงงานในด้านต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดอุปสงค์ทางการศึกษาตามมา ตัวอย่างเช่น ปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์และเป็นยุคของข้อมูลข่าวสารการติดต่อสื่อสารสามารถเชื่อมต่อกันทั่วโลก ประเทศไทยมีการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศหรือกรณีที่ต่างประเทศสนใจที่จะเข้ามาทำการลงทุนภายในประเทศไทยมากขึ้น เรื่องของคอมพิวเตอร์และภาษาที่ใช้ในการสื่อสารจึงเป็นสิ่งสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีน และอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้จึงก่อให้เกิดความต้องการแรงงานที่สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและมีความเข้าใจในภาษาต่างประเทศขึ้น กรณีที่สถานศึกษามีการเน้นการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์และภาษาต่างประเทศให้แก่แก่นักเรียนจะเป็นช่องทางเลือกทางหนึ่งให้ผู้ปกครองที่เล็งเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในอนาคตมีความต้องการที่จะส่งบุตรหลานเข้าเรียนนับว่าเป็นอุปสงค์ทางการศึกษาซึ่งเป็นการต้องการของผู้ปกครองที่ต้องการให้บุตรหลานเข้าเรียน ณ โรงเรียนนั้น ๆ เพื่อผลประโยชน์ที่จะได้รับในอนาคต

2.2 แนวคิดและทฤษฎีด้านอาชีพ

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการแนะแนว

ความหมายของการแนะแนว Morau B. English and Ava Champney English (อ้างในไพรัช ล้ายอง, 2545 : 6) กล่าวว่า การแนะแนว หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้สามารถเลือกตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เพื่อเขาจะได้ประสบความสำเร็จในชีวิต และวัชรีย์ ทรัพย์มี กล่าวว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เขาสามารถนำตนเองได้เป็นต้นว่า การตัดสินใจว่าจะศึกษาด้านใด ประกอบอาชีพอะไรหรือแก้ปัญหาอย่างไรและสามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุข ความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ได้พัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุดในทุกด้าน

นอกจากนั้น ไพรัช ล้ายอง (2545) กล่าวว่า ประเภทของการแนะแนว แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. การแนะแนวทางการศึกษา (Educational Guidance) เป็นกระบวนการ ที่ช่วยเหลือนักเรียนหรือบุคคลในทางด้านการศึกษาเพื่อให้ได้รู้จักเข้าใจและเลือกศึกษาได้อย่างเหมาะสมตามเอกัตภาพและความสามารถของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มีการพัฒนาทางสติปัญญา ความเฉลียวฉลาดได้อย่างเต็มที่ตามขีดความสามารถของตนเอง

2. การแนะแนวอาชีพ (Vocational Guidance) เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่มุ่งเน้นช่วยเหลือให้บุคคลมีความสามารถในการเลือกประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับความถนัด ความสามารถ และความ

สนใจของตน ตลอดจนการช่วยเหลือเตรียมบุคคลเพื่อการประกอบอาชีพ การช่วยให้บุคคลมีเจตคติที่ดี ต่ออาชีพ และช่วยให้บุคคลสามารถพัฒนาอาชีพของตน

3. การแนะแนวส่วนตัวและสังคม (Personal Social Guidance) เป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลได้พัฒนาทางด้านส่วนตัวและสังคม ให้มีความเป็นอยู่ มีความเจริญทางกาย ทางใจ มีอารมณ์ที่มั่นคง สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุข เป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ต่อตนเองและสังคม

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพ

การแนะแนวอาชีพ (Career Guidance) ได้มีผู้ให้ความหมายของการแนะแนวอาชีพ ไว้หลายท่าน และที่สำคัญมีดังนี้

“การแนะแนวอาชีพ (Vocational Guidance) คือ กระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้มีความสามารถในการเลือกอาชีพ การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ และให้มีความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพนั้น” (สมาคมแนะแนวอาชีพแห่งชาติอเมริกา, 1921 แก้ไขเพิ่มเติม 1937, อังโนไพรัช ล้ายอง, 2545 : 7)

“การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้รู้จักตนเอง และได้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ เพื่อจะได้ตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม และประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพที่เลือกนั้น สามารถทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและประเทศชาติ” (อังโนไพรัช ล้ายอง, 2545 : 7)

การแนะแนวอาชีพ (Vocational Guidance) คือ กระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้สามารถเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองและเตรียมตัวเพื่อการประกอบอาชีพให้มีความมั่นคงในการทำงานและมีความก้าวหน้าในอาชีพของตน (Prof. Takeshi Senzaki อังโนคู่มือแนะแนวอาชีพ กรมการจัดหางาน, 2539 : 3)

การแนะแนวอาชีพ (Vocation Guidance) คือ การเลือกอาชีพ การเตรียมตัวประกอบอาชีพ และการที่จะประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและก้าวหน้า (Frank Parsons อังโนคู่มือการแนะแนวอาชีพ กรมการจัดหางาน, 2539 : 3)

การแนะแนวอาชีพในประเทศไทย สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (อังโนอรอนงค์ ธีญญะวัน, 2539) ได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการหนึ่งในกระบวนการต่อไปนี้

1. ช่วยให้ผู้คลุ้รู้จักและเข้าใจตนเองอย่างลึกซึ้งทุกด้าน คือ สติปัญญา ความสามารถ ความถนัด ความสนใจและอุปนิสัยใจคอว่าเหมาะสมกับงานหรืออาชีพใด
2. ช่วยให้ผู้คลุ้รู้จักและเข้าใจโลกของงานอาชีพต่าง ๆ และองค์ประกอบของงาน เช่น ลักษณะของงานอาชีพ คุณสมบัติของการประกอบอาชีพ เงินเดือนหรือรายได้ ความมั่นคงในงาน โอกาสก้าวหน้าในงาน สภาพปัจจุบันและแนวโน้มของตลาดแรงงานในอนาคตสำหรับอาชีพต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นต้น
3. ช่วยให้ผู้คลุ้รู้จักเลือกและตัดสินใจเลือกงานอาชีพอย่างฉลาดถูกต้องเหมาะสมกับอัตภาพ
4. ช่วยให้ผู้คลุ้รู้จักตัดสินใจเลือกอย่างฉลาดในการเข้ารับการศึกษาและฝึกอบรมในวิชาชีพต่าง ๆ
5. ช่วยให้ผู้คลุ้ได้มีโอกาสพัฒนาบุคลิกลักษณะของตนให้เหมาะสมกับงานอาชีพ เช่น ความอดทน ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความตรงต่อเวลา ความร่วมมือในการทำงาน ฯลฯ
6. ช่วยให้ผู้คลุ้ได้มีโอกาสสัมผัสกับงานอาชีพต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับวัย
7. ช่วยให้ผู้คลุ้สามารถปรับตัวให้เข้ากับงานอาชีพจนประสบความสำเร็จและมีความสุขในงานอาชีพของตน

หลักในการแนะแนวอาชีพ

ลักษณะ สรวิวัฒน์ (อ้างในไพรัช ลำยอง, 2545 : 8) ได้กล่าวถึงหลักในการแนะแนวอาชีพไว้ว่า การดำเนินการในการแนะแนวอาชีพที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้ดำเนินการมีหลักยึดสำหรับเป็นแนวปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. การแนะแนวอาชีพเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล การแนะแนวอาชีพมีหลักการที่จะช่วยให้บุคคลเลือกอาชีพและประกอบอาชีพได้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล ฉะนั้นนักแนะแนวจำเป็นต้องรู้จักผู้รับบริการแต่ละคน ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านต่าง ๆ เช่น ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ บุคลิกลักษณะสุขภาพและต้องช่วยให้ผู้รับบริการรู้จักและยอมรับตนเองด้วย

2. การแนะแนวอาชีพยึดหลักสิทธิและเสรีภาพของบุคคล นักแนะแนวตระหนักในสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในการที่จะเลือกอาชีพของตนเอง นักแนะแนวจะเป็นผู้ช่วยให้บุคคลรู้จักตนเองและอาชีพดีขึ้น เพื่อผู้รับบริการจะได้ตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนักแนะแนวจะไม่เป็นผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจให้แก่ผู้รับบริการ

3. การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการต่อเนื่อง การที่บุคคลจะเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสมเป็นกระบวนการพัฒนาการโดยขึ้นกับระดับวุฒิภาวะของบุคคล เนื่องจากการที่จะเลือกอาชีพได้นั้นบุคคลจะต้องมีความสามารถใช้วิจารณญาณตัดสินใจ โดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ตนเองและวิเคราะห์อาชีพประกอบกัน ซึ่งมีสิ่งที่จะกระทำกันได้ง่าย ๆ ในช่วงเวลาอันสั้น ฉะนั้นการแนะแนวอาชีพต้องมีการวางโครงการระยะยาวโดยเริ่มตั้งแต่วัยประถมศึกษา และจะต้องจัดดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ เป็นขั้น ๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายตั้งแต่การส่งเสริมทัศนคติที่ดีในการประกอบอาชีพสุจริตทั้งหลายจนกระทั่งถึงการวางโครงการแนะแนวอาชีพเพื่อให้เยาวชนสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสมและปรับตัวให้มีความสุข มีความก้าวหน้า ในการประกอบอาชีพนั้นแล้ว

4. การแนะแนวอาชีพเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเยาวชน เนื่องจากมีอาชีพใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น ฉะนั้นเยาวชนควรมีโอกาสได้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับอาชีพเหล่านั้น ตลอดจนสามารถพินิจพิจารณาโครงสร้างโครงการประกอบอาชีพได้เหมาะสมกับตนเอง ซึ่งการแนะแนวอาชีพจะสนองตอบความต้องการนี้ได้เป็นอย่างดี และสภาพการทำงานในปัจจุบันมีการแข่งขันกันสูง เนื่องจากจำนวนหน่วยงานกับคนทำงานไม่สมดุลกัน ฉะนั้นหน่วยงานต่าง ๆ จึงมีโอกาที่จะคัดเลือกบุคคลที่มีประสิทธิภาพในการทำงานสูง จะมีความมั่นคงในการทำงานมากกว่าคนที่มีประสิทธิภาพในการทำงานต่ำกว่า ดังนั้นบุคคลที่ได้รับการศึกษาหรือฝึกฝนอาชีพในแขนงที่เหมาะสมกับตนเองย่อมมีโอกาสได้รับเลือกเข้าทำงานมากกว่า และมีแนวโน้มที่จะทำงานได้เจริญรุ่งเรืองต่อไป

5. ผู้ทำหน้าที่แนะแนวอาชีพจะต้องมีคุณสมบัติของนักแนะแนวที่ดี และได้รับการฝึกอบรมมาในทางแนะแนวโดยเฉพาะ องค์กรประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของการที่จะทำหน้าที่แนะแนวอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพก็คือ ผู้ทำหน้าที่แนะแนวจะต้องมีคุณสมบัติครบถ้วน โดยผ่านการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นผู้มีประสบการณ์ตลอดจนมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม กล่าวคือ เป็นคนที่มีความจริงใจ มีเมตตา ใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่น มีความอบอุ่น เป็นมิตร สุขุม เรียบร้อยและมีวิจารณญาณที่ดี

6. การเลือกอาชีพและประกอบอาชีพของบุคคลมีความสำคัญต่อตัวบุคคล และประเทศชาติ ถ้าประชาชนสามารถเลือกและประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม จะนำความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ตัวเอง และมีผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติด้วย

7. ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพเป็นสิ่งที่จะต้องศึกษา นักแนะแนวจะต้องให้ผู้รับบริการได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ เช่น ลักษณะงาน สภาพการทำงาน รายได้ ความมั่นคงของอาชีพ การเตรียมตัวประกอบอาชีพ คุณสมบัติในการประกอบอาชีพ ความต้องการของตลาดแรงงาน ตลอดจนการเตรียมตัวสมัครงาน

8. การตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาทั่วไป นักแนะแนวต้องช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาทั่วไปด้วย ไม่เพียงแต่จะเห็นความสำคัญของวิชาการเฉพาะแขนงที่จะไปประกอบอาชีพเท่านั้น

9. การตัดสินใจเลือกอาชีพควรมีความยืดหยุ่น เนื่องจากการวางโครงการประกอบอาชีพไม่ใช่สิ่งที่จะกระทำได้ดีทันที แต่เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่จะต้องใช้เวลาหลายปี ความเหมาะสมที่บุคคลจะเลือกอาชีพใดอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา เช่น ความเคลื่อนไหวของตลาดแรงงานอาจเปลี่ยนแปลง ฉะนั้นการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคลจึงควรมีความยืดหยุ่น นอกจากนั้นแต่ละคนยังอาจมีความเหมาะสมที่จะประกอบอาชีพได้หลายอย่างไม่จำเป็นต้องเหมาะกับอาชีพใดอาชีพหนึ่งเท่านั้น

10. การแนะแนวอาชีพจะต้องคำนึงถึงความต้องการด้านเศรษฐกิจและโอกาสที่บุคคลจะได้ทำงานด้วย

11. การแนะแนวอาชีพควรจะมีการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานภายนอก เช่น กรมแรงงาน หน่วยงานต่าง ๆ

12. กิจกรรมแนะแนวอาชีพควรเป็นทั้งกิจกรรมที่จัดในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

13. การแนะแนวอาชีพมิได้มีจุดประสงค์เพียงการที่จะช่วยให้บุคคลเลือกอาชีพได้เท่านั้น แต่เป็นการช่วยให้บุคคลมีทัศนคติที่ถูกต้องปราศจากอคติ พิจารณาลึกลับต่าง ๆ โดยใช้เหตุผลตลอดจนมีความรู้เกี่ยวกับอาชีพและมีทักษะในการตัดสินใจและการทำงาน

นอกจากนั้น สมจิตร ธนสุกาญจน์ (อ้างในไพรัช ล้ายอง, 2545 : 10) ได้กล่าวถึงหลักในการแนะแนวอาชีพ ซึ่งผู้แนะแนวจะช่วยเหลือบุคคลได้ ดังนี้

1. ได้รู้จักและเข้าใจคุณลักษณะต่าง ๆ ของตนเอง เช่น ความสามารถทางสติปัญญา ความถนัด ความสนใจ อารมณ์ ความบกพร่องของตนเอง พร้อมทั้งสภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว

2. มีความรู้อย่างแท้จริงเกี่ยวกับงานอาชีพต่าง ๆ เช่น มีอาชีพอะไรบ้าง ให้ประโยชน์อย่างไรและมีผลเสียอย่างไร

3. มีความรู้เกี่ยวกับโอกาสที่จะศึกษาต่อ ฝึกฝนหรืออบรมเพื่ออาชีพนั้น

4. บุคคลสามารถนำความรู้ทั้ง 3 ประการข้างต้นนั้นมาประกอบการตัดสินใจเลือกอาชีพร่วมกับผู้แนะแนวและผู้ปกครองต่อไป และวัฒนา พัทธราวิช ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพสรุปได้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้คลผู้ประสบปัญหาเกี่ยวกับอาชีพให้สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตัวเอง เช่น การสร้างนิสัยในการปฏิบัติงานที่ดี

2. ช่วยให้ผู้คลยอมรับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ความถนัดของตนเอง ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

3. ช่วยให้ผู้คลรู้จักวางเป้าหมายในการประกอบอาชีพและดำเนินไปสู่เป้าหมายที่ตนเองตั้งไว้

4. ช่วยให้ข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับโลกของอาชีพต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเลือกอาชีพได้ถูกต้องตรงความสามารถของตนเอง

5. ช่วยให้ผู้คลได้รับผลสำเร็จในการประกอบอาชีพ อันจะเป็นแนวทางไปสู่ความสำเร็จในชีวิตด้วย

2.2.3 ทฤษฎีการเลือกอาชีพ

ในทัศนะของ John Holland (อ้างในชูเกียรติ วรรณสอน, 2553 : 9) บุคคลจะเลือกอาชีพใดมักขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพรวมทั้งตัวแปรจากสิ่งแวดล้อม Holland เชื่อว่า การเลือกอาชีพสะท้อนทางบุคลิกภาพของบุคคล นอกจากนี้รูปแบบทางบุคลิกภาพของบุคคลมักแสดงออกทางการทำงานของบุคคลด้วย ดังนั้น การที่บุคคลมองตนเองเช่นไรและมองโลกของอาชีพว่าเป็นอย่างไร จึงเป็นสาเหตุทำให้บุคคลเลือกอาชีพนั้นด้วย นอกจากนี้ นันทา สุรักษา (อ้างในชูเกียรติ วรรณสอน, 2553 : 9) ได้กล่าวว่า ตามทฤษฎีของ Holland นั้น ได้จัดแบ่งคนออกเป็น 6 กลุ่มอาชีพ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีลักษณะทางบุคลิกภาพต่างกันไป หากบุคคลใดเลือกอาชีพเหมาะสมกับบุคลิกภาพ บุคคลนั้นก็จะเป็นบุคคลที่มีความสุขในอาชีพโดยบุคคลทุกคนสามารถจัดเข้าอยู่ในกลุ่มบุคลิกภาพชนิดใดชนิดหนึ่งใน 6 ชนิดได้ทุกคน ดังนี้

1. กลุ่ม Realistic (R) บุคคลกลุ่มนี้มีความสนใจเป็นพิเศษกับงานที่ใช้กำลังกายหรืออาจจะเป็นงานที่ต้องทำกับวัตถุมากกว่าบุคคล เป็นงานรูปธรรมมากกว่างานที่เป็นนามธรรม อาชีพที่น่าจะอยู่ในกลุ่มนี้ คือ กรรมกร วิศวกร ประมง ป่าไม้ เกษตรกร หรือนักกีฬาประเภทต่าง ๆ ลักษณะบุคลิกภาพกลุ่มนี้ได้แก่ เจียบขรึม ไม่ใคร่ชอบสังสรรค์ ค่อนข้างจะอนุรักษ์นิยม บางครั้งอาจดูก้าวร้าว และไม่ใคร่สนใจด้านมนุษยสัมพันธ์

2. กลุ่ม Investigative (I) กลุ่มนี้ได้แก่ นักวิทยาศาสตร์ ผู้ที่จบทางวิทยาศาสตร์แขนงต่าง ๆ หรือที่ทำงานกับเครื่องคอมพิวเตอร์ ลักษณะทางด้านบุคลิกภาพมักเป็นผู้ที่ชอบแสวงหาความรู้ทางวิชาการ ชอบทำงานอิสระ ไม่ชอบอยู่ภายใต้การควบคุมของใคร ชอบความมีเหตุผล ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ บางครั้งอาจถูกมองว่าค่อนข้างหัวรุนแรง

3. กลุ่ม Artistic (A) กลุ่มศิลปินทุกแขนง ตั้งแต่นักแสดง นักร้อง ดารา ช่างศิลป์ นายแบบ จนถึงครูสอนงานศิลปะ ลักษณะทางด้านบุคลิกภาพที่เด่นก็คือ การเป็นผู้ที่มีความคิดอิสระ มีจินตนาการสูง อารมณ์อ่อนไหวได้ง่าย กล้าแสดงออก ไม่ชอบทำงานที่มีโครงสร้างหรือที่ต้องติดอยู่กับกรอบและค่อนข้างและเปิดเผย

4. กลุ่ม Social (S) เป็นกลุ่มที่ชอบทำงานให้กับสังคมอาจเป็น ครู อาจารย์ นักสังคมสงเคราะห์ นักกายภาพบำบัด พยาบาล ผู้ให้คำปรึกษา หรืองานบริการทุกรูปแบบ ลักษณะเด่นทางบุคลิกภาพก็คือ ชอบอยู่กับคนอื่น มนุษยสัมพันธ์ดี สนใจช่วยเหลือผู้อื่นหรือทำงานกับชุมชนในลักษณะต่าง ๆ เช่น ในองค์กรที่ไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทน เป็นต้น

5. กลุ่ม Enterprise (E) กลุ่มนี้ได้แก่ ผู้ประกอบอาชีพประเภทธุรกิจ ทำงานฝ่ายขาย หรือฝ่ายบุคคล ขายประกัน หนายความ นักการเมือง เป็นต้น บุคลิกภาพที่เด่นชัดคือ กล้าแสดงออก ค่อนข้างจะก้าวร้าว ชอบความเสี่ยง อยากเป็นผู้นำ ชอบการปกครองหรือควบคุมผู้อื่น มีทักษะในการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นได้ดี

6. กลุ่ม Conventional (C) อาชีพที่เด่นชัดได้แก่ อาชีพที่ต้องการความละเอียดในงานที่ต้องทำประจำ เช่น งานเลขานุการ เสมียน ผู้จัดบันทึกรายการ ผู้ป้อนข้อมูลให้คอมพิวเตอร์ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ หรือ บรรณารักษ์ เป็นต้น บุคลิกภาพของกลุ่มนี้คือ เป็นพวกที่ชอบทำงานประจำ มีโครงสร้างที่แน่นอน ทำตามรูปแบบเดิมที่เคยทำกันมา ค่อนข้างอนุรักษ์นิยม ไม่ชอบคิดโลดโผน ทำตามกฎระเบียบที่สังคมกำหนดไว้

ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ (Holland ,s Theory Vocational Choice) เจ. เอส. ฮอลแลนด์ (ไพรัช ลำยอง, 2545 : 13 - 15) มีแนวความคิดว่า แบบฉบับของพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ โดยมีหลักการว่า บุคคลจะเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตนและได้แบ่งบุคลิกภาพของบุคคลซึ่งสอดคล้องกับอาชีพต่าง ๆ และเป็นแนวทาง การเลือกอาชีพของบุคคล ดังนี้

2.1 บุคคลที่ชอบกิจกรรมที่ต้องใช้พลังกำลัง และเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับรูปธรรมหรือกิจกรรมที่ไม่ซับซ้อน (The Motorize Orientation) เป็นบุคคลที่พยายามหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่ต้องสนทนาหรือสังคมกับบุคคลอื่น มักชอบงานด้านกลไกกรรม เทคนิค ช่าง

2.2 บุคคลที่ชอบกิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด การแก้ปัญหาที่มีลักษณะเป็นนักวิชาการ (The Intellectual Orientation) มักจะสนใจอาชีพในด้านวิทยาศาสตร์ การคำนวณ อาชีพที่ต้องศึกษาหาความรู้ อยู่เสมอ เช่น นักวิทยาศาสตร์ แพทย์

2.3 บุคคลที่ชอบสังคมกับบุคคลอื่น ชอบแสดงตัว รื่นเริง ชอบการสนทนา (The Social Orientation) มักสนใจอาชีพที่บริการสังคม เช่น นักสังคมสงเคราะห์ ครู นักแนะแนว

2.4 บุคคลที่ชอบทำตามระเบียบแบบแผน เป็นคนประณีตและยึดประเพณีนิยม ไม่ค่อยยืดหยุ่น (The Conforming Orientation) มักชอบทำงานที่มีระเบียบแบบแผน เช่น งานด้านสารบรรณ เลขานุการ บรรณารักษ์

2.5 บุคคลที่มีลักษณะเป็นผู้นำ ชอบชักจูงผู้อื่น ชอบมีอำนาจ ชอบแสดงตัว มีความเชื่อมั่นในตนเอง (The Persuasive Orientation) มักชอบอาชีพที่ตนจะได้แสดงลักษณะของตน เช่น นักการเมือง นักธุรกิจ โฆษณา ประชาสัมพันธ์

2.6 บุคคลที่ชอบความงาม รักศิลปะมีความเป็นตัวของตัวเองสูง มักทำตามใจปรารถนา (The Esthetic Orientation) จะเลือกอาชีพด้านศิลปะ เช่น ศิลปิน นักประพันธ์

ถ้าบุคคลมีบุคลิกภาพที่สม่ำเสมอเหมาะสำหรับอาชีพหนึ่งอาชีพใด และได้รับความช่วยเหลือจากการได้รับข้อมูลด้านอาชีพ จะทำให้เลือกอาชีพได้สะดวกและเหมาะสม การที่บุคคลรู้จักบุคลิกภาพ ของตน และมีความรู้เกี่ยวกับอาชีพมีความสำคัญมากในกระบวนการเลือกอาชีพ

2.2.4 ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคคลของโคร์ท (Crites)

โคร์ท (Crites, 1969 อ้างถึงในกงศรี จุลละมานี, 2545 : 11) ได้กล่าวถึงหลักการเลือกอาชีพของ แฟรงค์ พาร์สัน ว่าบุคคลแต่ละคน แตกต่างกันในความถนัด ความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกภาพ งานแต่ละชนิดต้องการลักษณะและองค์ประกอบที่แตกต่างกัน ฉะนั้นบุคคลที่แตกต่างกันจะเลือกประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน ซึ่งมีหลักการดังต่อไปนี้

1. ความเข้าใจตนเอง บุคคลจะทำความเข้าใจคุณสมบัติและองค์ประกอบของตนเอง เช่น ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ความก้าวหน้า และขีดจำกัดของตน
2. ความเข้าใจในอาชีพ บุคคลจะมีความรู้ ความเข้าใจถึงความต้องการของงาน เจื่อนไขในการประสบความสำเร็จในอาชีพ มีประโยชน์ โทษ รายได้ และโอกาสก้าวหน้าในอาชีพ
3. การมองความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและอาชีพได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง เป็นการวิเคราะห์ความเป็นจริงทั้งสององค์ประกอบกัน เพื่อเลือกอาชีพที่เหมาะสมที่สุด

จากทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคคลสรุปได้ว่า บุคคลแต่ละคนแตกต่างกันในการเลือกประกอบอาชีพตามความถนัด ความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกภาพของตนเอง

2.2.5 ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะองค์ประกอบของวิลเลียมสัน

(Williamson's traits and factors theory)

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529 : 66 - 67 อ้างอิงจาก Williamson, 1939) เป็นผู้นำแนวคิดในการให้คำปรึกษาที่เน้นลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพ ดังนั้นวิลเลียมสันจึงตั้งชื่อทฤษฎีการเลือกอาชีพของเขาว่า “ทฤษฎีวิเคราะห์คุณลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพ” ทฤษฎีนี้มีรากฐานมาจากแนวคิดจิตวิทยา ความแตกต่างระหว่างบุคคลและจิตวิทยาประยุกต์ โดยมีหลักการว่า บุคคลประกอบด้วยลักษณะหลายประการ เช่น ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ความต้องการ ค่านิยม บุคลิกภาพ ฯลฯ และบุคคลจะเลือกอาชีพโดยพิจารณาคุณลักษณะของอาชีพประกอบการพิจารณาตนเอง พร้อมทั้งพิจารณาความต้องการของตลาดแรงงานเวลาและทุนทรัพย์ที่จะใช้ในการเตรียมตัวประกอบอาชีพ นอกจากนี้บุคคลแวดล้อม ครอบครัว ถิ่นที่อยู่อาศัย ค่านิยมของชุมชน ตลอดจนการปรับปรุงตัวของบุคคลนั้นเองยังมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของบุคคลด้วย

สำหรับ “หลักการเลือกอาชีพ” นั้น วิลเลียมสัน พบว่า หลักการเลือกอาชีพของทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพนี้ สอดคล้องกับหลักการเลือกอาชีพของ แฟรงค์ พาร์สัน ซึ่งประกอบด้วย 3 ประการ คือ ประการแรก การวิเคราะห์ตนเองในด้านความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ประการที่สอง การวิเคราะห์อาชีพโดยบุคคลจะต้องแสวงหาความรู้เกี่ยวกับลักษณะอาชีพ ความต้องการของตลาดแรงงาน เวลาและทุนทรัพย์ที่ใช้ในการเตรียมตัวประกอบอาชีพ รายได้ ความมั่นคง และโอกาสก้าวหน้าในอาชีพ ประการที่สาม การใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

นอกจากนี้ วิลเลียมสัน ยังเห็นว่า แต่ละบุคคลมีความสามารถ หรือศักยภาพ หรือลักษณะเฉพาะตัวแตกต่างกัน ซึ่งลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลจะสัมพันธ์กับงานเฉพาะอย่างที่คุณลักษณะนั้นต้องการ นอกจากนี้บุคคลแต่ละคนต้องการที่จะรู้จักลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพของตนเอง เพื่อจะได้ใช้ลักษณะและองค์ประกอบดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ

โดยสรุป ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพ เป็นทฤษฎีการเลือกอาชีพที่มีหลักพื้นฐานสำคัญ 3 ประการ คือ

1. บุคคลแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างจากบุคคลอื่น ซึ่งลักษณะดังกล่าวสามารถสังเกต วัด และจำแนกได้
2. อาชีพแต่ละอาชีพ ต้องการผู้ประกอบอาชีพที่มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไป
3. การแนะแนวอาชีพ ควรเป็นกระบวนการที่จัดวางตัวบุคคลและงานให้เข้าคู่กันหรือสอดคล้องกันอย่างเหมาะสม

นอกจากนี้ แคทซ์ (Katz) ได้สรุปหลักที่สำคัญของการเลือกอาชีพตามทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพไว้ว่า บุคคลแต่ละคนจะเหมาะกับอาชีพเพียงหนึ่งหรือสองหรือสามประเภทเท่านั้น จะไม่เหมาะกับทุกอาชีพ การเลือกอาชีพของบุคคลมีผลต่อการเลือกสาขาทางการศึกษา บุคคลแต่ละคนจะได้วางโครงการในการเลือกอาชีพ เพราะเป้าหมายของโครงการเลือกอาชีพนั้นจะเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจที่เกี่ยวข้อง ช่วยเหลือบุคคลได้เลือกอาชีพที่เหมาะสมตลอดทั้งประสบการณ์ที่ก้าวหน้าในอาชีพที่ได้เลือกแล้วนั้น

จากทฤษฎีการเลือกอาชีพแบบวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคคล สรุปได้ดังนี้ การเลือกอาชีพได้รับอิทธิพลจากองค์ประกอบหลายประการ แต่บุคคลอาจได้รับอิทธิพลจากองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งมากกว่ากัน หรืออาจได้รับอิทธิพลจากหลายองค์ประกอบผู้ให้บริการแนะแนวจะต้องเข้าใจองค์ประกอบเหล่านี้ และอิทธิพลของสิ่งเหล่านี้จะมีต่อบุคคล ฉะนั้น ผู้ให้บริการแนะแนวควรเก็บข้อมูลในเรื่องคุณสมบัติของเด็ก เช่น ความสามารถ สถิติปัญญา ความถนัด บุคลิกภาพ และองค์ประกอบด้านสังคมของเด็ก เป็นต้นว่า อาชีพ รายได้ การศึกษาของผู้ปกครอง ความคาดหวังของผู้ปกครองมีต่อเด็ก ค่านิยมของครอบครัว และช่วยให้บุคคลเข้าใจองค์ประกอบเหล่านี้ เพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพที่เหมาะสมต่อไป (กงศรี จุลละมานี, 2545 : 11 - 13)

2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการตัดสินใจ

Reeders (1971 อ้างในสุมิตรา คล้างาม, 2552 : 13) กล่าวว่า การกระทำทางสังคมของมนุษย์นั้น ประกอบด้วยปัจจัยหลาย ๆ ประการ มิได้จำกัดอยู่เพียงปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง ปัจจัยหรือสาเหตุที่มีผลต่อการกระทำทางสังคมนั้น ขึ้นอยู่กับสภาพการเน้นการกระทำทางสังคม จะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคลหลายคน ซึ่งแต่ละบุคคลก็จะมีเหตุผลแต่ละอย่างในการตัดสินใจในการกระทำ ในการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับต่าง ๆ นั้น เป็นการศึกษาคัดเลือกใจของนักเรียนที่ต้องการจะเรียน ซึ่งการตัดสินใจนี้ต้องอาศัยความมุ่งมั่นและตั้งใจในการเลือกจากการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ มีหลายทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (สุมิตรา คล้างาม, 2552 : 13-15) มีดังนี้

2.3.1 ทฤษฎีการวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคคล

ทฤษฎีนี้มีรากฐานมาจากความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยเน้นว่าบุคคลจะเลือกอาชีพโดยพิจารณาถึงลักษณะอาชีพประกอบการพิจารณาตนเอง การพิจารณาลักษณะอาชีพ เช่น ความต้องการของตลาดแรงงาน เวลา และทุนทรัพย์ที่ใช้เตรียมตัวในการประกอบอาชีพ ทฤษฎีนี้ มีความเชื่อว่า การเลือกอาชีพของบุคคลไม่ใช่การลองผิดลองถูก ซึ่งหลักในการเลือกอาชีพ มีดังนี้

- 1) วิเคราะห์อาชีพ โดยบุคคลจะแสวงหาความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับลักษณะของอาชีพตามความต้องการของตลาดแรงงาน
- 2) วิเคราะห์ตนเองโดยบุคคลจะวิเคราะห์คุณสมบัติต่าง ๆ และองค์ประกอบของตนเอง เช่น ความสามารถ ฐานะทางเศรษฐกิจ สภาพการณ์ต่าง ๆ ในครอบครัว
- 3) การใช้วิจารณ์ญาณในการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยอาศัยหลักการวิเคราะห์อาชีพประกอบกัน

จากทฤษฎีนี้จะพบว่าลักษณะและองค์ประกอบของบุคคลนั้นจะมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นความถนัด สถิติปัญญา ความสนใจ ค่านิยม ฯลฯ กล่าวคือ ในด้านการวิเคราะห์อาชีพ บุคคลจะแสวงหาความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพ ด้วยวิธีที่ต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นการค้นคว้าด้วยตนเอง หรือปรึกษาผู้ที่มีความรู้ ฯลฯ เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจ ในส่วนด้านการวิเคราะห์ตนเองนั้น มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจด้วยเช่นกัน เช่น เป็นผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หรือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหนึ่งดีเป็นพิเศษมักจะเลือกศึกษาต่อหรือเลือกอาชีพในแนวนั้น

2.3.2 ทฤษฎีการจัดช่วงชั้นทางสังคม (Social stratification theory)

เป็นการจัดช่วงชั้นทางสังคมเป็นระบบที่บุคคลในสังคมถูกประเมินให้อยู่ในระดับชั้นที่แตกต่างกันโดยพิจารณาความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบ แบบแผนของชีวิตในสังคม ความสะดวกสบายและอำนาจที่สังคมได้รับ ซึ่งความแตกต่างในเรื่องดังกล่าวเป็นสิ่งที่เราต้องเผชิญอยู่เป็นประจำในชีวิตประจำวัน การศึกษาการจัดช่วงชั้นทางสังคม จะต้องอาศัยตัวชี้วัดต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการวัด Horton & Hunt (อ้างในสมิตรา คล้างาม, 2552 : 14) ได้กล่าวถึงเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดช่วงชั้นทางสังคมแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1) ความมั่นคงและรายได้ เป็นเกณฑ์การแบ่งชนชั้นที่สำคัญ บุคคลที่บิดาและมารดาเป็นเจ้าของทรัพย์สินต่าง ๆ และมีรายได้ที่สูงจะถูกจัดให้อยู่ในสภาพสังคมระดับสูง ถ้าบิดาและมารดามีสิ่งเหล่านี้จะนำมาสนับสนุนและส่งเสริมให้บุตรมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต ได้มากกว่าบิดาและมารดาที่อยู่ในสภาพทางสังคมต่ำ เพราะการที่เด็กมีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียน และมีอาชีพดีนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับทรัพย์สินของบิดาและมารดาของบุคคลนั้นด้วย

2) อาชีพเป็นเกณฑ์แบ่งชนชั้นทางสังคมอีกตัวหนึ่ง บุคคลที่มีอาชีพที่สังคมยกย่องจะมีโอกาสได้ดำรงตำแหน่งสูง ๆ ซึ่งเป็นการแบ่งแยกความแตกต่างระหว่างกลุ่มอาชีพ เช่น ถ้าบิดาและมารดาของเด็กมีอาชีพที่ต้องใช้แรงงาน รายได้ต่ำ ไม่มีเกียรติในสังคม เด็กก็จะเลือกประกอบอาชีพที่แตกต่างจากอาชีพที่บิดาและมารดาประกอบอยู่ เพื่อจะได้มีชนชั้นทางสังคมสูงกว่าบิดาและมารดา เป็นต้น

3) การศึกษา ผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงย่อมมีฐานะทางสังคมที่แตกต่างจากผู้ที่ได้รับการศึกษาน้อย เนื่องจากผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีโอกาสดำรงตำแหน่งทางงานสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยซึ่งต้องประกอบอาชีพที่อยู่ในระดับต่ำ นั่นคือ ถ้าการศึกษาของบิดาและมารดาอยู่ในระดับต่ำ ไม่ค่อยมีเกียรติทางสังคม เด็กก็จะตัดสินใจเลือกศึกษาต่อให้สูงกว่าการศึกษาของบิดาและมารดาในปัจจุบัน หรือเด็กอาจเลือกศึกษาต่อในสายงานที่มีเกียรติกว่าบิดาและมารดา เป็นต้น

จากทฤษฎีการจัดช่วงชั้นทางสังคมจะเห็นได้ว่า อาชีพ รายได้ และการศึกษาของผู้ปกครองนั้นมีผลต่อการกระทำ แบบแผนการดำรงชีวิต ความคิด และการตัดสินใจของเด็ก

2.3.3 ทฤษฎีการตัดสินใจและการกระทำทางสังคม

(The multiple factors theory of decision making and social action)

รีดเดอร์ (Reader, 1971 อ้างถึงในสมิตรา คล้างาม, 2552 : 15) ได้ศึกษาพฤติกรรมของบุคคลเกี่ยวกับสภาวะการตัดสินใจและอธิบายไว้ในทฤษฎีการกระทำทางสังคม ซึ่งได้พิมพ์เผยแพร่ไว้ในวารสารทางสังคมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยมิสซูรี โดยมีสาระสำคัญ คือ การตัดสินใจของบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ จะได้รับอิทธิพลจากปัจจัยที่สำคัญ 3 ปัจจัย คือ

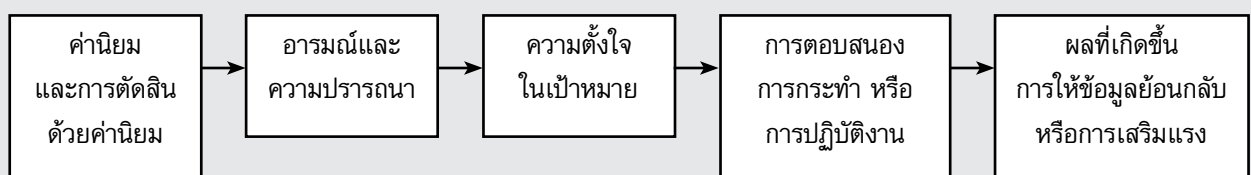
1) ปัจจัยดึงดูด (Pull factors) การตัดสินใจของบุคคลมีความโน้มเอียงที่จะเป็นไปเพื่อสนองต่อเป้าหมาย (Goal) ความเชื่อ (Belief) ค่านิยม (Value) ขนบธรรมเนียมประเพณีและนิสัยความเคยชิน (Habits and Customs) ของแต่ละบุคคล ปัจจัยเหล่านี้จะเกิดขึ้นและมีอยู่ในแต่ละบุคคลอยู่แล้ว เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของบุคคลมากที่สุด

2) ปัจจัยผลักดัน (Push factors) เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เกิดขึ้นและมีอยู่ในแต่ละบุคคลสามารถผลักดันให้เกิดการตัดสินใจของบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ ปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่ ความคาดหวัง (Expectations) พันธะสัญญา (Commitments) และแรงเสริม (Force)

3) ปัจจัยสนับสนุน (Support factors) เป็นปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ได้มีอิทธิพลโดยตรงต่อการตัดสินใจของบุคคล แต่เป็นปัจจัยที่มีส่วนสนับสนุนให้การตัดสินใจของบุคคลเป็นไปตามสถานการณ์และเงื่อนไขที่เหมาะสม ปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่ โอกาส (Opportunity) ความสามารถ (Ability) และการสนับสนุน (Support)

2.3.4 ทฤษฎีการตั้งเป้าหมาย

ทฤษฎีนี้เสนอโดย ล็อก (Locke, 1968 อ้างถึงในวัลภา สบายยิ่ง, 2542 : 23) ซึ่งได้อ้างถึงงานที่มาจากไรอัน (Luthans. 1995 : 186 - 187 Citing Ryan & Smith 1954) และย้อนหลังไปถึงงานของเทย์เลอร์ ล็อก เสนอว่า “บุคคลกระทำพฤติกรรมตามเป้าหมายและความตั้งใจของตน” ตามทฤษฎีนี้ เป้าหมายของบุคคลเป็นตัวกลางระหว่างพฤติกรรมกับลักษณะของงาน สิ่งจูงใจ การนิเทศงาน และการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้วยความเชื่อมั่นว่า เป้าหมายเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลรักษาพันธะสัญญาที่จะทำงานให้สำเร็จ ล็อกสรุปทฤษฎีการตั้งเป้าหมายด้วยแผนภูมิตามภาพประกอบ

ภาพประกอบ ทฤษฎีการตั้งเป้าหมายของ Locke ว่าด้วยแรงจูงใจในการทำงาน

ล็อก และคณะ (Locke et al, 1981 อ้างถึงในวัลภา สบายยิ่ง, 2542 : 23) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการตั้งเป้าหมายไว้ พอสรุปได้ดังนี้

- 1) การให้เป้าหมายที่เฉพาะเจาะจง ทำให้บุคคลทำงานได้ดีมากกว่าเป้าหมายที่คลุมเครือ เช่น ทำให้ดีที่สุด ทำให้เร็วที่สุด
- 2) การตั้งเป้าหมายที่ยากแก่การบรรลุถึง (แต่มีความเป็นไปได้ที่จะบรรลุถึง) ทำให้บุคคลทำงานได้ผลดีกว่าเป้าหมายง่าย ๆ
- 3) การให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย มีแนวโน้มส่งผลให้ผู้ร่วมงานได้ผลงานสูงกว่าที่ผู้ร่วมงานไม่มีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายการทำงาน
- 4) การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ในเรื่องการบรรลุเป้าหมายของการทำงานแก่ผู้ทำงาน ทำให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานได้ผลดีกว่าการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้ปฏิบัติงานเฉพาะด้านการปฏิบัติงาน และดีกว่าไม่ให้ข้อมูลย้อนกลับเลย
- 5) เป้าหมายควรมีการแสดงระยะเวลาที่จะทำงานให้สำเร็จ

Hoy and Miskel (1991) ให้ข้อสังเกตว่าการกระทำทั้งหมดของมนุษย์เป็นการกระทำโดยมีจุดมุ่งหมาย เป้าหมายและความมุ่งมั่นจะช่วยควบคุมพฤติกรรม และทำให้พฤติกรรมคงสภาพอยู่ เป้าหมายจะมีผลต่อการกระทำทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เป้าหมายที่มาจากความตั้งใจ จะช่วยให้เกิดความพยายามทางกายมากขึ้นอันจะส่งผลต่อพลังที่ใช้ในการกระทำเพิ่มขึ้นด้วย (ทศพล พาสุนันท์, 2551 : 11)

2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของความฉลาดในด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อบุคลิกภาพ

โลกปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และโลกก็ประสบกับปัญหาใหม่ ๆ ซึ่งในอดีตไม่เคยเกิดขึ้น และปัญหาบางปัญหาก็มีความซับซ้อน และการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในทุกด้านส่งผลให้บุคคลที่ไม่สามารถจัดการกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมต้องเผชิญกับความยุ่งยาก อาชีพบางอาชีพหากบุคลากรไม่สามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงก็จะต้องออกจากอาชีพไปก็มี หลายอาชีพในปัจจุบันได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และเทคโนโลยีการสื่อสาร ดังนั้นบุคคลที่พึงประสงค์ในศตวรรษนี้ จึงต้องเป็นผู้มีบุคลิกภาพด้านองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1) องค์ประกอบด้านสติปัญญา IQ (Intelligent Quotient) โดยการ์ดเนอร์ (Gardner, 1993 อ้างถึงในอรุณี หงส์ศิริวัฒน์, 2549 : 13) ได้คิดค้นทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) โดยประกอบด้วย 8 ด้าน ดังนี้

1.1) ปัญญาด้านภาษา (Verbal/Linguistic Intelligence) เป็นความสามารถในการอ่าน การเขียน การพูดอภิปราย การสื่อสารกับผู้อื่น การใช้คำศัพท์ การแสดงออกของความคิด การประพันธ์ การแต่งเรื่อง การเล่าเรื่อง เป็นต้น

1.2) ปัญญาการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ (Logical-Mathematical Intelligence) เป็นการคิดโดยใช้สัญลักษณ์ มีระบบระเบียบในการคิด ชอบคิดวิเคราะห์ แยกแยะสิ่งต่าง ๆ ให้เห็นชัดเจน ชอบคิดและทำอะไรตามเหตุผล เข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ง่าย ชอบและทำคณิตศาสตร์ได้ดี

1.3) ปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial Intelligence) เป็นการแสดงออกทางความสามารถด้านศิลปะ การวาดภาพ การสร้างภาพ การคิดเป็นภาพ การเห็นรายละเอียด การใช้สี การสร้างสรรค์งานต่าง ๆ

1.4) ปัญญาด้านดนตรี (Musical Intelligence) เป็นการแสดงออกทางความสามารถในด้านจังหวะ การร้องเพลง การฟังเพลงและดนตรี การแต่งเพลง การเต้น และมีความไวต่อการรับรู้เสียงและจังหวะต่าง ๆ

1.5) ปัญญาด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ (Bodily-Kinesthetic Intelligence) เป็นความสามารถในการเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น การเล่นกีฬาและเกมส์ต่าง ๆ การใช้ภาษาท่าทาง การแสดง และการเต้นรำ

1.6) ปัญญาด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interpersonal Intelligence) เป็นความสามารถที่แสดงออกทางด้านการทำงานกับผู้อื่น การแก้ปัญหาความขัดแย้ง และการจัดระเบียบ ผู้มีความสามารถทางด้านนี้มักเป็นผู้มีความไวต่อความรู้สึกและต้องการของผู้อื่น มีความเป็นมิตร ชอบช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้อื่น

1.7) ปัญญาด้านการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) เป็นความสามารถในการเข้าใจตนเอง มักเป็นคนที่ชอบคิด พิจารณาไตร่ตรอง มองตนเอง และทำความเข้าใจถึงความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเอง มักเป็นคนที่มั่นคงในความคิดความเชื่อต่าง ๆ จะทำอะไรมักต้องการเวลาในการคิดไตร่ตรอง ชอบที่จะคิดคนเดียว และชอบความเงียบสงบ

1.8) ปัญญาด้านความเข้าใจธรรมชาติ (Naturalist Intelligence) เป็นความสามารถในการสังเกตสิ่งแวดลอมทางธรรมชาติ การจำแนกแยกแยะ จัดหมวดหมู่สิ่งต่าง ๆ บุคคลที่มีความสามารถด้านนี้จะเป็นผู้รักธรรมชาติ เข้าใจธรรมชาติ ตระหนักในความสำคัญของสิ่งแวดล้อมรอบตัว

ในสหรัฐอเมริกาได้มีการจัดช่วงระดับ IQ ของแต่ละอาชีพไว้ ดังนี้

อาชีพ	ระดับ IQ
- ภารโรง	73-112
- ผู้ควบคุมเครื่องจักร	75-115
- คนขับรถบรรทุก	75-108
- ช่างเหล็ก	77-106
- ช่างไม้	79-111
- ผู้ขนส่งสินค้า	74-107
- ผู้ตรวจสอบสินค้า	77-113
- ช่างฝีมืองานก่อสร้าง	77-111
- ช่างประปา	83-112
- เกษตร	78-118
- ช่างยนต์	75-117
- โพรแมน	78-113
- ช่างไฟฟ้า	78-115
- พนักงานรักษาความปลอดภัย	76-118
- เจ้าหน้าที่ตำรวจ	85-117
- พนักงานขาย	79-118
- นักสำรวจ	87-116
- ผู้จัดการด้านบริการ	85-125
- พนักงานจัดซื้อ	86-118
- พนักงานบัญชี	92-117
- ช่างเทคนิควิศวกรรม	86-120
- ครูอนุบาล/ประถม	85-123
- ครู	89-123
- ผู้จัดการฝ่ายขาย	88-123
- ผู้บริหารหน่วยงาน	88-127
- ผู้ประกอบการ	89-124
- เจ้าหน้าที่รัฐ/รัฐวิสาหกิจ	89-123
- ครีเอทีฟ	89-125
- นักสังคมสงเคราะห์	93-125
- นักบัญชี	93-123
- ครูมัธยม	91-125
- เจ้าหน้าที่ด้านการเงิน	88-127
- นักคอมพิวเตอร์	92-128
- วิศวกรออกแบบผลิตภัณฑ์	92-128
- นักวิทยาศาสตร์	93-133
- นักสังคมศาสตร์	93-126
- นักกฎหมาย	99-133
- วิศวกรไฟฟ้า	95-129
- อาจารย์มหาวิทยาลัย	97-133
- แพทย์	105-133

ที่มา : <http://www.ssc.wisc.edu/cde/cdewp/98-07.pdf>

แปลโดย กองวิจัยตลาดแรงงาน กรมการจัดหางาน

หมายเหตุ : บางอาชีพไม่ได้นำมาเผยแพร่ ณ ที่นี้ เนื่องจากความไม่ชัดเจนของคำที่ใช้เรียกอาชีพ

2) องค์ประกอบด้านความฉลาดทางอารมณ์ หรือ เซวาน์อารมณ์ EQ (Emotional Intelligence , Emotional Quotient)

เนื่องจากการศึกษาเรื่องเซวาน์อารมณ์ ในระยะสิบปีที่ผ่านมาอย่างกว้างขวางโดยมีผู้เสนอแนวความคิดรวมถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของเซวาน์อารมณ์เอาไว้หลายท่าน ซึ่งจะได้นำเสนอต่อไปนี้

2.1) ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบของเซวาน์อารมณ์ของ Mayer และ Salovey

Mayer and Salovey (Mayer and Salovey,1997 อ้างถึงในกรณี ชยเมฆะ, 2549 : 21) กล่าวว่าเกณฑ์ในการกำหนดสิ่งทีถือว่าเป็นความฉลาดนั้น สามารถแบ่งออกเป็นชุดของความสามารถทางปัญญา (Mental Ability) ได้ดังนี้

- (1) ความสามารถที่มาจากความฉลาดจะต้องอยู่ในรูปของชุดที่เกี่ยวข้องกัน มีความสัมพันธ์ภายในซึ่งกันและกัน จะขึ้นหรือลงเป็นกลุ่ม
- (2) ความสามารถนั้นต้องมีสหสัมพันธ์กับความฉลาดแบบดั้งเดิมในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญถ้าไม่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงแล้ว จะถือว่าเป็นเพียงเครื่องวัดความฉลาดแบบดั้งเดิมเท่านั้น
- (3) ความสามารถของเซวาน์อารมณ์นั้นจะต้องมีพัฒนาขึ้นตามอายุและประสบการณ์เสนอต่อไปนี้

จากงานวิจัย Mayer and Salovey (1997) ได้สรุปว่าเซวาน์อารมณ์ถือว่าเป็นความฉลาดอย่างหนึ่ง เนื่องจากมีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับ กรอบแนวความคิดของเซวาน์อารมณ์ โดยเน้นด้านปัญญาและอารมณ์ และพยายามอธิบายเซวาน์อารมณ์ในนัยของศักยภาพ เพื่อความเติบโตด้านความฉลาดทางปัญญาและอารมณ์ มีการเน้นย้ำบทบาทของอารมณ์ที่มีบทบาทเข้ามาจัดลำดับและชี้้นำความคิดของมนุษย์ให้มุ่งสู่ข้อมูลสำคัญที่เราใส่ใจและเสนอว่าเซวาน์อารมณ์ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนตามลำดับ ดังต่อไปนี้

(1) การรับรู้ การประเมิน และการแสดงออกซึ่งอารมณ์ (Identifying Emotions) หมายถึง ความสามารถในการระบุ ว่า ตนเองและผู้อื่นมีความรู้สึกอย่างไร

- (1.1) ความสามารถในการระบุภาวะอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของตนเองได้
- (1.2) ความสามารถในการระบุภาวะอารมณ์ของผู้อื่นได้
- (1.3) ความสามารถในการแสดงอารมณ์ได้อย่างถูกต้อง แสดงความต้องการได้ตรงกับความรู้สึกได้อย่างเหมาะสม ถูกกาลเทศะ

(1.4) ความสามารถในการจำแนกความรู้สึกต่าง ๆ ออกได้ว่าถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง

(2) การเกื้อหนุนการคิดของอารมณ์ (Using Emotions) หมายถึง ความสามารถในการก่อให้เกิดอารมณ์และให้เหตุผลประกอบในการเกิดอารมณ์ดังกล่าว และมีความสามารถในการใช้อารมณ์ของตนเองที่จะช่วยในการเข้าใจว่า ผู้อื่นคิดและความรู้สึกเป็นอย่างไร

(2.1) ความรู้สึกหรืออารมณ์ช่วยจัดลำดับความสำคัญ หรือช่วยในการคิดจัดลำดับความสำคัญ

(2.2) อารมณ์ที่ชัดเจนพร้อมที่จะเกื้อหนุนต่อการตัดสินใจและจดจำความรู้สึกต่าง ๆ ได้ดี

(2.3) ความรู้สึกหรืออารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ความคิดและจุดยืนเปลี่ยนจากการคิดแง่เดียว มุมเดียว เป็นการคิดได้หลากหลาย

(2.4) ภาวะอารมณ์ต่าง ๆ ทำให้คิดหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ดีขึ้นรู้สึกเป็นสุข ทำให้จิตใจเปิดกว้าง รับฟังเหตุผล มีความคิดสร้างสรรค์

(3) การเข้าใจวิเคราะห์การใช้ความรู้สึกเกี่ยวกับอารมณ์ (Understanding Emotions) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจว่าสิ่งใดเกิดขึ้นกับอารมณ์ของตนเอง โดยอาจจะมึระดับความเข้มข้นมากขึ้น เข้าใจว่าคนจะมีปฏิกิริยาต่อภาวะอารมณ์ที่แตกต่างกันอย่างไร เข้าใจว่าอารมณ์ที่ซับซ้อนเป็นส่วนหนึ่งของเขาวนอารมณ์ ซึ่งอารมณ์ที่มีความซับซ้อนจะเกิดจากการรวมกันของอารมณ์ที่ซับซ้อนน้อยกว่าหลายอารมณ์ นอกจากนี้ยังเข้าใจลูกโซ่ของอารมณ์ว่ามีผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงอย่างไรจากภาวะอารมณ์หนึ่งไปยังภาวะอารมณ์อื่น ๆ

(3.1) ระบุความรู้สึกหรืออารมณ์ เห็นความเชื่อมโยงระหว่างอารมณ์กับถ้อยคำต่าง ๆ ได้เช่น ความชอบพอกับอารมณ์รัก ความรู้สึกไม่ชอบกับความเกลียด ความสมหวังกับความดีใจ

(3.2) ตีความหมายของอารมณ์ที่เกิดขึ้นอันสืบเนื่องจากอารมณ์หนึ่ง ๆ ได้

(3.3) เข้าใจอารมณ์ที่ซับซ้อนได้ เกิดความรู้สึกหลายอย่างในเวลาทีโล่เดียวกันทั้งรักทั้งเกลียด อาการขยะแหยง ที่เป็นผลร่วมของความโกรธและความกลัว

(3.4) เข้าใจความผันแปรของภาวะอารมณ์ต่าง ๆ การแปรเปลี่ยนจากความโกรธมาเป็นความพึงพอใจ หรือจากความโกรธมาเป็นความละอายใจ

(4) การคิดใคร่ครวญและการควบคุมอารมณ์ของตน เพื่อพัฒนาความมอกงามด้านความฉลาดทางปัญญาและอารมณ์ (Managing Emotions) หมายถึง ความสามารถในการจัดการอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น โดยรู้สึกถึงภาวะอารมณ์ที่เกิดขึ้น และใช้ความรู้สึกนั้นประกอบการตัดสินใจได้ดีขึ้น การแสดงอารมณ์บางอย่างเป็นประโยชน์ในระยะเวลายันสั้น แต่หากมีการกำหนดและควบคุมให้ดีแล้ว อารมณ์ดังกล่าวจะมีประโยชน์มากขึ้นในระยะยาวอีกด้วย

(4.1) เปิดใจรับต่อความรู้สึกทางบวกและลบ ที่รื่นรมย์และที่ไม่รื่นรมย์ได้

(4.2) เมื่อคิดใคร่ครวญให้ดีแล้ว สามารถยึดถือหรือปลดปล่อยตนออกจากภาวะอารมณ์ความรู้สึกเหล่านั้นได้ โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้รับและความเป็นประโยชน์

(4.3) คิดอย่างพินิจพิเคราะห์ถึงภาวะอารมณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเองและผู้อื่น เล็งเห็นได้ว่า ความรู้สึกเหล่านั้น ชัดเจน คงอยู่ มีเหตุผล และส่งผลต่อการปฏิบัติของตนเช่นไร

(4.4) บริหารจัดการภาวะอารมณ์ของตนและผู้อื่นได้ ลดความรุนแรงของอารมณ์ ทางลบได้ แสดงออกทางอารมณ์ในด้านบวก โดยไม่บิดเบือน หรือมีกลวิธีในการป้องกันตัวเองมากเกินไป Mayer and Salovey (1997) เห็นว่า กระบวนการของเขาวนอารมณ์ควรที่จะได้รับการพัฒนาจากขั้นแรกที่ไม่ซับซ้อนไปสู่กระบวนการของจิตใจที่บูรณาการกันอย่างตีมากขึ้นในขั้นต่อ ๆ ไป จะเห็นได้ว่าแต่ละขั้นจะมีระดับความสามารถของความฉลาด 4 ระดับจากง่ายไปสู่ยากเช่นกัน

2.2) ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบเขาวนอารมณ์ของ Goleman

Goleman (Goleman,1998 อ้างถึงในภรณ์ ชยเมะ, 2549 : 23) ประธานสมาพันธ์วิจัยเขาวนอารมณ์ภายในองค์กร (Consortium for Research on Emotional Intelligence) ของบัณฑิตวิทยาลัยสาขาจิตวิทยาวิชาชีพเชิงประยุกต์ (Graduate School of Applied and Professional Psychology) ในมหาวิทยาลัยรัฐเจอร์ส (Rutgers University) รัฐนิวเจอร์ซีย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา เสนอกรอบแนวความคิดเกี่ยวกับสมรรถนะด้านเขาวนอารมณ์ (The Emotional Competence Framework) ไว้ 2 หมวด 5 องค์ประกอบ 25 ปีัจัยย่อย อันได้แก่

หมวดที่ 1 สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal Competence) การบริหารจัดการ

เกี่ยวกับตนเอง ประกอบด้วย

องค์ประกอบที่ 1 การตระหนักรู้จักตนเอง (Self-Awareness)

หมายถึง การตระหนักรู้ความรู้สึกความโน้มเอียงของตนเอง รวมถึง หยั่งรู้ในความเป็นไปได้ของตนเองและความพร้อมในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) การรู้เท่าทันกับอารมณ์ของตน (Emotional Awareness) รู้ถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดอารมณ์นั้น ๆ และผลที่ตามมา 2) การประเมินตนเองได้ตามจริง (Accurate Self-Assessment) รู้ในศักยภาพ จุดเด่น จุดด้อย ของตนเอง และ 3) ความมั่นใจตนเอง (Self-Confidence) มั่นใจในความสามารถและคุณค่าของตน

องค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง (Self-Regulation)

หมายถึง ความสามารถในการจัดการกับความรู้สึกภายในของตนเองได้ ประกอบด้วย 4) การควบคุมตนเอง (Self Control) สามารถจัดการกับภาวะอารมณ์หรือความฉุนเฉียวได้ 5) ความเป็นที่ไว้วางใจ (Trustworthiness) รักษาความเป็นผู้ที่ซื่อสัตย์และคุณงามความดีได้ 6) ความมีสติรู้จักยับยั้งชั่งใจ (Conscientiousness) มีความยับยั้งชั่งใจในการกระทำของตน 7) ความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) ยืดหยุ่นในการจัดการกับความเปลี่ยนแปลง 8) การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ (Innovation) เปิดใจกว้างกับแนวความคิด แนวทางหรือข้อมูลใหม่ด้วยความเต็มใจ

องค์ประกอบที่ 3 การสร้างแรงจูงใจ (Motivation) หมายถึง

แนวโน้มของอารมณ์ที่เกื้อหนุนการมุ่งสู่เป้าหมาย ประกอบด้วย 9) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Drive) พยายามที่จะปรับปรุงหรือปฏิบัติให้ได้มาตรฐานที่ดีเลิศ 10) ความจงรักภักดี (Commitment) ยึดมั่นกับเป้าหมายของกลุ่มและเป้าหมายขององค์กร 11) ความคิดริเริ่ม (Initiative) พร้อมที่จะปฏิบัติตามโอกาสเอื้ออำนวย 12) การมองโลกในแง่ดี (Optimism) มีความเพียรพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายแม้จะมีอุปสรรคปัญหาที่ไม่ย่อท้อหรือท้อถอย

หมวดที่ 2 สมรรถนะสังคม (Social Competence) การสร้างและรักษา

ความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น ประกอบด้วย

องค์ประกอบที่ 4 การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (Empathy)

หมายถึง การตระหนักรู้ถึงความรู้สึก ความต้องการ และข้อวิตกกังวลของผู้อื่น ประกอบด้วย 13) การเข้าใจผู้อื่น (Understanding Others) การเข้าใจถึงความรู้สึกมุมมอง สนใจในข้อวิตกกังวลของผู้อื่น 14) การส่งเสริมพัฒนาผู้อื่น (Development Others) การทราบถึงข้อควรปรับปรุง ส่งเสริมความรู้ ความสามารถของผู้อื่นให้ถูกทาง 15) การมีจิตใจมุ่งบริการ (Service Orientation) คาดคะเน รับรู้และตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดี 16) การสร้างโอกาสในความหลากหลาย (Leveraging Diversity) การสร้างโอกาสความแตกต่าง เล็งเห็นความเป็นไปได้จากความแตกต่าง เพื่อให้เกิดประโยชน์ 17) การตระหนักรู้ถึงทัศนคติ ความคิดเห็นของกลุ่ม (Political Awareness) การรู้ถึงทัศนคติ ความคิดเห็นของกลุ่ม สามารถสร้างสถานการณ์ด้านความสัมพันธ์ของกลุ่มได้

องค์ประกอบที่ 5 การมีทักษะทางสังคม (Social Skills)

การสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น สามารถเจรจาโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น มีศิลปะในการเจรจาสื่อสาร สามารถสร้างพลังของกลุ่มเพื่อร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานเป็นทีม ประกอบด้วย 18) การมีอิทธิพลต่อผู้อื่น (Influence) ความสามารถในการโน้มน้าวความคิดผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ 19) การสื่อสาร (Communication) ส่งข่าวสารที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือ 20) การบริหารจัดการความขัดแย้ง (Conflict Management) เจรจาต่อรองและหาทางแก้ไข

ยุติความไม่เข้าใจระหว่างกัน 21) ความเป็นผู้นำ (Leadership) โน้มน้าวและปลุกดันบุคคลและกลุ่มได้ดี 22) การกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Change Catalyst) ริเริ่มและบริหารจัดการกับความเปลี่ยนแปลงได้ดี 23) การสร้างสายสัมพันธ์ (Building Bonds) เสริมสร้างความร่วมมือร่วมใจและความสัมพันธ์ที่ดี 24) การร่วมมือร่วมใจกัน (Collaboration and Building Bonds) ทำงานกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย 25) การสร้างทีมงาน (Team Capabilities) สร้างสมรรถนะของทีมงานให้เกิดพลังร่วมของกลุ่มในการมุ่งสู่เป้าหมาย

เขาวินิจฉัยของบุคคลทั้งหมดนั้นสามารถจัดได้เป็นหมวดหมู่ตามลักษณะร่วม และไม่มีผู้ใดที่จะมีเขาวินิจฉัยครบทั้ง 25 ด้าน แต่ละคนจะมีจุดเด่นและจุดด้อยที่แตกต่างกันไป แต่คนที่มีเขาวินิจฉัยสูงจะมีบางสมรรถนะที่โดดเด่น โดยปกติแล้วจะมี 5 - 6 ด้านที่ครอบคลุมในทุก ๆ องค์ประกอบของเขาวินิจฉัย ซึ่งหนทางของการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศด้านเขาวินิจฉัย สามารถทำได้หลายทาง โดยเขาวินิจฉัยนั้นแต่ละสมรรถนะมีคุณลักษณะหลัก 5 ประการคือ

- (1) เป็นเอกเทศในแต่ละด้านมีผลต่อการปฏิบัติงาน
- (2) เกื้อกูลต่อกัน มีอิทธิพลต่อกัน เช่น หากขาดทักษะทางสังคมก็จะส่งผลให้นำทีมได้ไม่ดี
- (3) มีความต่อเนื่องเป็นลำดับขั้น หากไม่รู้จักตนก็จะควบคุมตนและเข้าใจผู้อื่นได้ยาก
- (4) มีความสำคัญแต่ยังไม่เพียงพอ นอกจากการมีเขาวินิจฉัยต่าง ๆ แล้วนั้นควรให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรมในองค์กรที่ต้องเกื้อหนุนกันด้วย
- (5) เป็นแบบฉบับได้ทุกมิติ ทุกองค์ประกอบประยุกต์ใช้ได้กับงานแต่ละประเภทแตกต่างกันออกไป

2.3) ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบของเขาวินิจฉัยของ Bar-On

Bar-On (Bar-On, 2001 อ้างถึงในภรณ์ ชยามะ, 2549 : 27) นักจิตวิทยาคลินิกชาวอิสราเอลและนักวิจัยทางด้านเขาวินิจฉัยของมหาวิทยาลัยไฮฟา (University of Haifa) ประเทศอิสราเอล ได้แบ่งองค์ประกอบของเขาวินิจฉัยออกเป็น 5 ด้าน 15 คุณลักษณะดังนี้

- (1) **ทักษะภายในบุคคล (Intrapersonal Skills)** ประกอบด้วย 5 คุณลักษณะ ได้แก่
  - (1.1) การนับถือตนเอง (Self-Regard)
  - (1.2) การตระหนักรู้ตนเองทางอารมณ์ (Emotional Self Awareness)
  - (1.3) การกล้าแสดงออก (Assertiveness)
  - (1.4) ความเป็นอิสระ (Independence)
  - (1.5) การบรรลุสัจจะแห่งตน (Self - Actualization)
- (2) **ทักษะระหว่างบุคคล (Interpersonal Skills)** ประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ ได้แก่
  - (2.1) ความเข้าใจผู้อื่น (Empathy)
  - (2.2) ความรับผิดชอบทางสังคม (Social Responsibility)
  - (2.3) สัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship)

- ได้แก่
- (3) **ความสามารถในการปรับตัว (Adaptability)** ประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ
    - (3.1) การเข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ และตีความได้ถูกต้องตามความเป็นจริง (Reality Testing)
    - (3.2) ความยืดหยุ่น (Flexibility)
    - (3.3) ความสามารถในการแก้ปัญหา (Problem Solving)
  - (4) **การจัดการกับความเครียด (Stress Management)** ประกอบด้วย 2 คุณลักษณะ ได้แก่
    - (4.1) ความทนทานต่อความเครียด (Stress Tolerance)
    - (4.2) การอดกลั้น (Impulse Control)
  - (5) **สภาวะอารมณ์ทั่วไป (General Moods)** ประกอบด้วย 2 คุณลักษณะ ได้แก่
    - (5.1) การมองโลกในแง่ดี (Optimism)
    - (5.2) ความสุข (Happiness)

3) องค์ประกอบด้านความฉลาดทางจริยธรรม และศีลธรรม MQ (Moral Quotient)

MQ (Moral Quotient) หมายถึง ความฉลาดทางด้านศีลธรรม หรือ การเป็นผู้มีจริยธรรม และคุณความดี (จรัญญา ศรีโพร, 2552 อ้างถึงในณัฐपालิน นิลเบ็ง, 2556 : 75) MQ ถือเป็นส่วนหนึ่งของ EQ เพราะเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม ศีลธรรม และคุณธรรม ซึ่ง โรเบิร์ต โคลล์ (Cole, 1997 อ้างถึงในจรัญญา ศรีโพร, 2556 : 75) ได้แยกเอาระดับความคิดด้านจริยธรรมและศีลธรรมนี้ออกมาจากความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อเน้นให้เห็นความสำคัญเฉพาะขึ้น โรเบิร์ต โคลล์ กล่าวว่า MQ นั้นไม่สามารถฝึกฝนหรือขัดเกลาได้ในเวลาสั้น ๆ การที่บุคคลคนหนึ่งจะมี MQ ระดับดี ต้องเริ่มปลูกฝังในวัยเด็กจึงจะได้ผล ถ้าบุคคลได้รับการปลูกฝังเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมมาบุคคลก็สามารถพัฒนาพื้นฐาน MQ ของตนขึ้นมาได้ระดับหนึ่ง

4) องค์ประกอบด้านความสามารถในการฟันฝ่าปัญหาอุปสรรค AQ (Adversity Quotient)

สโตนท์ซ (Stoltz, 1997 อ้างถึงในธีรตนย์ โพธิ์คำ, 2551 : 46) ให้นิยามว่า ความฉลาดในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค (AQ) หมายถึงความสามารถของบุคคลในการตอบสนอง ต่อเหตุการณ์ในยามที่ต้องเผชิญกับความทุกข์ยากหรือความลำบากโดยผู้ที่มีความฉลาดในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค (AQ) สูง จะมีจิตใจที่เข้มแข็งไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ แม้พ่ายแพ้หรือล้มไปก็ตาม จะสามารถลุกขึ้นมาต่อสู้ใหม่ได้ ส่วนผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคต่ำ เวลาเผชิญกับความผิดหวังหรือความทุกข์ยากก็จะยอมแพ้

หลักการสำคัญของความฉลาดในการเผชิญปัญหา และฟันฝ่าอุปสรรค (AQ) มีอยู่ 4 ประการที่ใช้คำว่า CORE ได้แก่ (คันสนีย์ ฉัตรคุปต์, 2545 อ้างถึงในธีรตนย์ โพธิ์คำ, 2551 : 51)

4.1) ความสามารถในการควบคุมอุปสรรค (Control) ผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค สูงสามารถคุมสถานการณ์ได้ ยกตัวอย่างเช่น ท่านตั้งใจทำงานอย่างเต็มที่ที่กำหนดจากผู้บังคับบัญชา ปฏิกริยาก็คืออาจจะต้องคิดถึงทางเลือกอื่นอย่างรวดเร็วอันนี้ก็คือ การที่พยายามควบคุมสถานการณ์ได้ การควบคุมสถานการณ์นี้มี 2 รูปแบบ

รูปแบบที่ 1 ซึ่งเป็นการควบคุมสถานการณ์ที่พบกันได้อ่อนมากก็คือ การควบคุมสถานการณ์หลังจากที่ได้สติแล้ว ยกตัวอย่าง ถ้าเกิดปัญหาขึ้นการโต้ตอบก็อาจจะเป็นการพูดจาที่ทำให้ เสียใจภายหลัง หรือการกระทำที่ทำให้เสียใจภายหลัง เช่น ในกรณีนี้อาจจะโต้เถียงवादเสียงดัง ใช้อารมณ์กับ ผู้บังคับบัญชาหรือกระแทกประตู แต่หลังจากที่คิดแล้วตั้งสติก็จะกลับไปโต้ตอบอีกต่อสถานการณ์นั้น เช่น อาจจะกลับไปขอโทษ ซึ่งจะพบได้ทั่ว ๆ ไป

รูปแบบที่ 2 คือการคุมสถานการณ์ทันทีโดยที่เมื่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ หรือปัญหาเกิดขึ้น บางครั้งความรู้สึกภายในใจรู้สึกโกรธ รู้สึกผิดหวัง รู้สึกหมดหวังแต่ความรู้สึกเหล่านั้น จะถูกลดด้วยความคิดในทางบวกและปฏิบัติที่ออกมาในทางบวกทันที เช่น ขอขอบคุณที่เจ้านายช่วยวิจารณ์ ได้ใช้เวลาดูงานจะนำไปปรับปรุงเพื่อที่จะให้ดีขึ้น มีความคิดทางบวก

4.2) ความสามารถในการนำตนเองเข้าไปแก้ไขอุปสรรค (Ownership)

หมายความว่า เราถือว่าปัญหาขององค์กรเป็นปัญหาของเรา แล้วก็พยายามช่วยแก้ไขปัญหานั้นที่ไม่ใช่พยายาม โโทษคนอื่น ถ้าหากว่ามีการทำความผิดมันไม่ใช่ความผิดของฉันเพราะฉะนั้นฉันไม่แก้ปัญหานั้น ทุก ๆ คนในที่งาน จะต้องคิดว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นเป็นปัญหาของตัวเอง พยายามที่จะช่วยคิดแก้ไขปัญหานั้นเหมือนกับเป็นปัญหาของตัวเอง ซึ่งสิ่งนี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้คน ๆ นั้น เป็นคนที่มีความสามารถในการเผชิญ และฟันฝ่าอุปสรรคสูง

4.3) ความสามารถในการรับรู้ถึงระดับอุปสรรค (Reach) หมายความว่าเราคิดว่า ปัญหาจนถึงจุดแล้วอย่าคิดปัญหาเล็กให้กลายเป็นปัญหาใหญ่ อย่าคิดว่าอันนี้คือจุดจบของชีวิตไม่มีทางออกแล้ว ยกอย่าง เช่น ถ้าเป็นนักเรียนสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้คณะที่ต้องการแล้วอย่าคิดว่าตรงนั้นเป็นสิ่งที่ไม่สามารถ ทำอะไรได้อีกแล้วในชีวิตนี้ แต่จะต้องถือว่าตรงนั้นเป็นจุด ๆ หนึ่งในชีวิตปัญหาก็จะแก้ไขได้อย่างที่กล่าวในข้างต้น

4.4) ความสามารถในการอดทนและทนทานต่ออุปสรรค (Endurance) หมายความว่า เป็นคนที่มองโลกในแง่ดี เป็นคนที่มองในทางบวก พยายามเห็นปัญหาใหญ่เป็นปัญหาเล็กก็จะทำให้ เขาฟันฝ่าอุปสรรคไปได้ในที่สุด ซึ่งในชีวิตประจำวันของคนเราหรือในการทำงานทุกอย่างก็มีปัญหาใหญ่บ้าง เล็กบ้าง การอดทนต่อปัญหาจะเป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้ในที่สุดปัญหานั้นก็จะหายไป

ในการวิจัยครั้งนี้ จะสอบถามนักเรียนเฉพาะเรื่องการทดสอบ IQ และ EQ เท่านั้น เนื่องจาก แบบทดสอบ MQ และ AQ ยังไม่เป็นที่แพร่หลาย

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ลลอ สมใจ (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางอาชีพ และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2555 สรุปผลการศึกษาดังนี้

- 1) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางอาชีพของทั้งสององค์ประกอบนั้นแตกต่างกัน ดังนี้
  - 1.1) องค์ประกอบด้านทัศนคติทางอาชีพ พบว่า ค่านิยมทางอาชีพนั้น มีความสัมพันธ์ ทางบวกกับทัศนคติด้านอาชีพ แต่เพศ ผลการเรียน อาชีพผู้ปกครอง และการบริการแนะแนวอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางอาชีพ
  - 1.2) องค์ประกอบด้านความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพ พบว่า ระดับผล การเรียนมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพ แต่เพศ อาชีพผู้ปกครอง การบริการแนะแนว อาชีพ และค่านิยมทางอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อวุฒิภาวะทางอาชีพของทั้งสององค์ประกอบนั้นแตกต่างกันโดย

2.1) องค์ประกอบทางด้านทัศนคติทางอาชีพ ไม่พบว่ามีความแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งได้แก่ เพศ ระดับผลการเรียน อาชีพของผู้ปกครอง การบริการแนะแนวอาชีพ และค่านิยมทางอาชีพ ที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติทางอาชีพของผู้เรียน

2.2) องค์ประกอบด้านความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพ พบว่า ระดับผลการเรียนมีอิทธิพลกับความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพ แต่เพศ อาชีพของผู้ปกครอง การบริการแนะแนวอาชีพ และค่านิยมทางอาชีพ ไม่มีอิทธิพลกับความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

สุมิตรา คล้างาม (2552) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยดึงดูด ปัจจัยผลักดันและปัจจัยสนับสนุนกับการตัดสินใจในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 3) เพื่อสร้างสมการทำนายการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 โดยศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 1 ในปีการศึกษา 2552 สรุปได้ดังนี้

1) ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 ได้แก่ ปัจจัยดึงดูด ด้านเป้าหมาย ความเชื่อ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณีและความเคยชิน ปัจจัยผลักดัน ด้านความคาดหวัง พันธะสัญญา และแรงเสริม ปัจจัยสนับสนุนด้านโอกาสความสามารถ และการสนับสนุน

2) ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ปัจจัยด้านเป้าหมาย ปัจจัยด้านความคาดหวัง ปัจจัยด้านความสามารถและปัจจัยด้านการสนับสนุน และตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์การตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ปัจจัยด้านแรงเสริม โดยมีประสิทธิภาพในการทำงานร้อยละ 60.5 ($R^2 = 0.605$)

3) สามารถสร้างสมการพยากรณ์ถดถอยในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้
 $DIC = 0.469 + 0.334 SPP + 0.178 EXP + 0.150 GAO + 0.127 ABI + 0.101 FOR$
 $Z_{DIC} = 0.385 Z_{SPP} + 0.233 Z_{EXP} + 0.113 Z_{GAO} + 0.142 Z_{ABI} + 0.126 Z_{FOR}$

อรนุช ฐีร์สังข์ (2542) ได้ทำการวิจัย เรื่อง อิทธิพลของปัจจัยทางครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลของเพศ รายได้ของครอบครัว การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา และการอบรมเลี้ยงดูต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 2) เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศ รายได้ของครอบครัว การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา และการอบรมเลี้ยงดู ต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผลการศึกษา สรุปได้ ดังนี้

- 1) นักเรียนชายและหญิง มีคะแนนเฉลี่ยการตัดสินใจเลือกอาชีพไม่แตกต่างกัน
- 2) นักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้สูง มีคะแนนเฉลี่ยการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงที่สุดและสูงกว่านักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้ปานกลางและต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จิตติมา พัดโบก (2552) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยนเรศวรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตจังหวัดพิษณุโลก จุดมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยนเรศวรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตจังหวัดพิษณุโลกจากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 17 - 18 ปี มีเกรดเฉลี่ยสะสมระหว่าง 3.01 - 3.50 และกำลังศึกษาในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ เช่น โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม โรงเรียนพุทธชินราช และโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคเหนือ เป็นต้น และอยู่ในความดูแลและอุปการะของบิดามารดา โดยที่บิดามีการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกร และมารดามีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกรเช่นกัน ส่วนผู้ปกครอง (กรณีมีผู้ให้การสนับสนุนการศึกษานอกจากบิดามารดา) มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับราชการ บิดาและมารดาหรือผู้ปกครองมีรายได้รวมกันต่อเดือนประมาณ 10,000 - 15,000 บาท และบิดามารดามีสถานภาพสมรส มีจำนวนพี่น้องในครอบครัวจำนวน 2 คน และส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งให้ความสนใจเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยนเรศวรในระดับมากที่สุดถึง ร้อยละ 98.4 การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยนเรศวร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตจังหวัดพิษณุโลก โดยรวมพบว่าผลการประเมินปัจจัยทั้ง 6 ด้าน มีความสำคัญอยู่ในระดับสำคัญมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยนเรศวรมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย ลำดับถัดมาคือ ปัจจัยด้านสภาพสังคม ปัจจัยด้านหลักสูตรและระบบการศึกษา ปัจจัยด้านคุณภาพและชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย ปัจจัยด้านครอบครัว และด้านการประชาสัมพันธ์ตามลำดับจากมากไปน้อย สาขาวิชาที่มีความสนใจ และตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาสาขาวิชาในกลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 ได้แก่ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ และสาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล สาขาวิชาที่นิยมเข้าศึกษาอันดับที่ 2 ได้แก่ สาขาวิชาอุตสาหกรรมเกษตร ส่วนกลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิชาที่มีกลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเลือกมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 ได้แก่ หลักสูตรทันตแพทย์ศาสตร์บัณฑิต อันดับที่ 2 ได้แก่ สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ และกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชาที่กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเลือกมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 ได้แก่ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ อันดับที่ 2 ได้แก่ หลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต

รณชัย คงกะพันธ์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนสายอาชีวศึกษาในจังหวัดภูเก็ตและพังงา การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนสายอาชีวศึกษาในจังหวัดภูเก็ตและพังงา และ 2) เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดภูเก็ต และพังงา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนสายอาชีวศึกษาในจังหวัดภูเก็ตและพังงา โดยมีสมมติฐานของการวิจัย คือ เพศ ระดับการศึกษาในปัจจุบัน การศึกษาต่อระดับปริญญาตรี เกรดเฉลี่ยสะสม และรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนสายอาชีวศึกษาในจังหวัดภูเก็ตและพังงาแตกต่างกัน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามหลักการของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบ่งชั้น (Stratified Sampling) โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างสถาบันละ 40 คน จากนั้นใช้วิธีสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sample) ต่อไป เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติ t-test (Independent - Samples T-Test) และวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี Least Square Difference (LSD)

จากการศึกษาข้อมูล พบว่า เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ซึ่งส่วนใหญ่ระดับการศึกษาปัจจุบัน ปวส.1 ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี เกรดเฉลี่ยสะสม 2.01 - 2.50 และมีรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 15,001 - 30,000 บาท

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนสายอาชีวศึกษา ในจังหวัดภูเก็ตและพังงา ด้านผลผลิตและคุณภาพของนักเรียน ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนแก่นักเรียน ด้านอาคารสถานที่และทำเลที่ตั้งของสถานศึกษา ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านหลักฐานที่เป็นวัสดุอุปกรณ์ของสถานศึกษา ด้านองค์ประกอบของสถานศึกษา และด้านราคา ส่งผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนสายอาชีวศึกษาในจังหวัดภูเก็ตและพังงาอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ส่งผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนสายอาชีวศึกษาในจังหวัดภูเก็ตและพังงาอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงตามค่าเฉลี่ย

จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ในปัจจุบัน การศึกษาต่อระดับปริญญาตรี เกรดเฉลี่ยสะสม และรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนสายอาชีวศึกษาในจังหวัดภูเก็ตและพังงาแตกต่างกัน พบว่า เพศ ระดับการศึกษาในปัจจุบัน การศึกษาต่อระดับปริญญาตรี และเกรดเฉลี่ยสะสมที่ต่างกัน ทำให้ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนสายอาชีวศึกษาในจังหวัดภูเก็ตและพังงาไม่แตกต่างกันในทุกเรื่อง ส่วนรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกันมีปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนสายอาชีวศึกษาในจังหวัดภูเก็ตและพังงาแตกต่างกัน ในด้านการส่งเสริมการตลาดและด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนแก่นักเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ปิยธาริน วรลีนวัฒนา (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี กรณีศึกษานักเรียนอาชีวศึกษาจังหวัดนครปฐมการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยทางด้านการศึกษาของนักเรียนอาชีวศึกษา จังหวัดนครปฐม 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยทางด้านการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกเรียนอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดนครปฐม 3 สถาบัน จำนวน 323 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบไคสแควร์ (Chi-square)

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ได้แก่ เพศ ส่วนตัวแปรความสนใจของนักเรียน ความคาดหวังถึงการทำงานในอนาคต และอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ผลการศึกษาปัจจัยด้านครอบครัว พบว่า การสนับสนุนจากผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในขณะที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สำหรับปัจจัยทางด้านการศึกษา คือ เกรดเฉลี่ย การรับรู้ข่าวสารทางการศึกษา ภาพลักษณ์ของหลักสูตร และสาขาวิชาที่เปิดสอน ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยครั้งนี้ สถานศึกษาควรทำการสำรวจถึงสาขาวิชาที่เป็น ที่ต้องการของ นักเรียนและจัดหาบุคลากรผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นเพื่อเปิดการสอนเพิ่มเติมหรือสร้างเสริมและพัฒนาวิชาชีพ ใหม่ที่ทันสมัย ในขณะเดียวกันภาครัฐควรมีการสนับสนุนสถานประกอบการให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียน การสอนในรูปแบบทวิภาคีมากขึ้น ตลอดจน ทำการประชาสัมพันธ์สถานประกอบการและสถานศึกษาที่ร่วมมือกัน จัดการเรียน การสอนในระบบ ทวิภาคีจนประสบความสำเร็จ ให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็น แบบอย่างต่อไป

เครือวัลย์ จันทร์โพธิ์ (2551 : 54 - 73) ศึกษาสภาพการศึกษาต่อและการไม่ศึกษาต่อของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น 5 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพการศึกษาต่อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 5 และ 2) สภาพการไม่ศึกษาต่อของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 5 ประชากรที่ใช้ศึกษา จำนวน 6,290 คน ใช้การสุ่มตัวอย่าง แบบพหุวิธี ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่จะศึกษาต่อส่วนใหญ่มีภูมิลำเนา ในจังหวัดขอนแก่น ส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.9 ต้องการศึกษาดูสายสามัญ ส่วนที่เหลือร้อยละ 30.1 มีความต้องการ ศึกษาต่อสายอาชีพ ด้านความคาดหวังเกี่ยวกับอาชีพ มีความคาดหวังอาชีพรับราชการมากที่สุด สำหรับนักเรียน ที่จะไม่ศึกษาต่อ พบว่า ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาในจังหวัดขอนแก่น ด้านความคาดหวังเกี่ยวกับอาชีพมีความคาดหวัง ทำงานในโรงงานหรือบริษัทมากที่สุด

บุษยากร อุบลฤกษ์ (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาความต้องการในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยศึกษาจากประชากร จำนวน 53 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อในสายสามัญมากกว่าสายอาชีพ โดยนักเรียน ที่ต้องการศึกษาต่อในสายสามัญส่วนใหญ่เลือกแผนการเรียนศิลป์-ภาษา ส่วนนักเรียนที่ต้องการศึกษาต่อใน สายอาชีพส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อในแผนการเรียนสาขาช่างยนต์ ช่างก่อสร้าง ช่างไฟฟ้า เกษตรกรรม สำหรับ เหตุผลที่นักเรียนไม่ต้องการศึกษาต่อส่วนใหญ่ต้องการไปทำงานประกอบอาชีพหารายได้ รองลงมาคือ ฐานะ ทางครอบครัวไม่เอื้ออำนวย

สิริพร พวงมาลัย (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาความต้องการในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองลำพูน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความต้องการ ศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองลำพูน ซึ่งศึกษา จากประชากร จำนวน 94 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความต้องการศึกษาต่อ โดยส่วนใหญ่เลือกสายสามัญ แผนการเรียนศิลป์-ภาษา รองลงมาคือ สายอาชีพ สาขาวิชา พาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ

นฤมล กรกระโทก, รุ่งนภา ใจอดทน และอาทิตย์ บัวจตุรัส (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาความต้องการ ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดชัยภูมิ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความ ต้องการศึกษาระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดชัยภูมิ ในด้านสาขาการศึกษาและ สถาบันระดับอุดมศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาตามตัวแปร เขตพื้นที่ เพศ อาชีพหลักของบิดามารดา และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และเพื่อศึกษาเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อ ในสาขาวิชาและสถาบันในระดับอุดมศึกษาที่ต้องการศึกษาต่อ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 586 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่มีความต้องการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพราะอยาก ได้โอกาสในการทำงานที่ดี และต้องการเรียนให้สูงขึ้นในระดับต่อไป และเมื่อเปรียบเทียบความต้องการศึกษาต่อ

ของนักเรียนหญิงและชาย พบว่านักเรียนหญิงมีความต้องการศึกษาต่อมากกว่านักเรียนชาย และนักเรียนส่วนใหญ่ที่ต้องการศึกษาต่อ คือ นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง นักเรียนที่ต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ต่ำกว่าระดับ 2.50 เพราะนักเรียนส่วนใหญ่จำเป็นต้องการได้โอกาสในการทำงานที่ดี และนักเรียนที่ต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีบิดาและมารดาประกอบอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม ซึ่งได้แก่ การทำไร่ ทำนา ของตนเอง เพราะอยากได้โอกาสในการทำงานที่ดีกว่าบิดาและมารดาของตนเอง สาขาวิชาเอกที่นักเรียนต้องการศึกษาต่อมากที่สุดคือ นิติศาสตร์ รองลงมาคือ พยาบาลและคอมพิวเตอร์ศึกษา ตามลำดับ

ศิริภัสสร อินทรพาณิชย์ (2553 : 47) ศึกษาความต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดชัยภูมิ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดชัยภูมิ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 354 คน ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา (ปริญญาตรี) ในสาขาวิชาครุศาสตร์/การศึกษามากที่สุด รองลงมาได้แก่ พยาบาลศาสตร์ และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามลำดับ โดยอาชีพที่นักเรียนต้องการทำในอนาคตมากที่สุด คือ ครู-อาจารย์ รองลงมา ได้แก่ พนักงาน/เจ้าหน้าที่ ในหน่วยงานราชการ และพยาบาล ตามลำดับ

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ดำเนินการตามระเบียบ วิธีวิจัย โดยมีการกำหนดประชากร ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา วิธีการสุ่มตัวอย่าง การสร้างและทดสอบเครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 603,859 คน และนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 364,413 คน โดยใช้ข้อมูลจากสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งรวบรวมโดยกองวิจัยตลาดแรงงาน

3.1.2 ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ตกเป็นตัวอย่างโดยการคำนวณขนาดตัวอย่างจากสูตรต่อไปนี้

$$n = \frac{N k^2 V^2}{k^2 V^2 + N E'^2}$$

โดยที่ n คือขนาดของตัวอย่างที่ควรสุ่มจากที่มีอยู่ทั้งหมด N หน่วย

N = ขนาดประชากร

k = ค่าจากตาราง z ที่ระดับความเชื่อมั่น ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% $k = 1.96$

$V = CV =$ ค่าสัมประสิทธิ์ความผันแปร ในการวิจัยครั้งนี้ใช้สัมประสิทธิ์ความผันแปรเท่ากับ 1

E' = % ความคลื่อนที่ยอมรับได้ ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 6

ตารางที่ 3.1 ขนาดตัวอย่างจำแนกตามระดับของนักเรียน

นักเรียน	ขนาดประชากร (คน)	ขนาดตัวอย่าง* (คน)	ผลการเก็บ ข้อมูล (คน)
นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3	603,859	1,066	1,610
นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6	364,413	1,064	1,358
รวม	968,272	2,130	2,968

หมายเหตุ : * ขนาดตัวอย่างที่ช่วงความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน 6%

3.2 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

การวิจัย เรื่อง การเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ใช้แผนการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) และทำการเลือกตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling : SRS)

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสารและตำรา ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถาม

3.3.2 ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

3.3.3 สร้างแบบสอบถามให้มีเนื้อหาที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างเพื่อนำมาวิเคราะห์

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลลักษณะทางประชากร แบ่งเป็นคำถามแบบเปิด (Open-ended) 1 ข้อ เป็นคำถามแบบปิด (Close-Ended Response Question) และหลายทางเลือก (Multiple Choice Question) 7 ข้อ โดยแต่ละข้อใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทต่าง ๆ ดังนี้

ข้อที่ 1 ชื่อโรงเรียน และเบอร์โทรศัพท์โรงเรียน เป็นระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale)

ข้อที่ 2 เพศ เป็นระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale)

ข้อที่ 3 ระดับที่กำลังศึกษา เป็นระดับการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal Scale)

ข้อที่ 4 เกรดเฉลี่ยสะสม เป็นระดับการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal Scale)

ข้อที่ 5 อาชีพหลักของผู้ปกครอง เป็นระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale)

ข้อที่ 6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง เป็นระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale)

ข้อที่ 7 หนี้สินของครอบครัว เป็นระดับการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal Scale)

ข้อที่ 8 จำนวนพี่น้อง เป็นระดับการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal Scale)

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจ ความคิดเห็น และเหตุผลในการตัดสินใจเรียนต่อหรือไม่เรียนต่อ เป้าหมาย และความถนัดทางอาชีพของนักเรียน แบ่งเป็นคำถามแบบเปิด (Open-ended Question) 1 ข้อ เป็นคำถามแบบปิด (Close-Ended Response Question) และหลายทางเลือก (Multiple Choice Question) 2 ข้อ และคำถามแบบ 2 ตัวเลือก (Dichotomous Question) 1 ข้อ โดยแต่ละข้อใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทต่าง ๆ ดังนี้

ข้อที่ 1 การศึกษาต่อหลังสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นระดับการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal Scale)

ข้อที่ 2 เหตุผลที่เลือกศึกษาต่อในระดับและสาขาวิชาต่าง ๆ เป็นระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale)

ข้อที่ 3 เป้าหมายในชีวิตภายหลังจากสำเร็จการศึกษาในระดับสูงสุด เป็นระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale)

ข้อที่ 4 การดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพ เป็นระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale)

ส่วนที่ 3 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนต่อ โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ 2) ปัจจัยด้านสังคม 3) ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร และ 4) ปัจจัยส่วนตัว ซึ่งแบบสอบถามที่สร้างขึ้นในส่วนนี้เป็นการให้ผู้ตอบเลือกตอบ (Check List) ซึ่งใช้ระดับวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) เป็นการวัดแบบ Likert Scale มี 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับ 5 มีระดับสำคัญมากที่สุด

ระดับ 4 มีระดับสำคัญมาก

ระดับ 3 มีระดับสำคัญปานกลาง

ระดับ 2 มีระดับสำคัญน้อย

ระดับ 1 มีระดับสำคัญน้อยที่สุด

การอธิบายผลการวิจัยในส่วนนี้ใช้คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างในการแปลความหมายโดยจัดแบ่งเป็น 5 ระดับ สำหรับการปรับสเกล ทำโดยแบ่งเกณฑ์เปรียบเทียบ และแบ่งกึ่งกลางของอันตรภาคชั้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2542, หน้า 110) ซึ่งคะแนนสูงสุดเท่ากับ 5 และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 1 เพื่อให้ได้ลักษณะการแจกแจงปกติ (Normal Distribution) โดยใช้สูตรหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{จากสูตร ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} = 0.8 \end{aligned}$$

นำมาหารระดับคะแนนเฉลี่ย โดยกำหนดคะแนนใหม่ ดังนี้

คะแนน 4.21-5.00 หมายถึง นักเรียนให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนต่อระดับมากที่สุด

คะแนน 3.41-4.20 หมายถึง นักเรียนให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนต่อระดับมาก

คะแนน 2.61-3.40 หมายถึง นักเรียนให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนต่อระดับปานกลาง

คะแนน 1.81-2.60 หมายถึง นักเรียนให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนต่อระดับน้อย

คะแนน 1.00-1.80 หมายถึง นักเรียนให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนต่อระดับน้อยที่สุด

3.4 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.4.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อปรับปรุงให้มีความเหมาะสม

3.4.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้ว ไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง (Pre-test) จำนวน 30 ชุด เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha) ได้ค่า 0.774

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยมีหนังสือถึงผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่สอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการอำนวยความสะดวกให้เจ้าหน้าที่กองวิจัยตลาดแรงงาน เข้าดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนทั้งสองระดับดังกล่าว โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยศูนย์ข่าวสารตลาดแรงงาน ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของกองวิจัยตลาดแรงงาน กรมการจัดหางาน ปรากฏผลการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ผลการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจำแนกตามหน่วยงานที่รับผิดชอบ

หน่วยงานรับผิดชอบ	ขนาดตัวอย่าง (คน)	ผลการดำเนินการ เก็บข้อมูล (คน)
ศูนย์ข่าวสารตลาดแรงงาน	540	951
ศูนย์ข่าวสารตลาดแรงงานจังหวัดลำปาง	540	725
ศูนย์ข่าวสารตลาดแรงงานจังหวัดขอนแก่น	540	558
ศูนย์ข่าวสารตลาดแรงงานจังหวัดสงขลา	540	553
ศูนย์ข่าวสารตลาดแรงงานจังหวัดระยอง	540	540
ศูนย์ข่าวสารตลาดแรงงานจังหวัดราชบุรี	540	593
รวม	3,240	3,920

ก่อนทำการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการบรรณาธิกรข้อมูลเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลพบว่า มีข้อมูลที่มีความผิดปกติจากการเก็บรวบรวมข้อมูล และการบันทึกข้อมูลจำนวน 992 ชุด ซึ่งไม่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ แต่อย่างไรก็ตามจำนวนตัวอย่างที่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ (2,968 คน) ยังมีมากกว่าขนาดตัวอย่างที่กำหนดไว้ (2,130 คน) ดังนั้นการตัดข้อมูลที่ผิดปกติดังกล่าวออกจึงไม่กระทบต่อผลการวิเคราะห์แต่อย่างใด

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ปีที่ 3 ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์การเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ปีที่ 6 ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์การเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 2 ส่วนดังกล่าวใช้สถิติสำหรับวิเคราะห์ข้อมูลตามลักษณะของข้อมูล ดังนี้

3.6.1 ความถี่และค่าร้อยละ (Frequency and Percentage) เพื่ออธิบายข้อมูลในแบบสอบถาม ส่วนที่ 1 ประกอบด้วย เพศ ระดับที่กำลังศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม อาชีพหลักของผู้ปกครอง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง หนี้สินของครอบครัว และจำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดา แบบสอบถามส่วนที่ 2 ประกอบด้วย การศึกษาต่อหลังสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือมัธยมศึกษาปีที่ 6 เหตุผลที่เลือกศึกษาต่อในระดับและสาขาวิชาต่าง ๆ เป้าหมายในชีวิตภายหลังจากสำเร็จการศึกษาในระดับสูงสุด และการดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนี้อยู่ในมาตรวัดระดับนามบัญญัติ (Nominal Scale) และระดับเรียงลำดับ (Ordinal Scale) สำหรับแบบสอบถามส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนต่ออยู่ในมาตรวัดระดับอันตรภาคชั้น (Interval Scale) ใช้สถิติในการวิเคราะห์คือ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.6.2 การหาค่าสัมประสิทธิ์การจรรยา (Contingency Coefficient : C) แล้วทำการทดสอบด้วยสถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-square : χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เพื่อหาความสัมพันธ์ ระหว่าง เพศ เกรดเฉลี่ยสะสม อาชีพของผู้ปกครอง รายได้ของผู้ปกครอง หนี้สินของครอบครัว จำนวนพี่น้องร่วมบิดาและมารดา การทดสอบ IQ การทดสอบ EQ การทดสอบความถนัดทางอาชีพ และการแนะแนวการศึกษาและอาชีพกับการตัดสินใจเรียนต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

การศึกษาวิจัย เรื่อง การเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 และเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงงานแนะแนวอาชีพของกรมการจัดหางาน ตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1,610 คน และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,358 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบความเรียงประกอบตาราง 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์การเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิเคราะห์ในประเด็นย่อย ดังนี้

- ส่วนที่ 1.1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3
- ส่วนที่ 1.2 ผลการวิเคราะห์การศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3
- ส่วนที่ 1.3 ผลการวิเคราะห์การทดสอบเกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3
- ส่วนที่ 1.4 ผลการวิเคราะห์เหตุผลในการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3
- ส่วนที่ 1.5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์การเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยวิเคราะห์ในประเด็นย่อย ดังนี้

- ส่วนที่ 2.1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6
- ส่วนที่ 2.2 ผลการวิเคราะห์การศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6
- ส่วนที่ 2.3 ผลการวิเคราะห์การทดสอบเกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6
- ส่วนที่ 2.4 ผลการวิเคราะห์เหตุผลในการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6
- ส่วนที่ 2.5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

เพื่อความเข้าใจในการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ ในการวิเคราะห์ไว้ ดังนี้

n	แทน	ขนาดของตัวอย่าง
df	แทน	องศาแห่งความอิสระ (Degree of Freedom)
χ^2	แทน	สถิติไคสแควร์ (Chi-square)
c	แทน	สัมประสิทธิ์การจรรยา (Contingency Coefficient)

รายละเอียดผลการศึกษาปรากฏ ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์การเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

ส่วนที่ 1.1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

กลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1,610 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 61.12 และเพศชาย ร้อยละ 38.88 โดยเป็นนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสม อยู่ระหว่าง 3.01 - 3.50 มากที่สุด รองลงมาคือ เกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.51 - 3.00 และ 2.01 - 2.50 ตามลำดับ ทั้งนี้พบว่าผู้ปกครองของนักเรียนประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด ร้อยละ 28.75 รองลงมาคือ ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 28.70 และรับราชการร้อยละ 15.28 ตามลำดับ และผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 20,000 บาท ร้อยละ 54.66 รองลงมาคือ 20,001 - 40,000 บาท ร้อยละ 21.99 และ 40,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 10.68 ตามลำดับ และนักเรียนจำนวนมากคิดเป็นร้อยละ 43.35 ที่ไม่ทราบเกี่ยวกับภาวะหนี้สินของผู้ปกครอง รองลงมาคือ ทราบว่าผู้ปกครองไม่มีหนี้สิน ร้อยละ 33.91 และทราบว่าผู้ปกครองมีหนี้สินไม่เกิน 20,000 บาท ร้อยละ 11.74 ตามลำดับ โดยนักเรียนส่วนใหญ่มีพี่น้องร่วมบิดามารดาไม่เกิน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 71.80 รองลงมาคือ 3 คน ร้อยละ 18.70 และ 4 คนขึ้นไปร้อยละ 9.50 ปรากฏตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 สถานภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	626	38.88
หญิง	984	61.12
รวม	1,610	100
เกรดเฉลี่ยสะสม		
ต่ำกว่า 2.00	106	6.58
2.01 - 2.50	329	20.43
2.51 - 3.00	440	27.33
3.01 - 3.50	466	28.95
มากกว่า 3.50	269	16.71
รวม	1,610	100
อาชีพหลักของผู้ปกครอง		
รับราชการ	246	15.28
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	59	3.66
พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท	212	13.17
ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	462	28.70
เกษตรกร/ประมง	136	8.45
รับจ้างทั่วไป	463	28.75
อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน องค์กรเอกชน	32	1.99
รวม	1,610	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ) สถานภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง		
ไม่เกิน 20,000 บาท	880	54.66
20,001 - 40,000 บาท	354	21.99
40,001 บาทขึ้นไป	172	10.68
ไม่ทราบ	204	12.67
รวม	1,610	100
หนี้สินของครอบครัว		
ไม่มีหนี้สิน	546	33.91
ไม่เกิน 20,000 บาท	189	11.74
20,001 - 40,000 บาท	46	2.86
40,001 บาทขึ้นไป	131	8.14
ไม่ทราบ	698	43.35
รวม	1,610	100
จำนวนพี่น้องร่วมบิดาและมารดา		
1 คน	402	24.97
2 คน	754	46.83
3 คน	301	18.70
4 คนขึ้นไป	153	9.50
รวม	1,610	100

ส่วนที่ 1.2 ผลการวิเคราะห์การศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

เมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 79.50 จะศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 รองลงมาคือ ศึกษาต่อในระดับ ปวช. ร้อยละ 19.94 และไม่ศึกษาต่อ ร้อยละ 0.56 ปรากฏตามตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 การศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

การศึกษาต่อ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ศึกษาต่อ	9	0.56
ศึกษาต่อระดับ ม. 4 (สายสามัญ)	1,280	79.50
ศึกษาต่อระดับ ปวช. (สายอาชีวะ)	321	19.94
รวม	1,610	100

โดยเมื่อพิจารณาในประเด็นการกำหนดเป้าหมายในชีวิตพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเป้าหมายที่จะทำงานในหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจมากที่สุด ร้อยละ 36.03 รองลงมาคือ ยังไม่ได้กำหนดเป้าหมาย ร้อยละ 31.18 และประกอบธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 16.21 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.3) โดยกลุ่มที่จะศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 เมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว ต้องการทำงานในหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจมากที่สุด ร้อยละ 39.69 รองลงมาคือ ยังไม่ได้กำหนดเป้าหมายในชีวิต ร้อยละ 31.95 และประกอบธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 14.14 ตามลำดับ ปรากฏตามตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.3 เป้าหมายในชีวิตภายหลังจากสำเร็จการศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

เป้าหมายภายหลังจากสำเร็จการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ยังไม่ได้กำหนดเป้าหมาย	502	31.18
ทำงานในหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	580	36.03
ทำงานในบริษัทเอกชน	233	14.47
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	261	16.21
อื่น ๆ	34	2.11
รวม	1,610	100

ตารางที่ 4.4 เป้าหมายในชีวิตภายหลังจากสำเร็จการศึกษาของนักเรียนที่จะศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 (สายสามัญ)

เป้าหมายภายหลังจากสำเร็จการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ยังไม่ได้กำหนดเป้าหมาย	409	31.95
ทำงานในหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	508	39.69
ทำงานในบริษัทเอกชน	155	12.11
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	181	14.14
อื่น ๆ เช่น นักแสดง นักกีฬา	27	2.11
รวม	1,280	100

กลุ่มที่จะศึกษาต่อในระดับ ปวช. เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วยังไม่ได้กำหนดเป้าหมายในชีวิตมากที่สุด ร้อยละ 28.04 รองลงมาคือ ทำงานในบริษัทเอกชน และประกอบธุรกิจส่วนตัวในสัดส่วนเท่ากัน คือ ร้อยละ 23.99 และทำงานในหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 21.80 ตามลำดับ ปรากฏตามตารางที่ 4.5

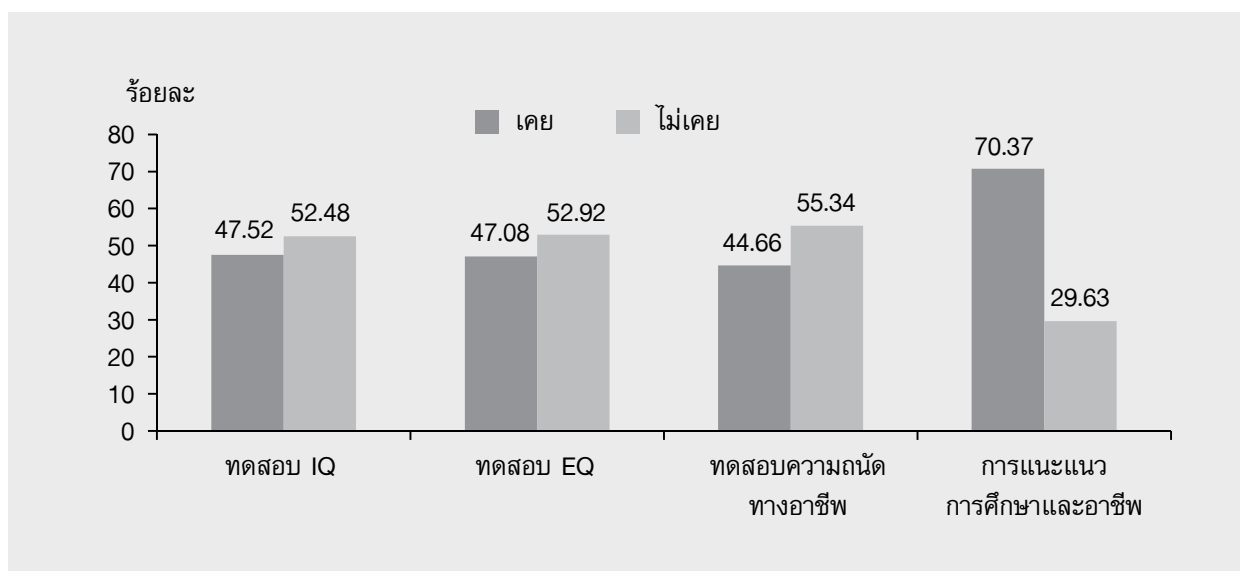
ตารางที่ 4.5 เป้าหมายในชีวิตภายหลังจากสำเร็จการศึกษาของนักเรียนที่จะศึกษาต่อในระดับ ปวช. (สายอาชีพ)

เป้าหมายภายหลังจากสำเร็จการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ยังไม่ได้กำหนดเป้าหมาย	90	28.04
ทำงานในหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	70	21.80
ทำงานในบริษัทเอกชน	77	23.99
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	77	23.99
อื่น ๆ เช่น ศึกษาต่อในระดับ ปวส. และปริญญาตรี	7	2.18
รวม	321	100

ส่วนที่ 1.3 ผลการวิเคราะห์การทดสอบศักยภาพ ความถนัด และการได้รับการแนะแนว การศึกษาและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

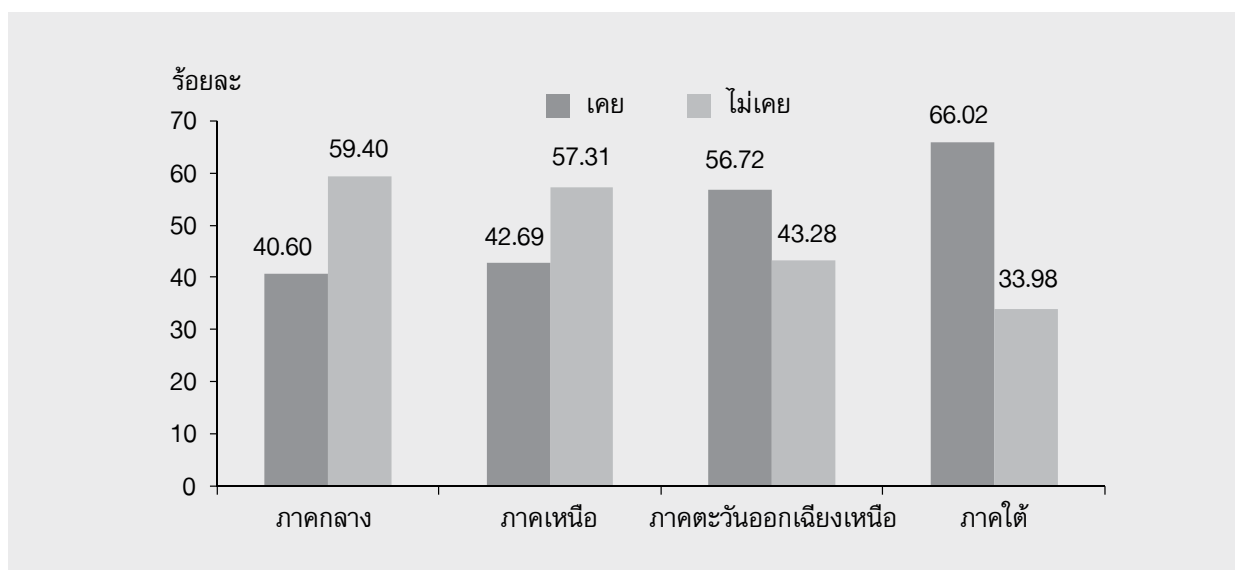
เมื่อพิจารณาประเด็นการทดสอบเกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ส่วนใหญ่ไม่เคยทดสอบ IQ EQ และไม่เคยทดสอบความถนัดทางอาชีพ มีเพียงประเด็นการได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพเท่านั้นที่นักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 70.37 เคยได้รับการแนะแนวปรากฏตามแผนภูมิที่ 4.1

แผนภูมิที่ 4.1 การทดสอบศักยภาพ ความถนัดและการได้รับการแนะแนวด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

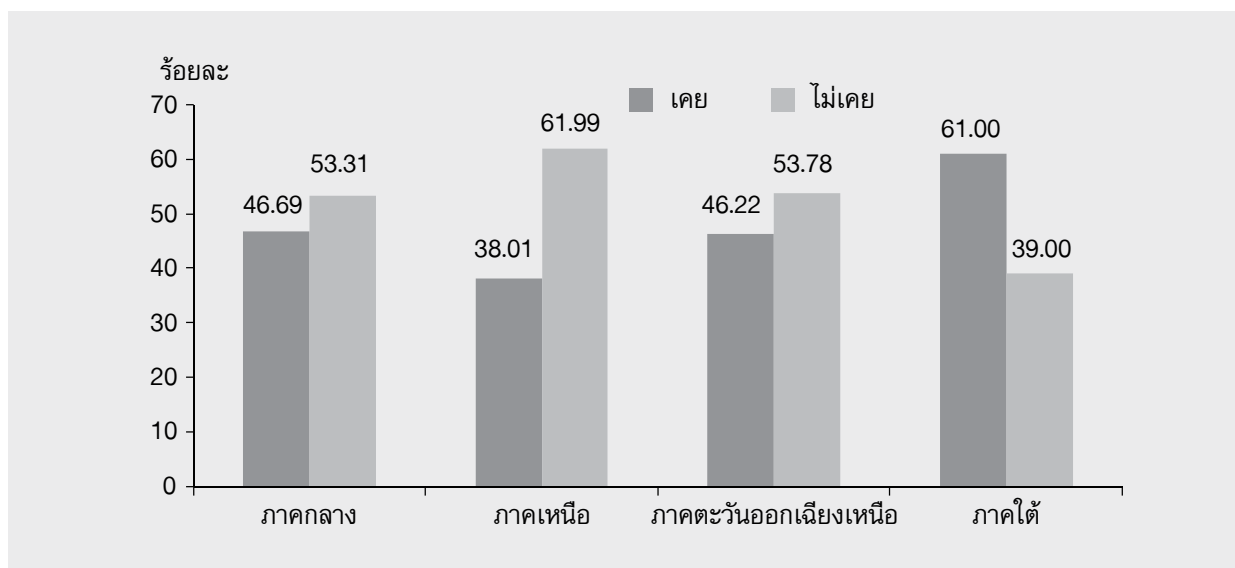
เมื่อพิจารณาประเด็นการทดสอบศักยภาพ ความถนัด และการได้รับการแนะแนว การศึกษาและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในแต่ละประเด็นรายภูมิภาค พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ในภาคกลาง ร้อยละ 59.40 และภาคเหนือ ร้อยละ 57.31 ไม่เคยได้รับการทดสอบ IQ ปรากฏตามแผนภูมิที่ 4.2

แผนภูมิที่ 4.2 การได้รับการทดสอบ IQ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกรายภูมิภาค

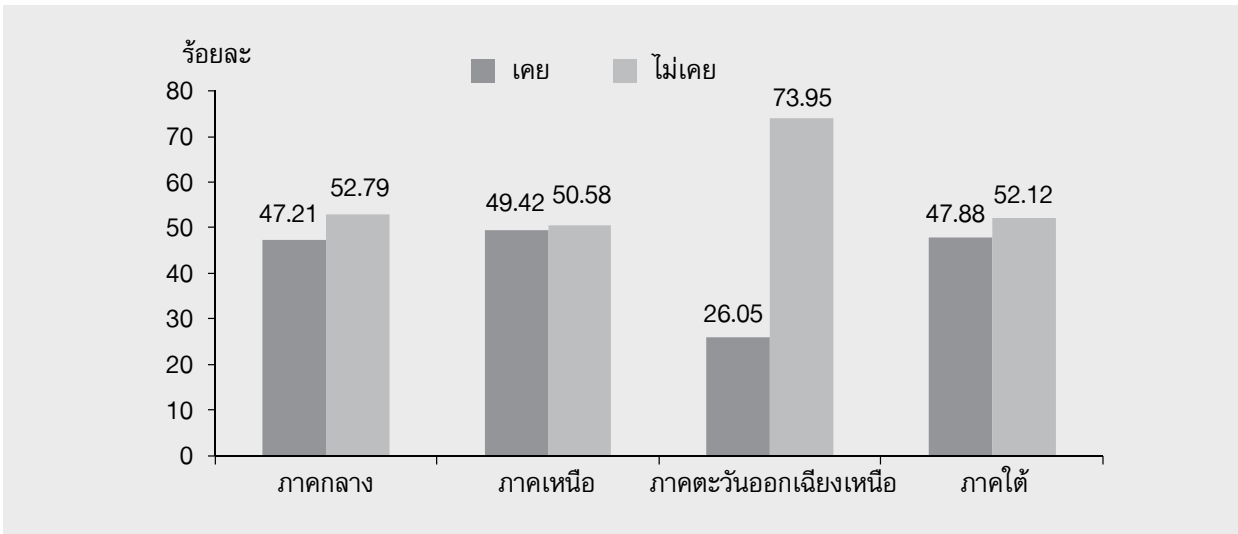
เมื่อพิจารณาในประเด็นการได้รับการทดสอบ EQ พบว่า นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่ยังไม่เคยทดสอบ EQ โดยในภาคกลางมี ร้อยละ 53.31 ภาคเหนือ ร้อยละ 61.99 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 53.78 มีเพียงนักเรียนในภาคใต้เท่านั้นที่ส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.00 ได้รับการทดสอบ EQ ปรากฏตามแผนภูมิที่ 4.3

แผนภูมิที่ 4.3 การได้รับการทดสอบ EQ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกรายภูมิภาค

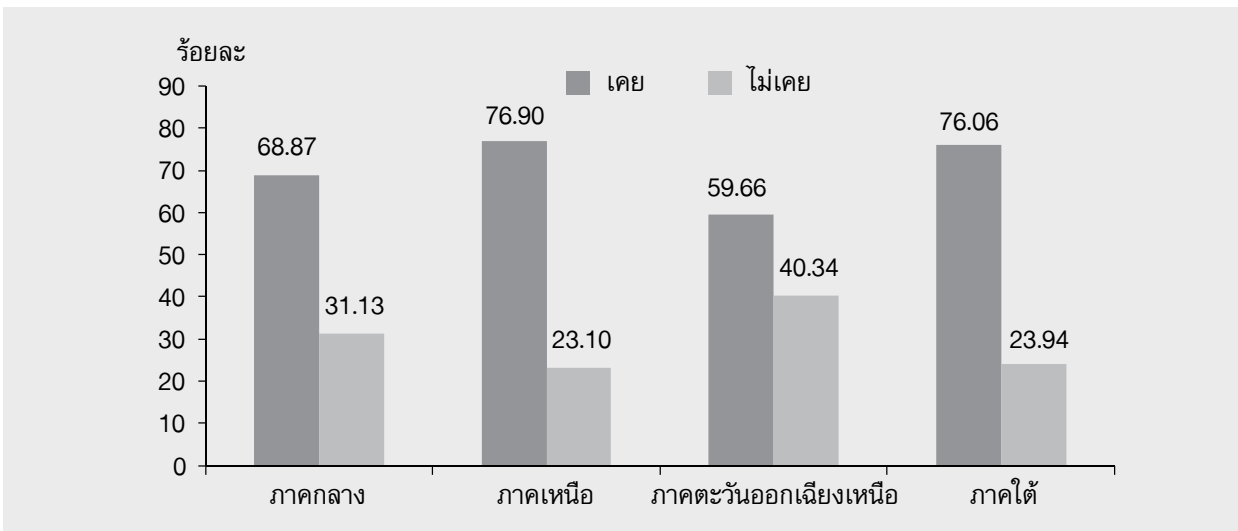
เมื่อพิจารณาในประเด็นการได้รับการทดสอบความถนัดทางอาชีพ พบว่า นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่ในทุกภูมิภาคไม่เคยได้รับการทดสอบความถนัดทางอาชีพ โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีมากถึง ร้อยละ 73.95 ปรากฏตามแผนภูมิที่ 4.4

แผนภูมิที่ 4.4 การได้รับการทดสอบความถนัดทางอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3
จำแนกรายภูมิภาค

เมื่อพิจารณาในประเด็นการได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ พบว่า นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่ในทุกภูมิภาคเคยได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ แต่อย่างไรก็ตาม นักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนมากถึง ร้อยละ 40.34 ไม่เคยได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ปรากฏตามแผนภูมิที่ 4.5

แผนภูมิที่ 4.5 การได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3
จำแนกรายภูมิภาค

ส่วนที่ 1.4 ผลการวิเคราะห์เหตุผลในการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

เมื่อพิจารณาเหตุผลในการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 อันดับแรกพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเหตุผลในการศึกษาต่อ เพื่อให้มีทางเลือก ในการประกอบอาชีพเป็นอันดับแรก คะแนนเฉลี่ย 3.92 คะแนน (จากคะแนนเต็ม 5) รองลงมา คือ ความถนัดของตนเอง 3.91 คะแนน และความชอบส่วนตัว 3.87 คะแนน ปรากฏตามตารางที่ 4.6 และรายละเอียดของเหตุผลในการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏตามตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.6 เหตุผลในการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3-5 อันดับแรก

เหตุผลในการศึกษาต่อ	ค่าคะแนน (คะแนนเต็ม 5 คะแนน)
1. ทำให้มีทางเลือกในการประกอบอาชีพได้มากขึ้น	3.92
2. ความถนัดของตนเอง	3.91
3. ความชอบส่วนตัว	3.87
4. โอกาสมีงานทำเมื่อเรียนจบ	3.80
5. เป็นที่ยอมรับของสังคม	3.65

ตารางที่ 4.7 เหตุผลในการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

เหตุผลในการศึกษาต่อ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{x}$	s.d.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
ทางเลือกในการประกอบอาชีพ	441 (27.39)	649 (40.31)	475 (29.50)	37 (2.30)	8 (0.50)	3.92	0.84
ความถนัดของตนเอง	435 (27.02)	673 (41.80)	443 (27.80)	37 (2.30)	22 (1.37)	3.91	0.87
ความชอบส่วนตัว	403 (25.03)	671 (41.68)	476 (29.57)	50 (3.11)	10 (0.62)	3.87	0.84
โอกาสมีงานทำเมื่อเรียนจบ	379 (23.54)	602 (37.39)	560 (34.78)	60 (3.73)	9 (0.56)	3.80	0.86
การยอมรับของสังคม	255 (15.84)	643 (39.94)	619 (38.45)	80 (4.97)	13 (0.81)	3.65	0.83
ค่าใช้จ่ายของครอบครัว	172 (10.68)	694 (43.11)	678 (42.11)	49 (3.04)	17 (1.06)	3.59	0.76
การแนะนำการศึกษาต่อจากครูแนะแนว	255 (15.84)	625 (38.82)	553 (34.35)	137 (8.51)	40 (2.48)	3.57	0.94
ค่าใช้จ่ายในการศึกษา	187 (11.61)	579 (35.96)	710 (44.10)	105 (6.52)	29 (1.80)	3.49	0.85
เกรดเฉลี่ย	227 (14.10)	489 (30.37)	763 (47.39)	110 (6.83)	21 (1.30)	3.49	0.86
ความต้องการของครอบครัว	232 (14.41)	524 (32.55)	663 (41.18)	138 (8.57)	53 (3.29)	3.46	0.95

ตารางที่ 4.7 (ต่อ) เหตุผลในการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

เหตุผลในการศึกษาต่อ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{x}$	s.d.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
สื่อสารมวลชน	206 (12.80)	553 (34.35)	622 (38.63)	170 (10.56)	59 (3.66)	3.42	0.96
รายได้ของผู้ปกครอง	149 (9.25)	404 (25.09)	945 (58.70)	88 (5.47)	24 (1.49)	3.35	0.78
เงินออมของครอบครัว	120 (7.45)	409 (25.40)	833 (51.74)	198 (12.30)	50 (3.11)	3.22	0.87
คำชักชวนของเพื่อน	88 (5.47)	340 (21.12)	742 (46.09)	333 (20.68)	107 (6.65)	2.98	0.95
ค่านิยม (กระแสสังคม)	75 (4.66)	316 (19.63)	755 (46.89)	353 (21.93)	111 (6.89)	2.93	0.93
หนี้สินของครอบครัว	108 (6.71)	315 (19.57)	491 (30.50)	311 (19.32)	385 (23.91)	2.66	1.22
กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา	95 (5.90)	222 (13.79)	515 (31.99)	273 (16.96)	505 (31.37)	2.46	1.23

หมายเหตุ : ใน ( ) เป็นค่าของร้อยละ

ส่วนที่ 1.5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

ส่วนที่ 1.5.1 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

เพศชายส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุด ร้อยละ 69.33 รองลงมาคือ ศึกษาต่อในระดับ ปวช. ร้อยละ 29.87 และ ไม่ศึกษาต่อ ร้อยละ 0.80 ตามลำดับ ขณะที่เพศหญิงตัดสินใจศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุด ร้อยละ 85.98 รองลงมาคือ ศึกษาต่อในระดับ ปวช. ร้อยละ 13.62 และ ไม่ศึกษาต่อ ร้อยละ 0.41 ตามลำดับ ปรากฏตามตารางที่ 4.8

เมื่อพิจารณาด้านความสัมพันธ์ พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (p-value = 0.000) ปรากฏตามตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3

เพศ	การศึกษาต่อ						df	χ^2	c	p-value
	ไม่ศึกษาต่อ		ศึกษาต่อ ม.4		ศึกษาต่อ ปวช.					
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ				
ชาย	5	0.80	434	69.33	187	29.87	2	65.09	0.20	0.000***
หญิง	4	0.41	846	85.98	134	13.62				
รวม	9	0.56	1,280	79.50	321	19.94				

หมายเหตุ *** หมายถึง ความมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ส่วนที่ 1.5.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเกรดเฉลี่ยสะสมกับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมไม่เกิน 2.50 ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุด ร้อยละ 67.13 รองลงมาคือ ศึกษาต่อในระดับ ปวช. ร้อยละ 31.49 และไม่ศึกษาต่อ ร้อยละ 1.38 ตามลำดับ ขณะที่นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมมากกว่า 2.50 ตัดสินใจศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุด ร้อยละ 84.09 รองลงมาคือ ศึกษาต่อในระดับ ปวช. ร้อยละ 15.66 และไม่ศึกษาต่อ ร้อยละ 0.26 ตามลำดับ ปรากฏตามตารางที่ 4.9

เมื่อพิจารณาด้านความสัมพันธ์ พบว่า เกรดเฉลี่ยสะสมมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (p-value = 0.000) ปรากฏตามตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ความสัมพันธ์ระหว่างเกรดเฉลี่ยสะสมกับการศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3

เกรดเฉลี่ย	การศึกษาต่อ						df	χ^2	c	p-value
	ไม่ศึกษาต่อ		ศึกษาต่อ ม.4		ศึกษาต่อ ปวช.					
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ				
ไม่เกิน 2.50	6	1.38	292	67.13	137	31.49	2	58.58	0.19	0.000***
มากกว่า 2.50	3	0.26	988	84.09	184	15.66				
รวม	9	0.56	1,280	79.50	321	19.94				

หมายเหตุ *** หมายถึง ความมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ส่วนที่ 1.5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพผู้ปกครองกับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

นักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 84.90 รองลงมาคือ ศึกษาต่อระดับ ปวช. ร้อยละ 14.75 และไม่ศึกษาต่อ ร้อยละ 0.33 ตามลำดับ ขณะที่นักเรียนที่มีผู้ปกครองที่ไม่ได้ทำงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 78.24 รองลงมาคือ ศึกษาต่อระดับ ปวช. ร้อยละ 21.15 และไม่ศึกษาต่อ ร้อยละ 0.61 ตามลำดับ ปรากฏตามตารางที่ 4.10

เมื่อพิจารณาด้านความสัมพันธ์ พบว่า อาชีพของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (p-value = 0.033) ปรากฏตามตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพผู้ปกครองกับการศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3

อาชีพผู้ปกครอง	การศึกษาต่อ						df	χ^2	c	p-value
	ไม่ศึกษาต่อ		ศึกษาต่อ ม.4		ศึกษาต่อ ปวช.					
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ				
รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	1	0.33	259	84.90	45	14.75	2	6.82	0.06	0.033*
ไม่ได้ทำงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	8	0.61	1,021	78.24	276	21.15				
รวม	9	0.56	1,280	79.50	321	19.94				

หมายเหตุ * หมายถึง ความมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ส่วนที่ 1.5.4 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ผู้ปกครองกับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

นักเรียนที่มีผู้ปกครองที่มีรายได้ไม่เกิน 20,000 บาท ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 75.34 รองลงมาคือ ศึกษาต่อระดับ ปวช. ร้อยละ 24.09 และไม่ศึกษาต่อ ร้อยละ 0.57 ตามลำดับ ขณะที่นักเรียนที่มีผู้ปกครองที่มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 85.74 รองลงมาคือ ศึกษาต่อระดับ ปวช. ร้อยละ 13.88 และไม่ศึกษาต่อ ร้อยละ 0.38 ตามลำดับ ปรากฏตามตารางที่ 4.11

เมื่อพิจารณาด้านความสัมพันธ์ พบว่า รายได้ของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (p-value = 0.000) ปรากฏตามตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของผู้ปกครองกับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 (เฉพาะกลุ่มที่ทราบรายได้ของผู้ปกครอง)

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง	การศึกษาต่อ						df	χ^2	c	p-value
	ไม่ศึกษาต่อ		ศึกษาต่อ ม.4		ศึกษาต่อ ปวช.					
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ				
ไม่เกิน 20,000 บาท	5	0.57	663	75.34	212	24.09	2	21.67	0.12	0.000***
มากกว่า 20,000 บาท	2	0.38	451	85.74	73	13.88				
รวม	7	0.50	1,114	79.23	285	20.27				

หมายเหตุ *** หมายถึง ความมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ส่วนที่ 1.5.5 ความสัมพันธ์ระหว่างหนี้สินของครอบครัวกับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

นักเรียนที่ครอบครัวไม่มีหนี้สินส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 83.88 รองลงมาคือ ศึกษาต่อระดับ ปวช. ร้อยละ 15.57 และไม่ศึกษาต่อ ร้อยละ 0.55 ตามลำดับ ขณะที่นักเรียนที่ครอบครัวมีหนี้สินไม่เกิน 20,000 บาท ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 70.37 รองลงมาคือ ศึกษาต่อระดับ ปวช. ร้อยละ 29.63 โดยนักเรียน ในกลุ่มนี้เลือกที่จะศึกษาต่อทั้งหมด สำหรับนักเรียนที่ครอบครัวมีหนี้สินมากกว่า 20,000 บาท ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 79.10 รองลงมาคือ ศึกษาต่อระดับ ปวช. ร้อยละ 20.34 และไม่ศึกษาต่อ ร้อยละ 0.56 ตามลำดับ ปรากฏตามตารางที่ 4.12

เมื่อพิจารณาด้านความสัมพันธ์ พบว่า หนี้สินของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (p-value = 0.001) ปรากฏตามตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ความสัมพันธ์ระหว่างหนี้สินของครอบครัวกับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 (เฉพาะกลุ่มที่ทราบหนี้สินของครอบครัว)

หนี้สินของครอบครัว	การศึกษาต่อ						df	χ^2	c	p-value
	ไม่ศึกษาต่อ		ศึกษาต่อ ม.4		ศึกษาต่อ ปวช.					
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ				
ไม่มีหนี้สิน	3	0.55	458	83.88	85	15.57	4	18.68	0.14	0.001***
มีหนี้สินไม่เกิน 20,000 บาท	-	-	133	70.37	56	29.63				
หนี้สินมากกว่า 20,000 บาท	1	0.56	140	79.01	36	20.34				
รวม	4	0.44	731	80.15	177	20.27				

หมายเหตุ *** หมายถึง ความมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ส่วนที่ 1.5.6 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพี่น้องร่วมบิดาและมารดาเดียวกันกับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

นักเรียนที่มีพี่น้องร่วมบิดาและมารดาเดียวกันไม่เกิน 2 คน ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 79.67 รองลงมาคือ ศึกษาต่อระดับ ปวช. ร้อยละ 19.81 และไม่ศึกษาต่อ ร้อยละ 0.52 ตามลำดับ สอดคล้องกับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนที่มีพี่น้องร่วมบิดาและมารดาเดียวกันมากกว่า 2 คน ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 79.07 รองลงมาคือ ศึกษาต่อระดับ ปวช. ร้อยละ 20.26 และไม่ศึกษาต่อ ร้อยละ 0.66 ตามลำดับ ปรากฏตามตารางที่ 4.13

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ พบว่า จำนวนพี่น้องร่วมบิดาและมารดาเดียวกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏตามตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพี่น้องร่วมบิดาและมารดาเดียวกันกับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

จำนวนพี่น้อง	การศึกษาต่อ						df	χ^2	c	p-value
	ไม่ศึกษาต่อ		ศึกษาต่อ ม.4		ศึกษาต่อ ปวช.					
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ				
ไม่เกิน 2 คน	6	0.52	921	79.67	229	19.81	2	0.17	0.01	0.921
มากกว่า 2 คน	3	0.66	359	79.07	92	20.26				
รวม	9	0.56	1,280	79.50	321	19.94				

ส่วนที่ 1.5.7 ความสัมพันธ์ระหว่างการทดสอบ IQ กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

นักเรียนที่เคยทดสอบ IQ ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 82.88 รองลงมาคือ ศึกษาต่อระดับ ปวช. ร้อยละ 16.99 และไม่ศึกษาต่อ ร้อยละ 0.13ตามลำดับ ขณะที่นักเรียนที่ไม่เคยทดสอบ IQ ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 76.45 รองลงมาคือ ศึกษาต่อระดับ ปวช. ร้อยละ 22.60 และไม่ศึกษาต่อ ร้อยละ 0.95 ตามลำดับ ปรากฏตามตารางที่ 4.14

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ พบว่า การทดสอบ IQ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (p-value = 0.001) ปรากฏตามตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ความสัมพันธ์ระหว่างการทดสอบ IQ กับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

การทดสอบ IQ	การศึกษาต่อ						df	χ^2	c	p-value
	ไม่ศึกษาต่อ		ศึกษาต่อ ม.4		ศึกษาต่อ ปวช.					
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ				
เคยทดสอบ IQ	1	0.13	634	82.88	130	16.99	2	13.21	0.09	0.001***
ไม่เคยทดสอบ IQ	8	0.95	646	76.45	191	22.60				
รวม	9	0.56	1,280	79.50	321	19.94				

หมายเหตุ *** หมายถึง ความมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ส่วนที่ 1.5.8 ความสัมพันธ์ระหว่างการทดสอบ EQ กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

นักเรียนที่เคยทดสอบ EQ ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 79.95 รองลงมาคือ ศึกษาต่อระดับ ปวช. ร้อยละ 19.66 และไม่ศึกษาต่อ ร้อยละ 0.40 ตามลำดับ สอดคล้องกับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนที่ไม่เคยทดสอบ EQ ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 79.11 รองลงมาคือ ศึกษาต่อระดับ ปวช. ร้อยละ 20.19 และไม่ศึกษาต่อ ร้อยละ 0.70 ตามลำดับ ปรากฏตามตารางที่ 4.15

เมื่อพิจารณาด้านความสัมพันธ์ พบว่า การทดสอบ EQ ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏตามตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 ความสัมพันธ์ระหว่างการทดสอบ EQ กับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

การทดสอบ EQ	การศึกษาต่อ						df	χ^2	c	p-value
	ไม่ศึกษาต่อ		ศึกษาต่อ ม.4		ศึกษาต่อ ปวช.					
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ				
เคยทดสอบ EQ	3	0.40	606	79.95	149	19.66	2	0.77	0.02	0.686
ไม่เคยทดสอบ EQ	6	0.70	674	79.11	172	20.19				
รวม	9	0.56	1,280	79.50	321	19.94				

ส่วนที่ 1.5.9 ความสัมพันธ์ระหว่างการทดสอบความถนัดด้านอาชีพกับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

นักเรียนที่เคยทดสอบความถนัดด้านอาชีพ ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 76.50 รองลงมาคือ ศึกษาต่อระดับ ปวช. ร้อยละ 22.81 และไม่ศึกษาต่อ ร้อยละ 0.70 ตามลำดับ ขณะที่นักเรียนที่ไม่เคยทดสอบความถนัดด้านอาชีพ ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 81.93 รองลงมาคือ ศึกษาต่อระดับ ปวช. ร้อยละ 17.62 และไม่ศึกษาต่อ ร้อยละ 0.45 ตามลำดับ ปรากฏตามตารางที่ 4.16

เมื่อพิจารณาด้านความสัมพันธ์ พบว่า การทดสอบความถนัดด้านอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (p-value = 0.026) ปรากฏตามตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 ความสัมพันธ์ระหว่างการทดสอบความถนัดด้านอาชีพกับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

การทดสอบความถนัดทางอาชีพ	การศึกษาต่อ						df	χ^2	c	p-value
	ไม่ศึกษาต่อ		ศึกษาต่อ ม.4		ศึกษาต่อ ปวช.					
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ				
เคยทดสอบ	5	0.70	550	76.50	164	22.81	2	7.28	0.07	0.026*
ไม่เคยทดสอบ	4	0.45	730	81.93	157	17.62				
รวม	9	0.56	1,280	79.50	321	19.94				

หมายเหตุ * หมายถึง ความมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ส่วนที่ 1.5.10 ความสัมพันธ์ระหว่างการแนะนำการศึกษาและอาชีพกับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

นักเรียนที่เคยได้รับการแนะนำการศึกษาและอาชีพ ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 78.38 รองลงมาคือ ศึกษาต่อระดับ ปวช. ร้อยละ 20.92 และไม่ศึกษาต่อ ร้อยละ 0.71 ตามลำดับ สอดคล้องกับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนที่ไม่เคยได้รับการแนะนำการศึกษาและอาชีพ ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 82.18 รองลงมาคือ ศึกษาต่อระดับ ปวช. ร้อยละ 17.61 และไม่ศึกษาต่อ ร้อยละ 0.21 ตามลำดับ ปรากฏตามตารางที่ 4.17

เมื่อพิจารณาด้านความสัมพันธ์ พบว่า การแนะนำการศึกษาและอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏตามตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 ความสัมพันธ์ระหว่างการแนะนำการศึกษาและอาชีพกับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

การแนะนำการศึกษาและอาชีพ	การศึกษาต่อ						df	χ^2	c	p-value
	ไม่ศึกษาต่อ		ศึกษาต่อ ม.4		ศึกษาต่อ ปวช.					
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ				
เคยได้รับการแนะนำการศึกษาและอาชีพ	8	0.71	888	78.38	237	20.92	2	3.93	0.05	0.139
ไม่เคยได้รับการแนะนำการศึกษาและอาชีพ	1	0.21	392	82.18	84	17.61				
รวม	9	0.56	1,280	79.50	321	19.94				

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์การเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

ส่วนที่ 2.1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

กลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,358 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 65.24 และเพศชาย ร้อยละ 34.76 โดยเป็นนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.51 - 3.00 มากที่สุด รองลงมาคือ เกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 3.01 - 3.50 และ 2.01 - 2.50 ตามลำดับ ทั้งนี้พบว่า ผู้ปกครองของนักเรียนประกอบอาชีพค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด ร้อยละ 28.57 รองลงมาคือ รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 27.32 และรับราชการ ร้อยละ 15.61 ตามลำดับ และผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 20,000 บาท ร้อยละ 54.93 รองลงมาคือ 20,001 - 40,000 บาท ร้อยละ 25.78 และ 40,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 11.34 ตามลำดับ และนักเรียนจำนวนมากคิดเป็นร้อยละ 39.92 ที่ไม่ทราบ

เกี่ยวกับภาวะหนี้สินของผู้ปกครอง รองลงมาคือ ทราบว่าผู้ปกครองไม่มีหนี้สิน ร้อยละ 31.00 และทราบว่าผู้ปกครองมีหนี้สินไม่เกิน 20,000 บาท ร้อยละ 12.81 ตามลำดับ โดยนักเรียนส่วนใหญ่มีพี่น้องร่วมบิดาและมารดาไม่เกิน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 71.28 รองลงมาคือ 3 คน ร้อยละ 19.59 และ 4 คนขึ้นไปร้อยละ 9.13 ปรากฏตามตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 สถานภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	472	34.76
หญิง	886	65.24
รวม	1,358	100
เกรดเฉลี่ยสะสม		
ต่ำกว่า 2.00	38	2.80
2.01 - 2.50	254	18.70
2.51 - 3.00	424	31.22
3.01 - 3.50	410	30.19
มากกว่า 3.50	232	17.09
รวม	1,358	100
อาชีพหลักของผู้ปกครอง		
รับราชการ	212	15.61
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	49	3.61
พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท	144	10.60
ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	388	28.57
เกษตร/ประมง	164	12.08
รับจ้างทั่วไป	371	27.32
อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน องค์กรเอกชน	30	2.21
รวม	1,358	100
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง		
ไม่เกิน 20,000 บาท	746	54.93
20,001 - 40,000 บาท	350	25.78
40,001 บาทขึ้นไป	154	11.34
ไม่ทราบ	108	7.95
รวม	1,358	100

ตารางที่ 4.18 (ต่อ) สถานภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
หนี้สินของครอบครัว		
ไม่มีหนี้สิน	421	31.00
ไม่เกิน 20,000 บาท	174	12.81
20,001 - 40,000 บาท	55	4.05
40,001 บาทขึ้นไป	166	12.22
ไม่ทราบ	542	39.92
รวม	1,358	100
จำนวนพี่น้องร่วมบิดาและมารดา		
1 คน	300	22.09
2 คน	668	49.19
3 คน	266	19.59
4 คนขึ้นไป	124	9.13
รวม	1,358	100

ส่วนที่ 2.2 ผลการวิเคราะห์การศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

เมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.37 จะศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี โดยเฉพาะปริญญาตรีด้านวิชาชีพมีนักเรียนต้องการศึกษาต่อมากที่สุด ร้อยละ 34.68 รองลงมาคือ ปริญญาตรีด้านวิชาการ ร้อยละ 26.07 และปริญญาตรีด้านการศึกษา ร้อยละ 20.62 โดยมีเพียง ร้อยละ 9.87 เท่านั้นที่จะศึกษาต่อในระดับ ปวส. ปรากฏตามตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 การศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

การศึกษาต่อ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ศึกษาต่อในระดับ ปวส.	134	9.87
ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีด้านวิชาชีพ เช่น แพทย์ วิศวกรรม บัญชี เป็นต้น	471	34.68
ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีด้านวิชาการ เช่น เศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจ เป็นต้น	354	26.07
ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีด้านการศึกษา เช่น ศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ เป็นต้น	280	20.62
อื่น ๆ เช่น ศึกษาต่อนักเรียนนายสิบ ศึกษาต่อโรงเรียนเตรียมทหาร เป็นต้น	119	8.76
รวม	1,358	100

เมื่อพิจารณาในประเด็นการกำหนดเป้าหมายในชีวิต พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีเป้าหมายเพื่อทำงานในหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจมากที่สุด ร้อยละ 46.61 รองลงมาคือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 22.24 และยังไม่ได้กำหนดเป้าหมาย ร้อยละ 15.61 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.20) โดยกลุ่มที่

จะศึกษาต่อในระดับ ปวส. เมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว ต้องการประกอบธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด ร้อยละ 36.57 รองลงมาคือ ทำงานในหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 27.61 และทำงานในบริษัทเอกชน ร้อยละ 18.66 ตามลำดับ ปรากฏตามตาราง ที่ 4.21

ตารางที่ 4.20 เป้าหมายในชีวิตภายหลังจากสำเร็จการศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

เป้าหมายภายหลังจากสำเร็จการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ยังไม่ได้กำหนดเป้าหมาย	212	15.61
ทำงานในหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	633	46.61
ทำงานในบริษัทเอกชน	185	13.62
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	302	22.24
อื่น ๆ	26	1.91
รวม	1,358	100

ตารางที่ 4.21 เป้าหมายในชีวิตภายหลังจากสำเร็จการศึกษาของนักเรียนที่จะศึกษาต่อในระดับ ปวส.

เป้าหมายภายหลังจากสำเร็จการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ยังไม่ได้กำหนดเป้าหมาย	23	17.16
ทำงานในหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	37	27.61
ทำงานในบริษัทเอกชน	25	18.66
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	49	36.57
รวม	134	100

กลุ่มที่ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีด้านวิชาชีพ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วต้องการทำงานในหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจมากที่สุด ร้อยละ 52.87 รองลงมาคือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 17.83 และยังไม่กำหนดเป้าหมาย ร้อยละ 14.86 ตามลำดับ ปรากฏตามตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 เป้าหมายในชีวิตภายหลังจากสำเร็จการศึกษาของนักเรียนที่จะศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ด้านวิชาชีพ

เป้าหมายภายหลังจากสำเร็จการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ยังไม่ได้กำหนดเป้าหมาย	70	14.86
ทำงานในหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	249	52.87
ทำงานในบริษัทเอกชน	58	12.31
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	84	17.83
อื่น ๆ เช่น ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น	10	2.12
รวม	471	100

กลุ่มที่ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีด้านวิชาการ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วต้องการทำงานในหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจมากที่สุด ร้อยละ 35.03 รองลงมาคือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 31.07 และทำงานในบริษัทเอกชน ร้อยละ 18.93 ตามลำดับ ปรากฏตามตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.23 เป้าหมายในชีวิตภายหลังจากสำเร็จการศึกษาของนักเรียนที่จะศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีด้านวิชาการ

เป้าหมายภายหลังจากสำเร็จการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ยังไม่ได้กำหนดเป้าหมาย	46	12.99
ทำงานในหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	124	35.03
ทำงานในบริษัทเอกชน	67	18.93
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	110	31.07
อื่น ๆ เช่น ทำธุรกิจเครือข่าย	7	1.98
รวม	354	100

กลุ่มที่ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีด้านการศึกษาศึกษา เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วต้องการทำงานในหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจมากที่สุด ร้อยละ 64.64 รองลงมาคือ ยังไม่ได้กำหนดเป้าหมาย ร้อยละ 16.07 และประกอบธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 13.22 ตามลำดับ ปรากฏตามตาราง ที่ 4.24

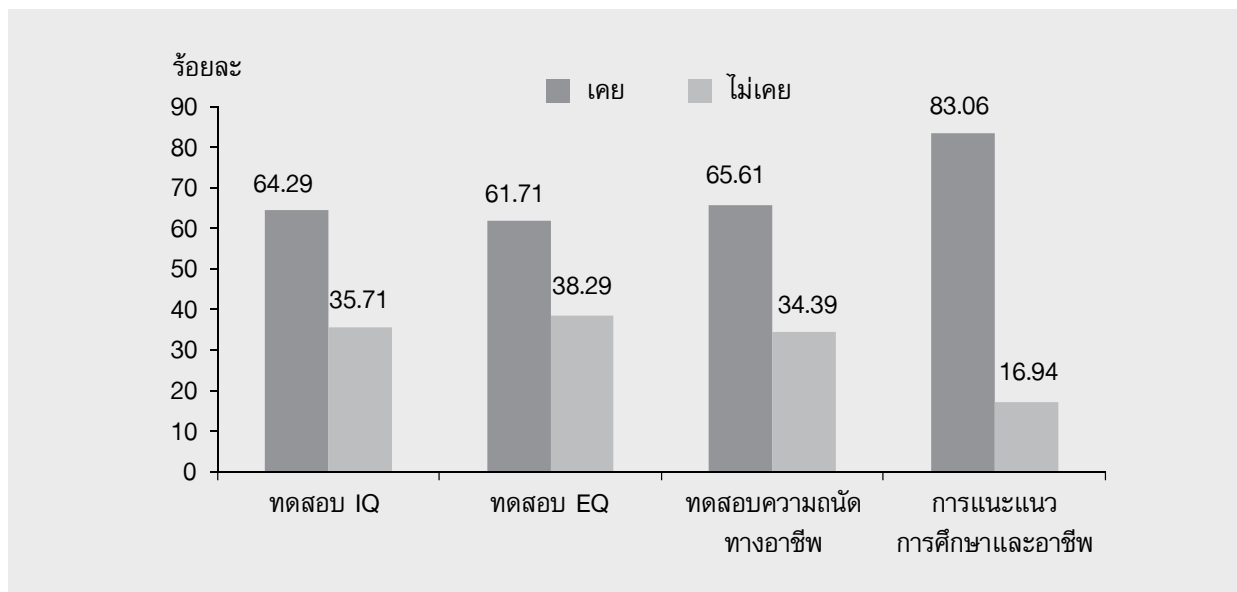
ตารางที่ 4.24 เป้าหมายในชีวิตภายหลังจากสำเร็จการศึกษาของนักเรียนที่จะศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีด้านการศึกษาศึกษา

เป้าหมายภายหลังจากสำเร็จการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ยังไม่ได้กำหนดเป้าหมาย	45	16.07
ทำงานในหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	181	64.64
ทำงานในบริษัทเอกชน	17	6.07
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	37	13.22
รวม	280	100

ส่วนที่ 2.3 ผลการวิเคราะห์การทดสอบศักยภาพ ความถนัด และการได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

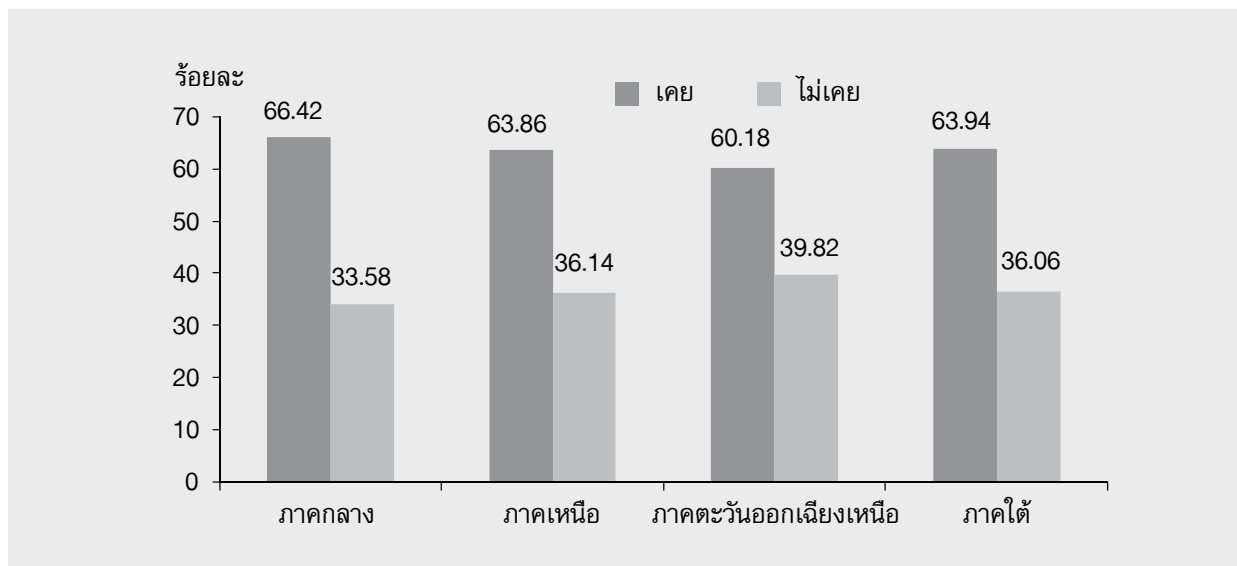
เมื่อพิจารณาประเด็นการทดสอบศักยภาพ ความถนัด และการได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ส่วนใหญ่เคยทดสอบ IQ ร้อยละ 64.29 เคยทดสอบ EQ ร้อยละ 61.71 เคยทดสอบความถนัดทางอาชีพ ร้อยละ 65.61 และเคยได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ร้อยละ 83.06 ปรากฏตามแผนภูมิที่ 4.6

แผนภูมิที่ 4.6 การทดสอบศักยภาพ ความถนัด และการได้รับการแนะแนวด้านการศึกษาและอาชีพ
ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

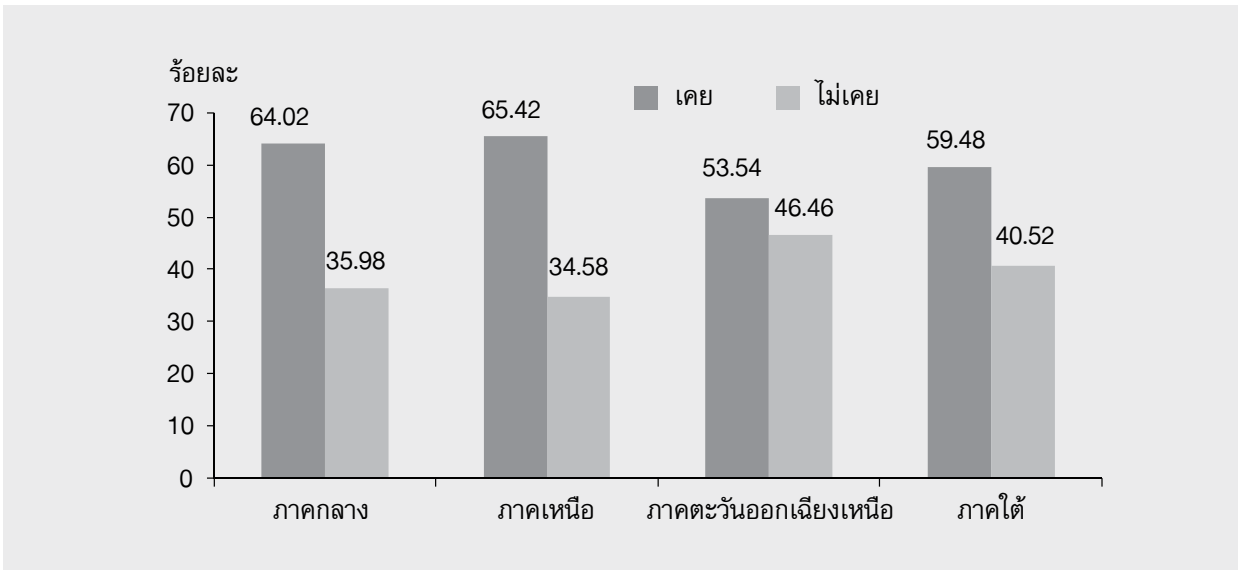
เมื่อพิจารณาประเด็นการทดสอบศักยภาพ ความถนัดและการได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในแต่ละประเด็นรายภูมิภาค พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ในภาคกลาง ร้อยละ 66.42 ภาคเหนือ ร้อยละ 63.86 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 60.18 และภาคใต้ ร้อยละ 63.94 เคยได้รับการทดสอบ IQ ปรากฏตามแผนภูมิที่ 4.7

แผนภูมิที่ 4.7 การได้รับการทดสอบ IQ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกรายภูมิภาค

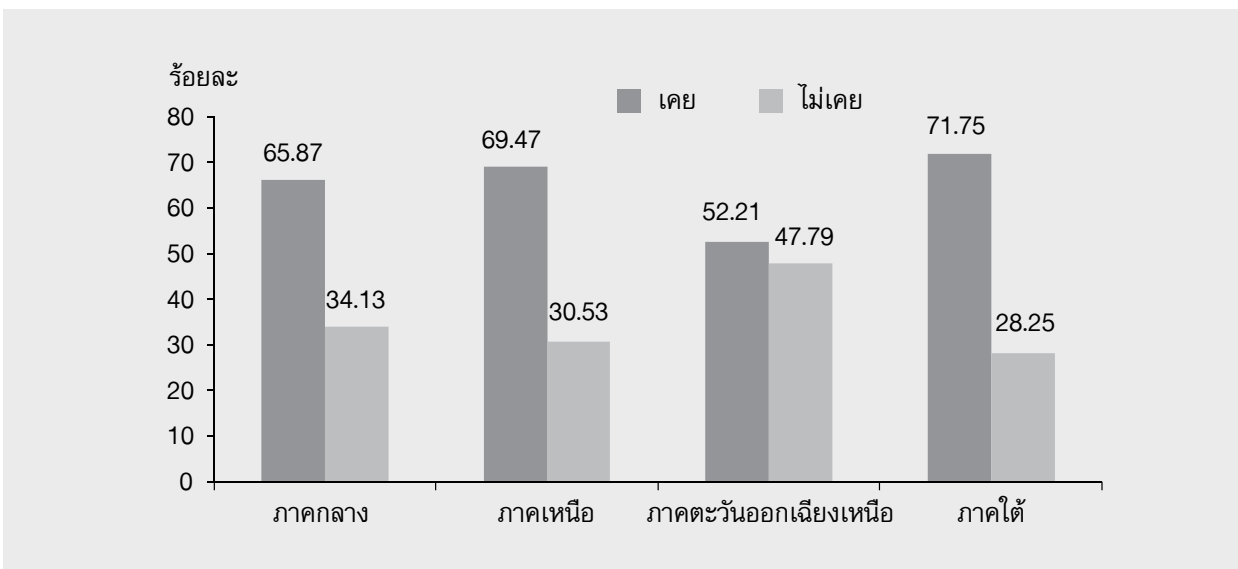
เมื่อพิจารณาในประเด็นการได้รับการทดสอบ EQ พบว่า นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่ในภาคกลาง ร้อยละ 64.02 ภาคเหนือ ร้อยละ 65.42 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 53.54 และภาคใต้ ร้อยละ 59.48 เคยได้รับการทดสอบ EQ ปรากฏตามแผนภูมิที่ 4.8

แผนภูมิที่ 4.8 การได้รับการทดสอบ EQ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกรายภูมิภาค

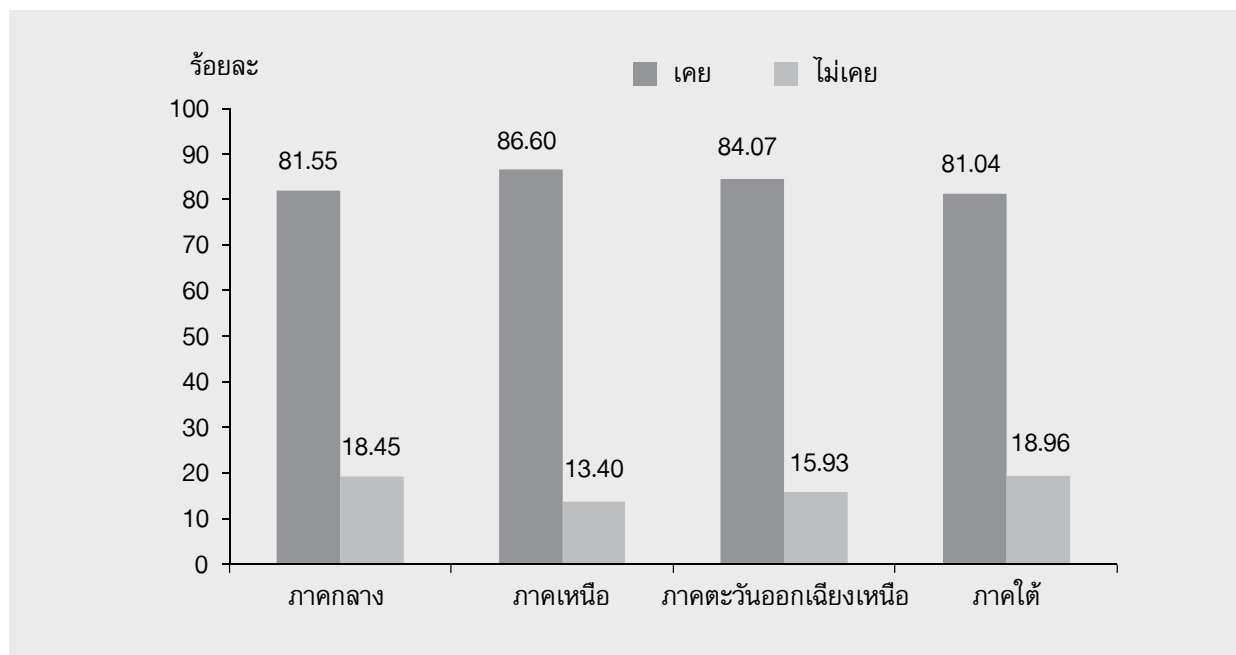
เมื่อพิจารณาประเด็นการได้รับการทดสอบความถนัดทางอาชีพ พบว่า นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่ในภาคกลาง ร้อยละ 65.87 ภาคเหนือ ร้อยละ 69.47 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 52.21 และภาคใต้ ร้อยละ 71.75 เคยได้รับการทดสอบความถนัดทางอาชีพ ปรากฏตามแผนภูมิที่ 4.9

แผนภูมิที่ 4.9 การได้รับการทดสอบความถนัดทางอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกรายภูมิภาค

เมื่อพิจารณาประเด็นการได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ พบว่า นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่ในภาคกลาง ร้อยละ 81.55 ภาคเหนือ ร้อยละ 86.60 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 84.07 และภาคใต้ ร้อยละ 81.04 เคยได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ปรากฏตามแผนภูมิที่ 4.10

แผนภูมิที่ 4.10 การได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6
จำแนกรายภูมิภาค

ส่วนที่ 2.4 เหตุผลในการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

เมื่อพิจารณาเหตุผลในการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 3 อันดับแรก พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีเหตุผลในการศึกษาต่อ คือ ความชอบส่วนตัวเป็นอันดับแรก คะแนนเฉลี่ย 3.96 คะแนน (จากคะแนนเต็ม 5) รองลงมาคือ ทางเลือกในการประกอบอาชีพ 3.94 คะแนน และ ความถนัดของตนเอง 3.85 คะแนน ตามลำดับ ปรากฏตามตารางที่ 4.25 และรายละเอียดเหตุผลในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏตามตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.25 เหตุผลในการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 5 อันดับแรก

เหตุผลในการศึกษาต่อ	ค่าคะแนน (คะแนนเต็ม 5 คะแนน)
1. ความชอบส่วนตัว	3.96
2. ทำให้มีทางเลือกในการประกอบอาชีพได้มากขึ้น	3.94
3. ความถนัดของตนเอง	3.85
4. โอกาสมีงานทำเมื่อเรียนจบ	3.81
5. เป็นที่ยอมรับของสังคม	3.75

ตารางที่ 4.26 เหตุผลในการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

เหตุผลในการศึกษาต่อ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{x}$	s.d.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
ความชอบส่วนตัว	402 (29.60)	547 (40.28)	366 (26.95)	34 (2.50)	9 (0.66)	3.96	0.85
ทางเลือกในการประกอบอาชีพ	373 (27.47)	585 (43.08)	352 (25.92)	37 (2.72)	11 (0.81)	3.94	0.84
ความถนัดของตนเอง	347 (25.55)	544 (40.06)	397 (29.23)	52 (3.83)	18 (1.33)	3.85	0.89
โอกาสมีงานทำเมื่อเรียนจบ	344 (25.33)	502 (36.97)	433 (31.89)	64 (4.71)	15 (1.10)	3.81	0.91
การยอมรับของสังคม	264 (19.44)	568 (41.83)	458 (33.73)	57 (4.20)	11 (0.81)	3.75	0.84
ค่าใช้จ่ายของครอบครัว	181 (13.33)	616 (45.36)	518 (38.14)	32 (2.36)	11 (0.81)	3.68	0.76
ค่าใช้จ่ายในการศึกษา	209 (15.39)	583 (42.93)	471 (34.68)	72 (5.30)	23 (1.69)	3.65	0.86
เกรดเฉลี่ย	190 (13.99)	433 (31.89)	615 (45.29)	104 (7.66)	16 (1.18)	3.50	0.87
สื่อสารมวลชน	179 (13.18)	509 (37.48)	509 (37.48)	119 (8.76)	42 (3.09)	3.49	0.94
การแนะนำการศึกษาต่อจากครูแนะแนว	173 (12.74)	518 (38.14)	500 (36.82)	125 (9.20)	42 (3.09)	3.48	0.94
รายได้ของผู้ปกครอง	186 (13.70)	361 (26.58)	719 (52.95)	82 (6.04)	10 (0.74)	3.46	0.83
ความต้องการของครอบครัว	163 (12.00)	445 (32.77)	588 (43.30)	117 (8.62)	45 (3.31)	3.42	0.92
เงินออมของครอบครัว	130 (9.57)	337 (24.82)	680 (50.07)	170 (12.52)	41 (3.02)	3.25	0.90
ค่านิยม (กระแสสังคม)	80 (5.89)	294 (21.65)	615 (45.29)	291 (21.43)	78 (5.74)	3.01	0.95
คำชักชวนของเพื่อน	59 (4.34)	282 (20.77)	643 (47.35)	258 (19.00)	116 (8.54)	2.93	0.95

ตารางที่ 4.26 (ต่อ) เหตุผลในการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

เหตุผลในการศึกษาต่อ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{x}$	s.d.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
หนี้สินของครอบครัว	125 (9.20)	297 (21.87)	442 (32.55)	218 (16.05)	276 (20.32)	2.84	1.24
กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา	137 (10.09)	258 (19.00)	378 (27.84)	218 (16.05)	367 (27.03)	2.69	1.32

หมายเหตุ : ใน ( ) เป็นค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2.5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

ส่วนที่ 2.5.1 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

เพศชายส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 78.18 รองลงมาคือ ศึกษาต่อในระดับ ปวส. ร้อยละ 12.29 และอื่น ๆ ร้อยละ 9.53 ตามลำดับ สอดคล้องกับเพศหญิงที่ตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 83.07 รองลงมาคือ ศึกษาต่อในระดับ ปวส. ร้อยละ 8.58 และอื่น ๆ ร้อยละ 8.35 ตามลำดับ ปรากฏตามตารางที่ 4.27

เมื่อพิจารณาด้านความสัมพันธ์ พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏตามตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.27 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

เพศ	การศึกษาต่อ						df	χ^2	c	p-value
	ศึกษาต่อ ปวส.		ศึกษาต่อ ปริญญาตรี		อื่น ๆ					
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ				
ชาย	58	12.29	369	78.18	45	9.53	2	5.69	0.06	0.058
หญิง	76	8.58	736	83.07	74	8.35				
รวม	134	9.87	1,105	81.37	119	8.76				

ส่วนที่ 2.5.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเกรดเฉลี่ยสะสมกับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมไม่เกิน 2.50 ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 72.95 รองลงมาคือ ศึกษาต่อในระดับ ปวส. ร้อยละ 15.75 และอื่น ๆ ร้อยละ 11.30 ตามลำดับ ขณะที่นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมมากกว่า 2.50 ตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 83.68 รองลงมาคือ ศึกษาต่อในระดับ ปวส. ร้อยละ 8.26 และอื่น ๆ ร้อยละ 8.07 ตามลำดับ ปรากฏตามตารางที่ 4.28

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ พบว่า เกรดเฉลี่ยสะสมมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (p-value = 0.000) ปรากฏตามตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.28 ความสัมพันธ์ระหว่างเกรดเฉลี่ยสะสมกับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

เกรดเฉลี่ย	การศึกษาต่อ						df	χ ²	c	p-value
	ศึกษาต่อ ปวส.		ศึกษาต่อ ปริญญาตรี		อื่น ๆ					
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ				
ไม่เกิน 2.50	46	15.75	213	72.95	33	11.30	2	19.04	0.12	0.000***
มากกว่า 2.50	88	8.26	892	83.68	86	8.07				
รวม	134	9.87	1,105	81.37	119	8.76				

หมายเหตุ *** หมายถึง ความมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ส่วนที่ 2.5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพผู้ปกครองกับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

นักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ร้อยละ 85.44 รองลงมาคือ อื่น ๆ ร้อยละ 10.34 และตัดสินใจศึกษาต่อในระดับ ปวส. ร้อยละ 4.21 ตามลำดับ ขณะที่นักเรียนที่มีผู้ปกครองที่ไม่ได้ทำงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ร้อยละ 80.40 รองลงมาคือ ศึกษาต่อระดับ ปวส. ร้อยละ 11.21 และอื่น ๆ ร้อยละ 8.39 ตามลำดับ ปรากฏตามตารางที่ 4.29

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ พบว่า อาชีพผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (p-value = 0.002) ปรากฏตามตารางที่ 4.29

ตารางที่ 4.29 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของผู้ปกครองกับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

เกรดเฉลี่ย	การศึกษาต่อ						df	χ ²	c	p-value
	ศึกษาต่อ ปวส.		ศึกษาต่อ ปริญญาตรี		อื่น ๆ					
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ				
รับราชการหรือ รัฐวิสาหกิจ	11	4.21	223	85.44	27	10.34	2	12.04	0.09	0.002**
ไม่ได้ทำงานราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ	123	11.21	882	80.40	92	8.39				
รวม	134	9.87	1,105	81.37	119	8.76				

หมายเหตุ ** หมายถึง ความมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ส่วนที่ 2.5.4 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของผู้ปกครองกับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

นักเรียนที่มีผู้ปกครองที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 20,000 บาท ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ร้อยละ 78.69 รองลงมาคือ ตัดสินใจศึกษาต่อในระดับ ปวส. ร้อยละ 12.60 และอื่น ๆ ร้อยละ 8.71 ตามลำดับ ขณะที่นักเรียนที่มีผู้ปกครองที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาท ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ร้อยละ 84.52 รองลงมาคือ อื่น ๆ ร้อยละ 9.52 และศึกษาต่อระดับ ปวส. ร้อยละ 5.95 ตามลำดับ ปรากฏตามตารางที่ 4.30

เมื่อพิจารณาด้านความสัมพันธ์ พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (p-value = 0.001) ปรากฏตามตารางที่ 4.30

ตารางที่ 4.30 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของผู้ปกครองกับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (เฉพาะกลุ่มที่ทราบรายได้ของผู้ปกครอง)

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง	การศึกษาต่อ						df	χ ²	c	p-value
	ศึกษาต่อ ปวส.		ศึกษาต่อ ปริญญาตรี		อื่น ๆ					
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ				
ไม่เกิน 20,000 บาท	94	12.60	587	78.69	65	8.71	2	14.88	0.11	0.001***
มากกว่า 20,000 บาท	30	5.95	426	84.52	48	9.52				
รวม	124	9.92	1,013	81.04	113	9.04				

หมายเหตุ *** หมายถึง ความมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ส่วนที่ 2.5.5 ความสัมพันธ์ระหว่างหนี้สินของครอบครัวกับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

นักเรียนที่ครอบครัวไม่มีหนี้สิน ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ร้อยละ 84.09 รองลงมาคือ อื่น ๆ ร้อยละ 9.03 และตัดสินใจศึกษาต่อระดับ ปวส. ร้อยละ 6.89 ตามลำดับ สอดคล้องกับนักเรียนที่ครอบครัวมีหนี้สินไม่เกิน 20,000 บาท ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ร้อยละ 85.06 รองลงมาคือ ตัดสินใจศึกษาต่อระดับ ปวส. ร้อยละ 9.20 และอื่น ๆ ร้อยละ 5.75 ตามลำดับ ส่วนการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนที่ครอบครัวมีหนี้สินมากกว่า 20,000 บาท ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ร้อยละ 81.45 รองลงมาคือ ตัดสินใจศึกษาต่อระดับ ปวส. ร้อยละ 10.86 และอื่น ๆ ร้อยละ 7.69 ตามลำดับ ปรากฏตามตารางที่ 4.31

เมื่อพิจารณาด้านความสัมพันธ์ พบว่า หนี้สินของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏตามตารางที่ 4.31

ตารางที่ 4.31 ความสัมพันธ์ระหว่างหนี้สินของครอบครัวกับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (เฉพาะกลุ่มที่ทราบหนี้สินของครอบครัว)

หนี้สิน ของครอบครัว	การศึกษาต่อ						df	χ ²	c	p-value
	ศึกษาต่อ ปวส.		ศึกษาต่อ ปริญญาตรี		อื่น ๆ					
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ				
ไม่มีหนี้สิน	29	6.89	354	84.09	38	9.03	4	4.71	0.08	0.318
มีหนี้สินไม่เกิน 20,000 บาท	16	9.20	148	85.06	10	5.75				
มีหนี้สินมากกว่า 20,000 บาท	24	10.86	180	81.45	17	7.69				
รวม	69	8.46	682	83.58	65	7.97				

ส่วนที่ 2.5.6 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพี่น้องร่วมบิดาและมารดาเดียวกันกับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

นักเรียนที่มีพี่น้องร่วมบิดาและมารดาเดียวกันไม่เกิน 2 คน ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ร้อยละ 81.51 รองลงมาคือ อื่น ๆ ร้อยละ 9.81 และตัดสินใจศึกษาต่อระดับ ปวส. ร้อยละ 8.68 ตามลำดับ ขณะที่นักเรียนที่มีพี่น้องร่วมบิดาและมารดาเดียวกันมากกว่า 2 คน ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ร้อยละ 81.03 รองลงมาคือ ตัดสินใจศึกษาต่อระดับ ปวส. ร้อยละ 12.82 และอื่น ๆ ร้อยละ 6.15 ตามลำดับ ปรากฏตามตารางที่ 4.32

เมื่อพิจารณาด้านความสัมพันธ์ พบว่า จำนวนพี่น้องร่วมบิดาและมารดาเดียวกันมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 (p-value = 0.011) ปรากฏตามตารางที่ 4.32

ตารางที่ 4.32 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

จำนวนพี่น้อง	การศึกษาต่อ						df	χ^2	c	p-value
	ศึกษาต่อ ปวส.		ศึกษาต่อ ปริญญาตรี		อื่น ๆ					
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ				
ไม่เกิน 2 คน	84	8.68	789	81.51	95	9.81	2	9.09	0.08	0.011*
มากกว่า 2 คน	50	12.82	316	81.03	24	6.15				
รวม	134	9.87	1,105	81.37	119	8.76				

หมายเหตุ * หมายถึง ความมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ส่วนที่ 2.5.7 ความสัมพันธ์ระหว่างการทดสอบ IQ กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

นักเรียนที่เคยทดสอบ IQ ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ร้อยละ 82.82 รองลงมาคือ ตัดสินใจศึกษาต่อระดับ ปวส. ร้อยละ 9.62 และอื่น ๆ ร้อยละ 7.56 ตามลำดับ สอดคล้องกับนักเรียนที่ไม่เคยทดสอบ IQ ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ร้อยละ 78.76 รองลงมาคือ อื่น ๆ ร้อยละ 10.93 และตัดสินใจศึกษาต่อระดับ ปวส. ร้อยละ 10.31 ตามลำดับ ปรากฏตามตารางที่ 4.33

เมื่อพิจารณาด้านความสัมพันธ์ พบว่า การทดสอบ IQ ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏตามตารางที่ 4.32

ตารางที่ 4.33 ความสัมพันธ์ระหว่างการทดสอบ IQ กับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

การทดสอบ IQ	การศึกษาต่อ						df	χ^2	c	p-value
	ศึกษาต่อ ปวส.		ศึกษาต่อ ปริญญาตรี		อื่น ๆ					
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ				
เคยทดสอบ IQ	84	9.62	723	82.82	66	7.56	2	4.81	0.06	0.090
ไม่เคยทดสอบ IQ	50	10.31	382	78.76	53	10.93				
รวม	134	9.87	1,105	81.37	119	8.76				

ส่วนที่ 2.5.8 ความสัมพันธ์ระหว่างการทดสอบ EQ กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

นักเรียนที่เคยทดสอบ EQ ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ร้อยละ 83.53 รองลงมาคือ ตัดสินใจศึกษาต่อระดับ ปวส. ร้อยละ 9.31 และอื่น ๆ ร้อยละ 7.16 ตามลำดับ ขณะที่นักเรียนที่ไม่เคยทดสอบ EQ ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ร้อยละ 77.88 รองลงมาคือ อื่น ๆ ร้อยละ 11.35 และตัดสินใจศึกษาต่อระดับ ปวส. ร้อยละ 10.77 ตามลำดับ ปรากฏตามตารางที่ 4.34

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ พบว่า การทดสอบ EQ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (p-value = 0.015) ปรากฏตามตารางที่ 4.34

ตารางที่ 4.34 ความสัมพันธ์ระหว่างการทดสอบ EQ กับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

การทดสอบ EQ	การศึกษาต่อ						df	χ ²	c	p-value
	ศึกษาต่อ ปวส.		ศึกษาต่อปริญญาตรี		อื่น ๆ					
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ				
เคยทดสอบ EQ	78	9.31	700	83.53	60	7.16	2	8.37	0.08	0.015*
ไม่เคยทดสอบ EQ	56	10.77	405	77.88	59	11.35				
รวม	134	9.87	1,105	81.37	119	8.76				

หมายเหตุ * หมายถึง ความมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ส่วนที่ 2.5.9 ความสัมพันธ์ระหว่างการทดสอบความถนัดทางอาชีพกับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

นักเรียนที่เคยทดสอบความถนัดทางอาชีพ ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ร้อยละ 84.18 รองลงมาคือ ตัดสินใจศึกษาต่อระดับ ปวส. ร้อยละ 8.19 และอื่น ๆ ร้อยละ 7.63 ตามลำดับ ขณะที่นักเรียนที่ไม่เคยทดสอบความถนัดทางอาชีพ ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ร้อยละ 76.02 รองลงมาคือ ตัดสินใจศึกษาต่อระดับ ปวส. ร้อยละ 13.06 และอื่น ๆ ร้อยละ 10.92 ตามลำดับ ปรากฏตามตารางที่ 4.35

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ พบว่า การทดสอบความถนัดทางอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (p-value = 0.001) ปรากฏตามตารางที่ 4.35

ตารางที่ 4.35 ความสัมพันธ์ระหว่างการทดสอบความถนัดด้านอาชีพกับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

การทดสอบความถนัดทางอาชีพ	การศึกษาต่อ						df	χ ²	c	p-value
	ศึกษาต่อ ปวส.		ศึกษาต่อปริญญาตรี		อื่น ๆ					
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ				
เคยทดสอบ	73	8.19	750	84.18	68	7.63	2	13.65	0.10	0.001***
ไม่เคยทดสอบ	61	13.06	355	76.02	51	10.92				
รวม	134	9.87	1,105	81.37	119	8.76				

หมายเหตุ *** หมายถึง ความมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ส่วนที่ 2.5.10 ความสัมพันธ์ระหว่างการแนะนำการศึกษาและอาชีพกับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

นักเรียนที่เคยได้รับการแนะนำการศึกษาและอาชีพ ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ร้อยละ 82.54 รองลงมาคือ ตัดสินใจศึกษาต่อระดับ ปวส. ร้อยละ 9.40 และอื่น ๆ ร้อยละ 8.07 ตามลำดับ ขณะที่นักเรียนที่ไม่เคยได้รับการแนะนำการศึกษาและอาชีพ ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ร้อยละ 75.65 รองลงมาคือ ตัดสินใจศึกษาต่อระดับ ปวส. และอื่น ๆ ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 12.17 ตามลำดับ ปรากฏตามตารางที่ 4.36

เมื่อพิจารณาด้านความสัมพันธ์ พบว่า การแนะนำการศึกษาและอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (p-value = 0.043) ปรากฏตามตารางที่ 4.36

ตารางที่ 4.36 ความสัมพันธ์ระหว่างการแนะนำการศึกษาและอาชีพกับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

การทดสอบความถนัดทางอาชีพ	การศึกษาต่อ						df	χ ²	c	p-value
	ศึกษาต่อ ปวส.		ศึกษาต่อปริญญาตรี		อื่น ๆ					
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ				
เคยได้รับการแนะนำการศึกษาและอาชีพ	106	9.40	931	82.54	91	8.07	2	6.28	0.07	0.043*
ไม่เคยได้รับการแนะนำการศึกษาและอาชีพ	28	12.17	174	75.65	28	12.17				
รวม	134	9.87	1,105	81.37	119	8.76				

หมายเหตุ * หมายถึง ความมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

การวิจัย เรื่อง การเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการเตรียมความพร้อมในการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 2) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 และ 3) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาปรับปรุงระบบการแนะแนวอาชีพของกรมการจัดหางาน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1,610 คน และมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,358 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั่วประเทศ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและสถิติทดสอบไคสแควร์ (The Chi-Square Test) ซึ่งมีข้อสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 สรุปผลการวิจัยเป็น 2 ส่วน ดังนี้

5.1.1 การเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

5.1.1.1 สถานภาพทั่วไปของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

5.1.1.2 การศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

5.1.1.3 การทดสอบศักยภาพ ความถนัด และการได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

5.1.1.4 เหตุผลในการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

5.1.1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

5.1.2 การเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

5.1.2.1 สถานภาพทั่วไปของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

5.1.2.2 การศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

5.1.2.3 การทดสอบศักยภาพ ความถนัด และการได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

5.1.2.4 เหตุผลในการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

5.1.2.5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

โดยมีรายละเอียดสรุปผลการวิจัยแต่ละส่วน ดังนี้

5.1.1 การเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

5.1.1.1 สถานภาพทั่วไปของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

กลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1,610 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 61.12 และเพศชาย ร้อยละ 38.88 โดยเป็นนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 3.01 - 3.50 มากที่สุด ผู้ปกครองประกอบอาชีพหลัก คือ รับจ้างทั่วไป และค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว

มากที่สุด โดยผู้ปกครองส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 20,000 บาท โดยครอบครัวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 33.91 ไม่มีหนี้สิน และส่วนใหญ่มีพี่น้องร่วมบิดาและมารดาไม่เกิน 2 คน

5.1.1.2 การศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

เมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วนักเรียน ส่วนใหญ่จะศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 (สายสามัญ) โดยมีร้อยละ 19.94 จะศึกษาต่อ ในระดับ ปวช. (สายอาชีวศึกษา) โดยภาพรวมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 กำหนดเป้าหมายที่จะทำงานในหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจมากที่สุด ร้อยละ 36.03 รองลงมาคือ ยังไม่ได้กำหนดเป้าหมาย ร้อยละ 31.18 และประกอบธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 16.21 ตามลำดับ โดยนักเรียนที่จะศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 (สายสามัญ) มีเป้าหมายภายหลังสำเร็จการศึกษา คือ ทำงานในหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจมากที่สุด และร้อยละ 31.95 ยังไม่ได้กำหนดเป้าหมาย สำหรับนักเรียนที่จะศึกษาต่อในระดับ ปวช. (สายอาชีวศึกษา) มีเป้าหมายภายหลังสำเร็จการศึกษา คือ ทำงานในบริษัทเอกชนและประกอบธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด และร้อยละ 28.04 ยังไม่ได้กำหนดเป้าหมาย

5.1.1.3 การทดสอบศักยภาพ ความถนัด และการได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่ไม่เคยทดสอบ IQ ร้อยละ 52.48 ไม่เคยทดสอบ EQ ร้อยละ 52.92 และไม่เคยทดสอบความถนัดทางอาชีพ ร้อยละ 55.34 มีเฉพาะประเด็นการแนะแนวการศึกษาและอาชีพเท่านั้นที่นักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 70.37 ได้รับการแนะแนว และเมื่อพิจารณาในรายภูมิภาคพบว่า

ภาคกลาง และภาคเหนือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่ ไม่เคยทดสอบ IQ EQ และการทดสอบความถนัดทางอาชีพ มีเฉพาะประเด็นการแนะแนวการศึกษาและอาชีพเท่านั้นที่นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับการแนะแนว

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่เคยทดสอบ IQ และได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ส่วนในประเด็นการทดสอบ EQ และการทดสอบความถนัดทางอาชีพนั้น นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยทดสอบในประเด็นดังกล่าว

ภาคใต้ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่เคยทดสอบ IQ EQ และได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ มีเพียงประเด็นการทดสอบความถนัดทางอาชีพเท่านั้นที่นักเรียนในภาคใต้ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการทดสอบ

5.1.1.4 เหตุผลในการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเหตุผลในการศึกษาต่อเพื่อให้มีทางเลือกในการประกอบอาชีพเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ความถนัดของตนเอง ความชอบส่วนตัว โอกาสมีงานทำเมื่อเรียนจบ และเป็นที่ยอมรับของสังคม ตามลำดับ

5.1.1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย

1) เพศ เกรดเฉลี่ยสะสม รายได้ของผู้ปกครอง หนี้สินของครอบครัว และการทดสอบ IQ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2) อาชีพของผู้ปกครอง และการทดสอบความถนัดทางอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.1.2 การเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

5.1.2.1 สถานภาพทั่วไปของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

กลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,358 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 65.24 และเพศชาย ร้อยละ 34.76 โดยเป็นนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.51 - 3.00 มากที่สุด ผู้ปกครองประกอบอาชีพหลัก คือ ค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด โดยผู้ปกครองส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 20,000 บาท โดยครอบครัวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 31.00 ไม่มีหนี้สิน และส่วนใหญ่มีพี่น้องร่วมบิดาและมารดาไม่เกิน 2 คน

5.1.2.2 การศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

เมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 แล้วนักเรียน ส่วนใหญ่จะศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี โดยมีเพียงร้อยละ 9.87 ที่จะศึกษาต่อในระดับ ปวส. โดยนักเรียนจะศึกษาต่อในระดับ ปวส. มีเป้าหมายภายหลังสำเร็จการศึกษา คือ ประกอบธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด โดยมีร้อยละ 17.16 ยังไม่ได้กำหนดเป้าหมาย สำหรับนักเรียนที่จะศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี มีเป้าหมายภายหลังสำเร็จการศึกษา คือ ทำงานในหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ มากที่สุด

5.1.2.3 การทดสอบศักยภาพ ความถนัด และการได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่เคยทดสอบ IQ ร้อยละ 64.29 เคยทดสอบ EQ ร้อยละ 61.71 เคยทดสอบความถนัดทางอาชีพ ร้อยละ 65.61 และเคยได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ร้อยละ 83.06 เมื่อพิจารณาในรายภูมิภาค พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทุกภูมิภาคส่วนใหญ่ได้รับการทดสอบเกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพทั้ง 4 ประเด็นดังกล่าว

5.1.2.4 เหตุผลในการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีเหตุผลในการศึกษาต่อ คือ ความชอบส่วนตัว เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ทางเลือกในการประกอบอาชีพ ความถนัดของตนเอง โอกาสมีงานทำเมื่อเรียนจบ และเป็นที่ยอมรับของสังคม ตามลำดับ

5.1.2.5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย

1) เกรดเฉลี่ยสะสม อาชีพของผู้ปกครอง รายได้ของผู้ปกครอง และการทดสอบความถนัดทางอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2) จำนวนพี่น้องร่วมบิดาและมารดา การทดสอบ EQ และการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.2 อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่อง การเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

5.2.1 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 52) ไม่เคยทดสอบ IQ เพื่อรับรู้ถึงระดับสติปัญญาของตน ไม่เคยทดสอบ EQ เพื่อรับรู้ถึงลักษณะของความฉลาดทางอารมณ์ของตน ไม่เคยทดสอบความถนัดทางอาชีพ และไม่เคยได้รับการแนะแนวทางการศึกษาและอาชีพ กรณีดังกล่าว แสดงให้เห็นว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 กว่าครึ่ง ไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่ออย่างดีพอ กล่าวคือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ควรที่จะได้รับการเตรียมความพร้อมใน 3 ด้าน คือ 1) **การรับรู้ถึงศักยภาพของตนเอง** (ระดับ IQ EQ และความถนัดทางอาชีพ) 2) **การรับรู้เรื่องโลกของอาชีพ** และ 3) **การรับรู้ถึงทิศทางของตลาดแรงงาน** เพื่อให้มีความสามารถในการวางแผนการศึกษาและอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง และสอดคล้องกับทิศทางของตลาดแรงงาน

การตัดสินใจเลือกสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นการตัดสินใจท่ามกลางทางเลือกของชีวิตคือ ทางหนึ่งคือสายสามัญ อีกทางหนึ่งคือสายอาชีวศึกษา **โดยหลักการแล้วนักเรียนควรตัดสินใจเลือกบนพื้นฐานของข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพและความถนัดทางอาชีพของตนเอง ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับทิศทางของตลาดแรงงาน** การที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตัดสินใจเลือกสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อโดยไม่ได้ใช้ข้อมูลดังกล่าวเพราะไม่ได้รับรู้ จึงเป็นกรณีที่จะส่งผลกระทบต่อสถานะทางด้านอาชีพและรายได้ในอนาคตของนักเรียน และส่งผลกระทบต่ออุปทานแรงงานในอนาคตด้วย

ตามทฤษฎีการวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคคล ของ Williamson (1939) **เชื่อว่า การเลือกอาชีพของบุคคลไม่ใช่การลองผิดลองถูก** บุคคลจะเลือกอาชีพโดยมีการวิเคราะห์อาชีพโดยแสวงหาความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับลักษณะของอาชีพตามความต้องการของตลาดแรงงาน มีการวิเคราะห์ตนเองโดยวิเคราะห์คุณสมบัติต่าง ๆ และองค์ประกอบของตนเอง เช่น ความสามารถ ฐานะทางเศรษฐกิจ สภาพการณ์ต่าง ๆ ของครอบครัว และมีการใช้วิจารณ์ญาณ ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยใช้หลักการวิเคราะห์อาชีพประกอบกัน

ข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามผลการวิจัยดังกล่าว จึงเป็นกรณีที่ไม่ได้เป็นไปตาม ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคคล ที่เน้นการวิเคราะห์ก่อนตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างรอบด้าน ข้อเท็จจริงนี้สะท้อนให้เห็นว่า การวิเคราะห์อุปสงค์ของการศึกษาของประเทศไทยเน้น การวิเคราะห์ความต้องการของสังคม (Social demand approach) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์โดยยึดจำนวนประชากรเป็นฐาน (อุปสงค์ของการศึกษาขึ้นอยู่กับจำนวนการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของประชากร) ไม่ได้เป็นการหาอุปสงค์ของการศึกษา โดยการวิเคราะห์ความต้องการของกำลังคน (Manpower requirement approach) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ประเภท ระดับ และจำนวนของกำลังคนที่ตลาดแรงงานต้องการ แต่อย่างใด

5.2.2 มีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่ยังไม่ได้กำหนดเป้าหมายในชีวิต โดยเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 31.18 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 15.61 หากคิดเป็นจำนวนคน คือ จำนวนประมาณ 218,000 คน และ 109,000 คน ตามลำดับ (นักเรียนรุ่นหนึ่งมีจำนวนประมาณ 700,000 คน) การเลือกสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อโดยไม่มีเป้าหมายในชีวิต เป็นกรณีที่สุ่มเสี่ยงต่ออนาคตของนักเรียนอย่างมาก

Edwin A Locke (1968) ผู้สร้างทฤษฎีการตั้งเป้าหมาย (Goal setting theory) เห็นว่าการตั้งเป้าหมายเป็นเรื่องสำคัญเพราะว่า “บุคคลกระทำพฤติกรรมตามเป้าหมายและความตั้งใจของตน” Hoy and Miskel (1991) เห็นว่าเป้าหมายและความมุ่งมั่นจะช่วยควบคุมพฤติกรรมและทำให้พฤติกรรมคงสภาพอยู่เป้าหมายจะมีผลต่อการกระทำทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เป้าหมายที่มาจากความตั้งมั่นทางจิตใจจะช่วยให้เกิดความพยายามทางกายมากขึ้น อันจะส่งผลกระทบต่อพลังที่ใช้ในการกระทำเพิ่มขึ้นด้วย

การที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 จำนวนไม่น้อยดังกล่าว เลือกสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อโดยไม่มีเป้าหมายในชีวิต จึงเป็นการเลือกในลักษณะลองผิดลองถูกและไม่ส่งผลให้เกิดความพยายาม ความมุ่งมั่น และความกระตือรือร้นที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตแต่อย่างใด ในระยะยาวย่อมส่งผลต่อคุณภาพของแรงงานไทยและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

5.2.3 นอกจากปัญหาการไม่กำหนดเป้าหมายของชีวิตแล้ว ยังมีปัญหาในเรื่องการกำหนดเป้าหมายที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน กล่าวคือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 มีเป้าหมายที่จะรับราชการหรือทำงานในรัฐวิสาหกิจถึงร้อยละ 36.6 และร้อยละ 46.61 ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ เครือวัลย์ จันทร์โพธิ์ (พ.ศ. 2551) ที่ศึกษาสภาพการศึกษาต่อและการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น 5 ที่พบว่า นักเรียนที่จะศึกษาต่อ มีความคาดหวังที่จะประกอบอาชีพรับราชการมากที่สุด และสอดคล้องกับ ศิริภัสสร อินทรพานิชย์ (พ.ศ. 2553) ที่ศึกษาความต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า อาชีพที่นักเรียนต้องการทำในอนาคตมากที่สุด คือ ครู - อาจารย์ รองลงมาได้แก่ พนักงาน/เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการ และพยาบาล

การกำหนดเป้าหมายชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ดังกล่าว ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ เนื่องจากแต่ละปีหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจมีการบรรจุคนน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียน นักศึกษาจบใหม่ในแต่ละปี การกำหนดเป้าหมายชีวิตที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานของนักเรียนย่อมส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน (ที่ตลาดแรงงานต้องการ) ปัญหาการว่างงาน (เพราะไม่ได้รับการบรรจุงาน) ปัญหาการทำงานต่ำกว่าระดับกว่าวุฒิการศึกษา (เพื่อหารายได้เลี้ยงชีพ) และปัญหาความยากจนที่รัฐจะต้องออกมาตราการต่าง ๆ ออกมาช่วยเหลืออย่างไม่มีที่สิ้นสุด

5.2.4 มีนักเรียนจำนวนน้อยมากที่จะศึกษาต่อในสายอาชีวศึกษา โดยนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต้องการศึกษาต่อ ปวช. เพียงร้อยละ 19.94 ขณะที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต้องการศึกษาต่อระดับปวส. เพียงร้อยละ 9.87 ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับผลการศึกษาในอดีตในช่วง 13 ปีที่ผ่านมา โดยในปี 2543 สิทธิพร พวงมาลัย ศึกษาความต้องการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองลำพูน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความต้องการศึกษาต่อในสายสามัญ แผนการเรียนศิลป์-ภาษา รองลงมาคือ สายอาชีพ สาขาพาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ สอดคล้องกับผลการศึกษาในปีเดียวกันของ นฤมล กรกระโทก และคณะ ที่ศึกษาความต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดชัยภูมิ พบว่า สาขาวิชาเอกที่นักเรียนต้องการศึกษาต่อมากที่สุด คือ นิติศาสตร์ รองลงมาคือ พยาบาล และคอมพิวเตอร์ศึกษา นอกจากนี้ ในปี 2545 บุษยากร อุบลฤกษ์ ได้ศึกษาความต้องการในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อในสายสามัญมากกว่าสายอาชีพ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เครือวัลย์ จันทร์โพธิ์ ในปี 2551 ที่ศึกษาสภาพการศึกษาต่อและการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 5 พบว่า นักเรียนที่จะศึกษาต่อส่วนใหญ่ร้อยละ 69.9 ต้องการศึกษาต่อสายสามัญ ส่วนที่เหลือร้อยละ 30.1 ต้องการศึกษาต่อสายอาชีพ และอีก 10 ปีต่อมา (นับตั้งแต่ปี 2543) คือ ปี 2553 ศิริภัสสร อินทรพานิชย์ ได้ศึกษาความต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า นักเรียนต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา (ปริญญาตรี) ในสาขาวิชาครุศาสตร์/การศึกษามากที่สุด รองลงมาได้แก่ พยาบาลศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี จากผลงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าในอดีตที่ผ่านมา 13 ปี จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2543 - 2556) นักเรียน

ยังคงมีทัศนคติที่จะศึกษาต่อในสายวิชาการมากกว่าสายอาชีพศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

กรณีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ให้ความสนใจที่จะศึกษาต่อในสายอาชีพศึกษาเพียงน้อยนิดดังกล่าวแล้วนี้ หากไม่ได้รับการแก้ไข จะทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานในระดับ ปวช. และ ปวส. มากขึ้น ซึ่งสถานการณ์ในปัจจุบันก็มีความขาดแคลนแรงงานกลุ่มนี้อยู่แล้ว และถ้าแนวโน้มการศึกษาต่อของนักเรียนยังคงเลือกเรียนในสายสามัญหรือศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี คาดว่าในอนาคตปัญหาการขาดแคลนแรงงานระดับอาชีพศึกษา จะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1) ภาครัฐควรกำหนดนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนในการบริหารการศึกษาของประเทศ ให้สอดคล้องกับความต้องการแรงงานของตลาดแรงงาน เพราะจากผลการวิจัยนักเรียนยังมีทัศนคติที่จะศึกษาต่อในสายสามัญหรือศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีมากกว่า ที่จะศึกษาต่อในสายอาชีพศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาการขาดแคลนแรงงานระดับอาชีพศึกษายังคงอยู่ และจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นในอนาคต

2) ควรที่จะมีการแนะแนวการศึกษาและอาชีพแก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างทั่วถึง โดยเน้นให้นักเรียนได้รู้จักตนเองอย่างแท้จริงด้วยการจัดให้มีกิจกรรมการทดสอบ IQ EQ การทดสอบความถนัดทางอาชีพ และการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ เพราะนักเรียนในระดับนี้มีจำนวนมากที่ยังไม่ได้กำหนดเป้าหมายในชีวิตหรือกำหนดเป้าหมายที่ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของตลาดแรงงาน ส่วนหนึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการไม่รู้จักตนเอง ไม่รู้จักโลกของอาชีพ รวมตลอดถึงข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และทิศทางของตลาดแรงงาน

3) หากมีข้อตกลงความร่วมมือระหว่างกรมการจัดหางานกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ควบคุม กำกับ ดูแล สถานศึกษาระดับโรงเรียนในสังกัด กำหนดให้การดำเนินการตามข้อ 2) เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณของโรงเรียน ก็จะทำให้บรรลุผลสำเร็จเร็วขึ้น นอกจากการทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างหน่วยงานดังกล่าวแล้ว อาจเสนอรัฐบาลพิจารณากำหนดเป็นมติคณะรัฐมนตรีหรือกำหนดไว้ในบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการศึกษาของชาติ ให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทุกคนได้รับการเตรียมความพร้อม เพื่อการศึกษาต่อ ตามข้อ 2) ก็จะทำให้สามารถหวังผลในความสำเร็จได้มากขึ้น และจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและประเทศชาติโดยส่วนรวมอย่างมากด้วย

4) การแนะแนวนักเรียนทั้งระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ควรให้ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดแรงงานกับนักเรียนให้มาก เพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจสภาพที่แท้จริงของตลาดแรงงาน และสามารถเลือกเรียนในสาขาวิชาที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเชิงลึกในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1) ภาวะการมีงานทำภายหลังการสำเร็จการศึกษาของนักเรียนในระดับ ปวช. ปวส. และระดับปริญญาตรี

2) อัตราค่าจ้างที่แท้จริงของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีพศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีสาขาต่าง ๆ

- กงศรี จุลละมานี. 2545. ผลของการใช้โปรแกรมการแนะแนวอาชีพที่มีต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมสมบูรณสาธิต มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กรมการจัดหางาน. 2557. ข้อมูลสถิติตำแหน่งงานว่าง ผู้สมัครงาน และการบรรจุงาน. [ออนไลน์]. ค้นวันที่ 29 กรกฎาคม 2557, เข้าถึงจาก : <http://www.sso.go.th/ueb/>
- จิตติมา พัดโบก. 2552. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยนเรศวรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตจังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการบริหารเชิงกลยุทธ์ คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จุฬารัตน์ ประจงพงศ์พันธุ์. 2546. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์การศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชูเกียรติ วรรณสอน. 2553. การเลือกเรียนวิชาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทศพล พาสุนันท์. 2551. การรับรู้การกำหนดเป้าหมายในการทำงานของพนักงานกับความเครียดในงานของพนักงาน : กรณีศึกษาพนักงานของบริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน). สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- นพดล สุตันติวณิชกุล. 2554. การศึกษาความพร้อมด้านเทคโนโลยีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาไทยเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน. [ออนไลน์]. ค้นวันที่ 21 เมษายน 2557, เข้าถึงจาก : <http://www.dpu.ac.th/>
- ปิยธาริน วรสินวัฒนา. 2550. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี กรณีศึกษา นักเรียนอาชีวศึกษา จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประชากรศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไพรัช ลำยอง. ความสัมฤทธิ์ผลของการแนะแนวอาชีพอิสระ. 2545. [ออนไลน์]. ค้นวันที่ 1 กันยายน 2557, เข้าถึงจาก : <http://lib.doe.go.th/index.asp>
- รณชัย คงกะพันธุ์. 2554. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนสายอาชีวศึกษาในจังหวัดภูเก็ตและพังงา. เอกสารวิจัย เสนอต่อวิทยาลัยราชพฤกษ์.

- ลออ สมใจ. 2555. **ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการ**. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัลภา สบายยิ่ง. 2542. **ปัจจัยด้านการตั้งเป้าหมาย การรับรู้ความสามารถของตนเองและบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของผู้จำหน่ายตรง**. ปริญญาานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริกานต์ คุณินทร์. 2549. **ปัจจัยที่ส่งผลและแนวทางการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคกลาง. 2555. **การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในภาคกลาง**. กรุงเทพมหานคร. กระทรวงศึกษาธิการ, [ออนไลน์]. ค้นวันที่ 1 กันยายน 2557 เข้าถึงจาก : www.crnfe.ac.th/research.pdf 2555
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2555. **ความต้องการกำลังคนเพื่อวางแผนการผลิตและพัฒนาากำลังคนในระดับกลุ่มจังหวัดและกรุงเทพมหานคร**. [ออนไลน์]. ค้นวันที่ 28 กรกฎาคม 2557, เข้าถึงจาก : <http://www.mol.go.th>
- ลุมิตรา คล้างาม. 2552. **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- เสาวณี จันทะพงษ์ และศลิษา อังศรีประเสริฐ. 2554. **การขาดแคลนแรงงานไทย : ปัญหาโครงสร้างที่ต้องแก้ไขแบบบูรณาการ**. [ออนไลน์]. ค้นวันที่ 28 กรกฎาคม 2557, เข้าถึงจาก : www.bot.or.th/Thai/EconomicConditions/Publication/.../FAQ_57.pdf
- อรนุช ฐวีลั้งษ์. 2542. **อิทธิพลของปัจจัยทางครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เครือวัลย์ จันทร์โพธิ์. 2551. **สภาพการศึกษาต่อและการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ณัฐपालิน นิลเป็ง. 2556. **ผู้นำกับความฉลาดทางอารมณ์**. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี
อุตรดิตถ์. 5 (กรกฎาคม - ธันวาคม) : หน้า 75.
- ธีรตนย์ โพธิ์คำ. 2551. **อิทธิพลของความฉลาดทางเชาว์ปัญญา (IQ) ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)
ความฉลาดทางศีลธรรมและจริยธรรม (MQ) และความฉลาดในการเผชิญและฟันฝ่า
อุปสรรค (AQ) ที่มีต่อเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.**
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นฤมล กรกระโทก. รุ่งนภา ใจอดทน และ อาทิตย์ จัตุรัส. 2543. **การศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดชัยภูมิ**. รายงานการวิจัย
เสนอต่อสถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- บุษยากร อุบลพฤกษ์. 2545. **ความต้องการในการศึกษาศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอปางมะผ้า
จังหวัดแม่ฮ่องสอน**. รายงานการศึกษาอิสระปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภรณ์ ชยมะ. 2549. **อิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเกี่ยวกับครอบครัว และการสนับสนุน
ทางสังคมที่มีต่อเขาวนอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมฐานบิน
กำแพงแสน จังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศิริภัสสร อินทรพานิชย์. 2553. **ความต้องการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลายในจังหวัดชัยภูมิ**. รายงานการวิจัย เสนอต่อ สำนักวิจัยเพื่อการพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- สิริพร พวงมาลัย. 2543. **ความต้องการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองลำพูน**. การงานการศึกษาอิสระปริญญา
การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์. 2549. **การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมผลิตนักศึกษาที่มี
ความสามารถสูงตามทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร
ดุขศึกษบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

.....

ภาคผนวก

สำหรับเจ้าหน้าที่

ลำดับที่แบบสอบถาม.....
จำนวนนักเรียนทุกระดับชั้น.....คน
ชื่ออาจารย์ที่ประสานงาน.....
ชื่อผู้บันทึกข้อมูล.....
ศูนย์ฯ.....

แบบสอบถาม

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนต่อ สายสามัญและสายอาชีวศึกษา
ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนหรือเติม
ข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

- 1) ชื่อโรงเรียน..... เบอร์โทรโรงเรียน.....
- 2) เพศ 1) ชาย 2) หญิง
- 3) กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น
 1) ม.3 2) ม.6
- 4) เกรดเฉลี่ยสะสมล่าสุด
 1) ต่ำกว่า 2.00 2) 2.01 - 2.50
 3) 2.51 - 3.00 4) 3.01 - 3.50 5) มากกว่า 3.50
- 5) อาชีพหลักของผู้ปกครอง (ผู้ที่รับผิดชอบค่าเล่าเรียน) (ตอบได้เพียงข้อเดียว)
 1) รับราชการ 2) พนักงานรัฐวิสาหกิจ 3) พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท
 4) ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว 5) เกษตร/ประมง
 6) รับจ้างทั่วไป 7) อื่น ๆ (ระบุ) .....
- 6) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง (ผู้รับผิดชอบค่าเล่าเรียน)
 1) ต่ำกว่า 10,000 บาท 2) 10,000 - 20,000 บาท
 3) 20,001 - 30,000 บาท 4) 30,001 - 40,000 บาท
 5) 40,001 - 50,000 บาท 6) มากกว่า 50,000 บาท 7) ไม่ทราบ
- 7) ปัจจุบันครอบครัวของนักเรียนมีหนี้สินจำนวนเท่าไร
 1) ไม่มีหนี้สิน 2) ต่ำกว่า 10,000 บาท
 3) 10,000 - 20,000 บาท 4) 20,001 - 30,000 บาท
 5) 30,001 - 40,000 บาท 6) 40,001 - 50,000 บาท
 7) มากกว่า 50,000 บาท 8) ไม่ทราบ
- 8) จำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน (รวมตัวท่าน)
 1) 1 คน 2) 2 คน 3) 3 คน 4) 4 คนขึ้นไป

(กรุณาตอบแบบหน้าถัดไป)

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจ ความคิดเห็น และเหตุผลในการตัดสินใจเรียนต่อ หรือไม่เรียนต่อ เป้าหมาย และความถนัดทางด้านอาชีพของนักเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนหรือเดิม ข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

- 1) เมื่อท่านสำเร็จการศึกษาในระดับ ม. 3 หรือ ม. 6 ท่านจะศึกษาต่อในระดับใด
  - 1) ไม่ศึกษาต่อ เพราะ .....
  - 2) ศึกษาต่อในระดับ ม. 4
  - 3) ศึกษาต่อในระดับ ปวช. สาขา.....
  - 4) ศึกษาต่อในระดับ ปวส. สาขา.....
  - 5) ศึกษาต่อในระดับ ปริญญาตรี ด้านวิชาชีพ เช่น แพทย์ วิศวกรรม บัญชี
  - 6) ศึกษาต่อในระดับ ปริญญาตรี ด้านวิชาการ เช่น เศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจ
  - 7) ศึกษาต่อในระดับ ปริญญาตรี ด้านการศึกษา เช่น ศึกษาศาสตร์
  - 8) อื่น (ระบุ) .....
- 2) เหตุผลที่เลือกศึกษาในระดับและสาขาวิชาดังกล่าว เพราะ (ระบุเหตุผล) .....
- 3) ท่านมีเป้าหมายในชีวิตภายหลังจากสำเร็จการศึกษาในระดับสูงสุดตามข้อ 1) อย่างไร (ตอบได้เพียงข้อเดียว)
  - 1) ยังไม่ได้กำหนดเป้าหมาย
  - 2) เพื่อทำงานในหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ
  - 3) เพื่อทำงานในบริษัทเอกชน
  - 4) เพื่อประกอบธุรกิจส่วนตัว
  - 5) อื่น ๆ (ระบุ) .....
- 4) นักเรียนเคยดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและอาชีพในประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้หรือไม่

เรื่อง	เคย	ไม่เคย
ทดสอบ IQ		
ทดสอบ EQ		
ทดสอบความถนัดด้านอาชีพ		
การแนะแนวการศึกษาและอาชีพ		

(กรุณาตอบแบบหน้าถัดไป)

ส่วนที่ 3 คำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนต่อ

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนให้ถูกต้องและตรงกับความเป็นจริง

ปัจจัยที่มีผลต่อการศึกษาต่อ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1) รายได้ของผู้ปกครอง					
2) ค่าใช้จ่ายของครอบครัว					
3) หนี้สินของครอบครัว					
4) เงินออมของครอบครัว					
5) กองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา					
6) ค่าใช้จ่ายในการศึกษา					
7) ค่านิยม (กระแสสังคม)					
8) ความต้องการของครอบครัว (พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง)					
9) คำชักชวนของเพื่อน					
10) การแนะนำการศึกษาต่อจากครูแนะแนว					
11) สื่อสารมวลชน (โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ)					
12) เทรดเฉลี่ย					
13) ความชอบส่วนตัว					
14) โอกาสมีงานทำเมื่อเรียนจบ					
15) การศึกษาต่อทำให้มีทางเลือกในการประกอบอาชีพได้มากกว่า					
16) เป็นที่ยอมรับของสังคม					
17) ความถนัดของตนเอง					

ขอบคุณในความกรุณาตอบแบบสอบถาม

กองวิจัยตลาดแรงงาน
กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

โทร. 0 2246 7870
<http://lmi.doe.go.th>